Boetius de Consolatione Philosophiae, 1

N. 8.

Sancti sp(iritu)s adsit n(obis) gr(ati)a amen / Domine labia ap(er)ies os — secondo por leuza ... ute et at ... utter spel...

Sancti sp(iritu)s adsit n(obis) gr(ati)a amen Domine labia mea

Q(ui)s amat xpm no(n) diligit mundum / O dives dive

O O dives dive Cartula ... mada ... rum

Quam ... plurimos homines ad d(omi)no ...

... domine no(n) sum dignus ...

... ab oposito ...

Has saltem nullus potuit p(er)uinc(er)e terror

Ne nostrum comites p(ro)sequerent(ur) iter

Gl(or)ia felicis olim viridis ...

Solant(ur) mesti ...

... rob ... ... proprius ...

A° ... parat ... plus ... pauperis ... commorat ... legeri

A° ... sine ... artes ... integritatem ... homines ... hos et ... de ... hi ... bo

a 4

Carmina qui quondam stu
dio florente peregi flebilis

heu mestos cogor inire modos.

Ecce michi lacere dictant scribenda camene

Et ueris elegi fletibus ora rigant.

Has saltem nullus potuit peruincere terror

Ne nostrum comites prosequerentur iter.

Gloria felicis olim uiridisque iuuente

Solantur mesti nunc mea fata senis.

Venit enim properata malis inopina senectus

Et dolor etatem iussit inesse suam.

Intempestiui funduntur uertice cani

Et tremit effeto corpore laxa cutis.

Mors hominum felix que se nec dulcibus annis

Inserit et mestis sepe uocata uenit.

[illegible] mors [illegible]
[illegible] eius [illegible] ponit [illegible] per hoc denotatur quod est mediocris [illegible] longitudinis [illegible] 2ᵉ ponit [illegible]
[illegible] denotatur [illegible] ut patet in hominibus [illegible] provisio adveniat mors [illegible]
[illegible] ut dicit Salomon [illegible] mors quam amara [illegible]
[illegible] memoria tua [illegible] pacem cum bonis suis [illegible]
[illegible] contemptus mors iuvenes rapit [illegible]
[illegible] 4ᵒ ponit [illegible] denotatur quod [illegible]

Heu heu quam surdis miseros avertitur aure
Et flentes oculos claudere seva negat.
Dum levibus malefida bonis fortuna faveret
Pene caput tristis merserat hora meum.
Nunc quia fallacem mutavit nubila vultum
Protrahit ingratas impia vita moras.
Quid me felicem totiens iactastis amici
Qui cecidit stabili non erat ille gradu.

Hec dum mecum tacitus ipse reputarem querimoniamque lacrimabilem stili officio designarem, astitisse mihi supra verticem visa est mulier reverendi admodum vultus, oculis ardentibus et ultra communem hominum valentiam perspicacibus, colore vivido atque inexhausti vigoris, quamvis ita evi plena foret ut nullo modo nostre crederetur etatis, statura discretionis ambigue. Nam nunc quidem ad communem sese hominum mensuram cohibebat, nunc vero pulsare celum summi verticis cacumine videbatur; que cum caput altius extulisset ipsum etiam celum penetrabat respicientium

[Margin notes: conqueritur de amicis — prima prosa — Boetius hic ponit personam [illegible] constantem scilicet philosophiam et est hic quedam figura que dicitur prosopopeia … — presentia in bono et in studio — et non quod ista duo faciunt … — de tempore — describit … — de loco — describit personam]

Et tunc redit quare philosophia describitur aparuisse sub mulieris forma
[illegible] quia tam apud grecos quam latinos philosophia est feminini
generis 2ᵒ quia sicut mulier lacte suo infantes nutrit
sic philosophia sapientes 3ᵒ quia mulier [illegible] est magis compassiva
ideo aptior persona ad consolandum miseros.

cienciu*m* q*ui*b*us* ho*m*i*n*u*m* frustabat*ur* intuitu*s*. Vestes ei*us* era*n*t te

nuissimis filis / subtili artificio / indissolubili m*ateri*a p*er*fecte quas

vti postea eade*m* prodete cognoui suis maibus ip*s*a texue*ra*t.

qua*rum* spe*cie*m (ulti fumosas imagi*n*es solet) quedam caligo neg-

lecte uetustatis obduxerat. Ha*rum* in ext*re*mo margi*n*e Π gre-

cu*m* in sup*re*mo u*er*o Θ legebatur in textu / atq*ue* int*er* utrasque

l*itte*ras in scala*rum* modu*m* grad*us* quid*a*m insigniti uideba*n*tur

quib*us* ab i*n*feriori ad sup*er*ius elementu*m* e*ss*et ascensus / Ea*n*de*m*

ta*men* uestes uiole*n*to*rum* quo*run*dam sciderant ma*n*us / et particulas

quas quisq*ue* potuit abstulerant. et dextra q*ui*de*m* ei*us* libellos / sceptru*m*

u*er*o sinist*ra* gestabat. que ubi poeticas musas uidit n*ost*ro assi

stentes toro / fletib*us*q*ue* meis uerba dictantes / co*m*mota pau

lisp*er* / ac toruis i*n*flamata lumi*n*ibus / quis i*n*q*ui*t has cenicas

meretriculas ad hu*n*c egru*m* p*er*misit accedere / que*m* a*ut* ei*us* no*n*

modo nullis remediis fouerent / u*er*u*m* dulcib*us* insup*er* alere*n*t

uenenis / he s*unt* e*nim* muse ei*us* que i*n*fructuosis afectu*um* spinis

ubere*m* fructib*us* r*ati*o*n*is segete*m* necant / ho*m*i*nu*m q*ue* mentes assue

Marginal notes (right): nu*nc* descr*i*bit ip*s*a*m* q*uan*t*um* ad h*abi*tu*m* / et h*ic* duo facit p*rimo* describit vestes / q*ui*b*us* i*n*duebat*ur* 2*o* in signum — p*er* manus p*h*ilos*oph*os h*abe*bit — d*icit* pulcritudinem harum vestium — h*ic* d*icit* q*uo*d in uestib*us* su*n*t depicti*s* — no*ta* q*uo*d p*er* istos grad*us* tres sciencias s*cilicet* etica*m* yconomicam pollitica*m* de speculatiua ut p*h*ia m*athemati*ca n*atura*l*is* — h*ic* descr*i*bit ip*s*a*m* q*uan*tu*m* ad signa — d*e* p*ar*tes p*ro*p*r*ias — h*ic* p*h*ia loq*uitu*r q*ue* aliqu*an*do metris legeba*n*t

Marginal note (left): [illegible] ꝑter lumi*n*is sit [illegible]

modo apostrofat i. reprehendit ipsam de male facto

faciunt morbo non liberant, ac si quem profanum, uti vulgo solitum est vobis, blandicie vestre detraherent, minus moleste ferendum putarem. Nichil

quippe in eo nostre opere lederentur. Hunc vero eleaticis atque academicis

eleatici academici fuerunt due civitates

studiis enutritum detraheretis. Sed hinc potius sirenes usque in exitium dul

meis musis, scilicet divinis, curandum quantum ad vicia, sanandum quantum ad peccatum

ces meisque musis eum curandum sanandumque relinquite. His vobis ille

chorus increpitus deiecit humi mestior vultum confessusque rubore

verecundiam limen tristis excessit. At ego cuius acies lacrimis mersa *Hic boetius loquitur*

caligabat, nec dignoscere possem que nam esset hec mulier tam impe

riose auctoritatis, obstupui visuque in terram defixo quid nam deinde esset

actura expectare tacitus cepi. Tum illa propius accedens in extrema

lectuli parte mei consedit meumque intuens vultum luctu gravem atque

in humum merore deiectum his versibus de nostre mentis perturbatione conquesta est.

Sciendum est metrum 2um huius primi libri in quo philosophia conqueritur de perturbatione mentis ipsius boecii et dividitur in duas partes, quia in prima parte philosophia dolet se de perturbatione cuiuslibet mentis, tunc in 2a in particulari, ibi in principio 2e hic quondam. Demonstrat quomodo hec contingunt et dicit quia quando animus est ornatus rebus mundanis

Heu quam precipiti mersa profundo

Mens hebet et propria luce relicta

Tendit in externas ire tenebras

Terrenis quotiens flatibus aucta

Crescit in inmensum noxia cura.

h' phia conqueritur de perturbatione mentis ipsius boecii

boecius ipse pre(sen)te tempore — y(d est) existens in sua libertate

2a p(ar)s — Hic quondam celo liber aperto

celestes — p(er) vias

Suetus in etereos ire meatus

videbat — ad modum rose

Cernebat rosei lumina solis

frequenter — debat — bis frigide

Visebat gelide sidera lune

stella — diversos — quecunque — mores

Et quecumque vagos stella recursus

p(er) diferentias

Exercet varios flexa per orbes

boecius

Comprensam numeris victor habebat

h' de ista p(ar)te phia laudat ipsum boecium — visebat — facientis sonum

Quin etiam causas unde sonora

ventus — las hondas

Flamina sollicitent equora ponti

h' laudat de astrologia — que — dona — firme — spiritus — el mundo

Quis voluat stabilem sp(iritu)s orbem

de ponen — la stela

Vel cur hesperias sidus in undas

s(cilicet) sidus — rutillante

Casurum rutilo surgat ab ortu

tenebat — simple

Quid veris placidas temperet horas

vermellas — de rozes

Ut terram roseis floribus ornet

y fear — abundans

Quis dedit ut pleno fertilis anno

blanne pris — tenguns — vin

Autumpnus gravidis influat uvis

proferunar

3a p(ar)s — Rimari solitus atque latentis

Felix qui potuit rerum cognoscere causas

Nature varias reddere causas
Nunc iacet effecto lumine mentis
Et pressus gravibus colla catenis
Decliuemque gerens pondere vultum
Cogitur heu stolidam cernere terram;

2a prosa primi libri

Set medicine inquit tempus est magis quam querelle. tum vero totis in me intenta luminibus. tu ne ille es ait qui nostro quondam lacte nutritus nostris educatus alimentis in virilis animi robur evaseras atque talia contuleramus arma que nisi prius abiecisses invicta te firmitate tuerentur. agnoscis ne me. quid taces. pudore an stupore siluisti. mallem pudore. Set te ut video stupor oppressit. Cumque me non modo tacitum sed elinguem prorsus mutumque vidisset, admovit pectori meo leniter manum et nichil inquit periculi est. letargum patitur communem illusarum mencium morbum. sui paulisper oblitus est. recordabitur facile. siquidem nos ante cognoverit. quod ut possit paulisper lumina eius mortalium rerum nube caligancia tergamus. hec dixit. oculos

Ista philosophia interrogat ipsum boecium dicendo quod ut non ipsam agnoscit [illegible] taceat pudore vel stupore mallem pudore cum passio sit laudabilis specialiter in iuvene [illegible] timore quod defectu animi [illegible]

Loquitur boecius de se ipso et in fine [illegible] nobis ostendendo

que meos fletibus inundantes contracta in rugam ueste siccauit.

Tunc me discussa liquerunt nocte tenebre luminibus

que prior rediit uigor

ut cum precipiti glomerantur sidera coro

nimbosisque polus stetit imbribus

sol latet ac nondum celo uenientibus astris

desuper in terram nox funditur

hanc si treicio boreas emissus ab antro

uerberet et clausum reseret diem

emicat et subito uibratus lumine febus

mirantes oculos radiis ferit.

Haud aliter tristicie nebulis dissolutis hausi celum et ad

cognoscendam medicantis faciem mentem recepi. Itaque ubi in

eam deduxi oculos intuitumque defixi respicio nutricem

meam cuius ab adolescentia laribus obuersatus fueram philosophiam. Et quid

inquam tu in has exilii nostri solitudines o omnium magistra uirtutum supero

cardine delapsa uenisti. An ut tu quoque mecum rea

talibus cum medicinalibus agitis? An mihi illa te alumpne desererem, nec
sarcinam quam mei nominis invidia sustulisti communicato tecum
labore partirer? Atqui philosophie fas non erat incomitatum relinquere
iter innocentis, meam scilicet criminationem vererer et quasi novum aliquid
acciderit perhorrescerem? Nunc enim primum censes lacessitam esse
sapientiam apud improbos mores periclitis? Nonne apud veteres quoque an-
te nostri Platonis etatem magnum sepe certamen cum stultitie teme-
ritate certavimus, eodem quoque superstite preceptor eius Socrates in-
iuste victoriam mortis me astante promeruit? Cuius hereditatem
cum deinceps epicureum vulgus ac stoicum ceterique pro sua quisque
parte raptum ire molirentur, meque reclamantem renitentemque
velut in partem prede traherent, vestem quam meis manibus texue-
ram disciderunt, abreptisque ab ea panniculis totam me sibi cessi-
sse credentes abiere. In quibus quoniam quedam nostri habitus vestigia vi-
debantur, meos esse familiares imprudentia rata nonnullos eorum
profane multitudinis errore pervertit. Quod si nec Anaxagore
Fugam nec Socratis venenum nec Zenonis tormenta quoniam sunt

peregrina nouisti. At canios, at senecas, at soranos, quorum nec
peruetusta nec incelebris memoria est, scire potuisti. quos nichil
aliud in cladem detraxit, nisi quod nostris moribus instituti, studiis impro
borum dissimillimi uidebantur. Itaque nichil est quod admireris, si in hoc
uite salo positi circumflantibus agitemur procellis, quibus hoc ma
xime propositum est, pessimis displicere. quorum quidem tametsi numer
osus est exercitus, spernendus tamen est, quoniam nullo duce regitur, sed errore
tantum temere, ac passim lymphante raptatur. qui si quando contra nos
aciem instruens ualentior incubuerit, nostra quidem dux copias
suas in artem contrahit. Illi uero circa diripiendas inutiles sarcinulas
occupantur. at nos desuper irridemus uilissima rerum queque rapien
tes securi totius furiosi tumultus, eoque uallo muniti, quo gras
santi stultitie aspirare fas non sit.

4m metrum

Quisquis composito serenus euo
Fatum sub pedibus egit superbum
Fortunamque tuens utramque rectus
Inuictum potuit tenere uultum

Margin notes (left): 4a prosa — 5a prosa — fatum superbum et fortunam aduersam

Margin notes (right): Nota quod erat quidam philosophus nomine dictus — Nota et gloriatur philosophia — 5a prosa logica — In isto metro probat per exemplum et docet qualiter sapiens se debet habere in prosperitate et aduersitate

moberit fortuna las menazas
maris
Non illum rabies minęque ponti
2ª pars ubi demostrat quomodo virtuosus non mobebitur apetitu terreno
quebrada et fondon labolucion
Versum funditus exagitantis estum
et non conpidos tocens bayabilis fornos rancemulis
Nec ruptis quociens uagus caminis
turmeta magti mor
Torquet fumificos uesevus ignes
et non altas acostunbrado
Haud celsas soliti ferire turres
et rayo
Ardentis via fulminis movebit.
por que quid crueles
Quid tantum miseri seuos tirannos
se marabellan fuercas ensenyamiento
Mirantur sine uiribus furentes
3 pars ubi
non espera negum temeas
Nec speres aliquid nec extimescas
dat remedium
tu desarmaras
Exarmaueris inpotentis iram.
temeroso timer
At quisquis trepidus pauet uel optat
firme
Quod non sit stabilis suique iuris
lanco el scudo
Abiecit clipeum locoque motus
liga
Nectit qua valeat trahi catheniam.

o. b. philosophia tantum supra dicta sentengan
Sentis inquit ne haec atque animo illabuntur tuo / n
4ª prosa
in qua in philosophia inquirit infirmitatem
an es asino ad liram o. b. et handas
/ν/o/ν/ε/λ/υ/ρ/α/ς/ quid fles quid manas lacrimis / ε/ξ/α/ν/
Confiteri enim tuum ne absondas illud
/δ/α/ /μ/η/ sit con noscere / κ/ε/υ/θ/ε/ /ν/ο/ω/ si operam medicantis expectas

meditantis expectas? oportet ut vulnus detegas. Tum ego — 2a pars
collecto in vires animo: Anne adhuc eget ammonitione
nec per se satis eminet fortune in nos sevientis asperitas? Ni-
chil ne te ipsa loci facies movet? hecine est bibliotheca
quam certissimam tibi sedem in laribus ipsa delegeras? in qua — ponit officium philosophie
mecum ~~sedem nostris in laribus~~ sepe residens de humanarum
divinarumque rerum scientia disserebas? talis habitus? talis vultus? in
erat cum tecum nature secreta rimarer cum michi vias siderum ra- — de astrologia
dio describeres, cum nostros mores totiusque vite rationem ad — de morali philosophia
celestis ordinis exemplar formares? hecine premia re-
ferimus tibi obsequentes? Atqui tu hanc sententiam plato- — fuit amicus philosophorum
nis ore sanxisti beatas fore res publicas si eas vel
studiosi sapientie regerent ut earum rectores studere sapien-
tie contigisset. Tu eiusdem viri ore hanc sapientibus capessende
rei publice necessariam causam esse monuisti ne improbis
flagitiosisque civibus urbium relicta gubernacula

pestē bonis ac pniciē inferent / hac ꝯ auctoritate secutꝯ qd a te

int secreta ocia didiceram trāsferre in actū publice administ

cōis obtaui / Tu m̄ et q̄ te sapientū mentibꝯ inseruit deꝰ cons

cij nll̄ me ad magistratū n̄ cōe bonoꝝ om̄iū studiū detuli

sse / Inde m̄ cum improbis graues inexorabiles qꝫ discordie

fuere m̄ et q̄ ꝯscie libertas h̄t pro tuēdo iure spreta m̄ potēci

ūꝫ semp offensio ē / quociēs ego ꝯnigastū i imbellicis cuiuꝯ qꝫ

fortunas impetū facientē obuiꝰ excepi / quociēs t̄gillā regie

ppositū domꝰ ab incepta ppetrata qꝫ iam prorsꝰ iniuria

deieci / quociēs miseros quos infinitis calūpnijs impunita ba

rbaroꝝ semp auaricia uexabat / obiecta piculis auctē protexi

Nūqꝫ me ab iure ad iniuriā q̄squā detraxit / prouincialiū

fortunas / tū p̄uatis rapinis tū publicis vectigalibus pes

sundari / nō alit̄ qꝫ q̄ patiebātur indolui / Cū qꝫ acerbe famis tpr̄e

grauis atqꝫ inexplicabilis indicta coemcō profligatura

inopia campania prouinciā uideret / certamē aduersus p̄fectū

ptori cōmunis comodi rōne suscepi / Rege cognoscēte

Notet ostēt

m q̄ ꝯsedat unde ꝯ malla venerunt

declarat q̄d ūo p exempla bona q̄ fecit romanis dicēs quociens

pbat p̄ꝯ qd dixit supa

h̄ boetiꝰ dicit ea de fecit ꝯtra ciuitatem rome ꝑ defensione boni comunis

ego boetiꝰ nō aliter indolui ꝑtez in positionem sibi q̄ erat in illa patria vocata campanya

contendi; et ne coemptio exigeretur evicii. Paulinum consularem virum

cuius opes palatini canes iam spe atque ambitione devorassent

ab ipsis hiantium faucibus traxi. Ne Albinum consularem virum

praeiudicatae accusationis pena corriperet, odiis me Cypriani

delatoris opposui. Satis ne in me magnas videor exacer

basse discordias? Sed esse apud ceteros tutior debui, qui michi a

more iusticie discordias nichil apud aulicos quo magis

essem tucior reservavi. Quibus deferentibus perculsi sumus? Quorum

Basilius olim regio ministerio depulsus in delationem nostri no

minis alieni eris necessitate compulsus est. Opilionem vero atque

Gaudencium cum ob innumeras multiplices que fraudes ire

in exilium regia censura decrevisset, cumque illi parere nole

tes sacrarum sese edium defensione tuerentur, compertum id

regi foret, edixit ut nisi intra praescriptum diem Ravenna urbe di

cederent, notas insigniti frontibus pellerentur. Quid huic se

veritati posse videtur adstrui? Atqui in eodem die deferentibus eisdem

nominis nostri delatio suscepta est. Quid igitur? Nostrae ne artes ita meruere

runt. An illos accusatores iustos fecit prima damnatio?
Itane nichil fortunam puduit, si minus accusare innocen-
tie, at accusantium vilitas? pudere debuit. At cuius criminis arguimur
summam queris? Senatum dicimur salvum esse voluisse. Modum
desideras? Delatorem ne documenta deferret quibus senatum
maiestatis reum faceret impedisse criminamur. Quid o magistra censes?
Inficiabimur crimen ne tibi pudori simus? At volui nec umquam
velle desistam. Fatebimur? Sed impediendi delatoris opera cessa-
vit. An obtasse illius ordinis salutem nefas vocabo? Ille quidem
suis de me decretis uti hoc nephas esset effecerat. Sed sibi semper
mentiens imprudentia rerum merita non potest immutare.
Nec mihi socratico decreto fas esse arbitror ut occuluisse veri-
tatem ut concessisse mendacium. Verum id quoquo modo sit, tuo sapien-
tiumque iudicio estimandum relinquo. Cuius seriem rei atque
veritatem ne latere posteros queat stillo etiam memorie commenda-
vi. Nam de compositis falso litteris quibus libertatem arguor
sperasse romanam quid attinet dicere? quarum fraus aperta patuis-

q bene quamvis ita aliqui moti malicia nitebant imperatori dicere quamvis [illegible] lese maiestatis quia nolebat se dare alteri regi

2m rame

sset/ si nobis ipsorum confessione delatorum (quod in omnibus negociis maxi-
mas vires habet) uti licuisset/ Nam que sperari reliqua libertas potest/ at-
que utinam posset ulla/ respondissem canii verbo qui cum a gaio cesare germa-
nici filio conscius contra se facte coniuracionis fuisse diceretur si ego in-
quit scissem tu nescisses/ qua in re non ita sensus nostros meror hebeta-
vit/ ut impios scelera contra virtutem querar molitos/ sed que spera-
verint effecisse vehementer admiror/ nam deteriora velle nostri fu-
erit fortasse defectus/ posse contra innocenciam que sceleratus quisque
conceperit inspectante deo monstri simile est/ unde haud iniuria
tuorum quidam familiarium quesivit. si quidem deus inquit est unde mala bo-
na vero unde si non est/ Sed fas fuerit nepharios homines qui bonorum omnium
totiusque senatus sanguinem petunt/ nos eciam (quos propugna-
re bonis senatuique viderant) perditum ire voluisse/ Sed num idem
de patribus quoque merebamur/ meministi ut opinor quoniam me di-
cenda ac facienda presens semper ipsa dirigebas/ memi-
nisti inquam verone cum rex avidus exicii communis maiestatis crimen
albinum delatum ad cunctum senatus ordinem transferre moliretur.

Arrogancia siue iactancia est aliquis operis alicuius sibi ipsi attributio / vnde vbi herbam multociens facta sua non opus est iactancia sed nominis sui per sacerdotem peccati vel criminis

omnium in nos tecum senatus quanta mei periculi securitate defenderim

Scitis me hec et vera proferre et in nulla vnquam mei laude iac

tasse minuit enim quodam modo se probantis consciencie secretum quo

tiens ostentando quis factum recipit fame precium / Sed innocen

ciam nostram quis exceperit euentus vides / pro vere virtutis premiis

falsi sceleris penas subimus / et cuius vnquam facinoris mani fe

sta confessio ita iudices habuit in seueritate concordes / ut non aliquos

ad inclinaret vel ipse ingenii error humani vel fortune condicio cun

ctis mortalibus incerta submitteret / Si inflammare sacras

edes voluisse / si sacerdotes impio iugulare gladio / si bonis omnibus

necem struxisse diceremur presentem tamen sententia confessum conuictum

puniret / nunc quingentis fere passuum milibus procul moti /

atque indefensi ob studium propensius in senatum morti at

que proscriptioni dampnamur / O meritos de simili crimine neminem po

sse conuinci / cuius dignitatem reatus ipsi etiam qui detulere vide

runt / quam uti alicuius sceleris admixtione offuscarent / ob ambitum

dignitatis sacrilegio conscienciam me polluisse mentiti sunt / At tu

insita nobis omnem rerum mortalium cupidinem de nostri animi sede
pellebas et sub tuis oculis sacrilegio locum esse fas non erat. Instillabas
enim auribus cogitationibusque cotidie meis Pytagoricum illud deo et non
diis servire. Nec conveniebat vilissimorum me spirituum presidia captare
quem tu in hanc excellentiam componebas ut consimilem deo faceres. Preter-
ea penetral innocens domus, honestissimorum cetus amicorum, socer sanctis-
simus etiam et que ac tu ipsa reverendus ab omni nos huius criminis su-
spicione defendunt. Sed o nefas illi vero de te tanti criminis fidem cap-
iunt atque hoc ipso videbimur affines fuisse maleficio quod tuis im-
buti disciplinis tuis instituti moribus sumus. Ita non est satis
nichil mihi profuisse tuam reverentiam nisi ultro tu mea potius
offensione laceris. At vero hic etiam nostris malis cumulus acced-
it quod existimacio plurimorum non rerum merita sed fortune spectat e-
ventum eaque tantum iudicat esse provisa que felicitas commendaverit.
Quo fit ut existimacio bona prima omnium deserat infelices. Qui
nunc populi rumores, que de me quam dissone multiplicesque sententie piget
reminisci. Hoc tantum dixerim ultimam esse adverse fortune sarcinam

[Margin:] domina elpe

[Margin:] hic dicit quod boecius possedit ... bona fortune

[Margin:] in philosophia loquitur inter se

nam quod dum miseris aliquod crimen affingitur que perferunt meruisse cre-
duntur. Et ego quidem bonis omnibus depulsus dignitatibus exutus ex-
istimatione fedatus ob beneficium supplicium tuli. Videre autem vide- 2a pars
or ~~sceleratas~~ nephandas sceleratorum officinas gaudio le-
ticiaque fluitantes, perditissimum quemque novis delacionum
fraudibus imminentem, iacere bonos nostri discriminis terrore
postratos, flagiciosum quemque ad audiendum quidem facinus
impunitate, ad faciendum vero premiis incitari, insontes autem
non modo securitate verum ipsa eciam defensione privatos. Itaque
libet exclamare:

O stelliferi conditor orbis.
Qui perpetuo nixus solio.
Rapido celum turbine versas.
Legemque pati sidera cogis.
Ut nunc pleno lucida cornu
Totis fratris obvia flammis.
Condat stellas luna minores.

Margin notes: "dolet boecius quod mali gaudent"; "commendat deum"; "De plenilunio"

Nunc obscuro pallida cornu

Phebo propior lumina perdat.

Et qui prime tempore noctis

Agit algentes hesperus ortus.

Solitas iterum mutet habenas

Phebi pallens lucifer ortu.

Tu frondiflue frigore brume

Stringis lucem breuiori mora

Tu cum feruida venerit estas

Agiles noctis diuidis horas.

Tua uis uarium temperat annum

Vt quas boree spiritus aufert.

Reuehat mitis zephirus frondes

Quasque arcturus semina uidit

Sirius altas urat segetes

Nichil antiqua lege solutum

Linquid proprie stacionis opus

Spero in norte lucifer ancora

Ser beng qualsevol

cerpusculum

2 Omnia certo fine gubernans
Hominum solos respuis actus
Merito rector cohibere modo
Nam cur tantas lubrica versat
Fortuna vices premit insontes
Debita sceleri noxia pena
At perversi resident celso
Mores solio sanctaque calcant
Iniusta vice colla nocentes
Latet obscuris condita virtus
Clara tenebris iustus que tulit crimen iniqui
Nocet nichil periuria nil ipsis
Fraus mendaci compta colore
Set cum libuit viribus uti
Quos innumeri metuunt populi
Summos gaudent subdere reges
3 O iam miseras respice terras

Qs quis rerum federa nectis
Operis tanti pars non vilis
Homines quatimur fortune sallo
Rapidos rector comprime fluctus
Et quo celum regis immensum
Firma stabiles federe terras.

Hec ubi continuato dolore delatravi illa vultu placido — hic boecius simulat ea que pertinebant eius
nichil que meis questibus mota cum te inquit mestum lacrimantemque
vidissem illico miserum exulemque cognovi sed quam id longinquum
esset exilium nisi tua prodidisset oratio nesciebam sed tu quam procul
a patria non quidem pulsus es sed aberrasti at si te pulsum existimari
mavis te potius ipse pepulisti nam id quidem de te numquam cuiquam fas
fuisset si enim cuius oriundus sis patrie reminiscare non uti atemensium — quasi dicat quod hic non sunt plures reges sicut atemensium mos erat
quondam multitudinis imperio regitur sed 2 deus unus dominus qui
frequentia civium non depulsione letatur cuius agi frenis at
obtemperare iusticie summa libertas est an ignoras illam tue — hic loquitur per metaforam
civitatis antiquissimam legem in qua sanctum est ius exulare non

2a pars principalis

est cui vis quisque in ea sedem fundare maluerit. Nam quo vallo eius

atque munitione contineri nullo metuat ne exul esse mere

atur. At quisquis inhabitare eam velle desierit pariter de

sinit et mereri. Itaque non tam me loci huius quam tua facies movet. Nec

bibliothecae potius comptos ebore ac vitro parietes quam tuae mentis se

dem requiro in qua non libros sed id quod libris pretium facit li

brorum quondam meorum sententias collocavi. Et tu quidem de tuis in commune bo

num meritis vera quidem sed pro multitudine gestorum tuorum pauca dix

isti. De obiectorum tibi vel honestate vel falsitate cunctis nota mem

orasti. De sceleribus fraudibusque delatorum recte tu quidem strictim

attingendum putasti quod ea melius uberiusque recognoscentis omnia

vulgi ore celebrentur. Increpuisti etiam vehementer iniusti fac

tum senatus. De nostra etiam criminatione doluisti laesae quoque opinionis da

mpna flevisti. Postremus adversum fortunam dolor incanduit conque

stusque es non aequa meritis praemia pensari. In extremo Musae

saevientis uti quae caelum terras quoque pax regeret vota posu

isti. Sed quoniam plurimus tibi affectuum tumultus incubuit diu

sium qz te dolor' ira meror distriunt/ uti nc mess es nō diu

validiora remedia cōtingunt/ ita qz le moribꝫ paulisp ute

mur remedis ut qz in timore ꝑturbacōibus influentib

us induruerunt/ ad acōis vim medicaminis recipieda

tactu blādiore mollestat

Cum phebi radijs grave
Cancri sidus mestuat
Tuz qui larga negantibus
Sulcis semina credidit
Elsus cereis fide
Querquus pergat ad arbores
Aug̃ purpureuz nemus
Lecturus violas petas
Cuz seuis aquilonibus
Stridens campus inhorruit
Nec queras avida manu
Vernos stringere palmitos

Uvis si libeat frui
Autumpno potius sua
Bacchus munera contulit
Signat tempora propriis
Aptans officiis deus
Nec quas ipse coercuit
Misceri patitur vices
Sit quod precipiti via
Certum deserit ordinem
Letos non habebit exitus;

Primum igitur paterisne me pauculis rogacionibus sta-
tum tue mentis attingere atque temptare ut quis modus sit tue cu-
racionis intelligam tu vero arbitratu inquam tuo que voles ut
responsurum rogato. Tum illa huncine inquit mundum tema-
re ac fortuitis casibus putas an ullum credis ei regimen
inesse racionis atqui inquam nullo existimaverim modo ut fortu-
ita temeritate tam certa moveantur verum operi suo condito-
rem presidere deum scio nec umquam fuerit dies qui me ab hac se-
ntencie veritate depellat. ita est inquit nam id eciam paulo
ante cecinisti homines tantum exortes esse divine cure deplorasti nam
de ceteris quin racione regerentur nichil movebare pape autem

uehementer admiror cur in tam salubri sententia locatus egrotes uerum
altius perscrutemur nescio quid abesse coniecto sed dic mihi quoniam a deo
2a questio mundum regi non ambigis quibus eciam gubernaculis regatur aduertis
Responsio Vix inquam rogacionis tue sententiam nosco nedum ad inquisita respon-
dere queam Num me inquit fefellit abesse aliquid per quod
uelut hiante valli robore in animum tuum morbus perturbacionum
3a questio irrepserit sed dic mihi meministi ne quis sit rerum finis quoue tocius
Responsio nature tendat intencio Audieram inquam sed memoriam meror hebetauit
4a questio responsio atqui scis unde cuncta processerint Noui inquam deumque esse respondi
Et qui fieri potest ut principio cognito quis sit rerum finis ignores
Verum hi perturbacionum mores ea quoque ualencia est ut mouere quidem
de loco hominem possunt conuellere autem sibique totum extirpare [illegible]
5a questio non possint Sed hoc quoque respondeas uelim hominemne te esse memini-
sti quid inquam meminerim quid igitur homo sit poterisne proferre hoccine
interrogas an esse me sciam animal racionale mortale scio
[illegible] et id me esse confiteor et inquit nichil ne aliud te esse nouisti
nichil iam scio inquit morbi tui aliam uel maximam causam quid

qui solum nesciunt se esse mortales solum mortalia querunt ... [illegible]

Et recolligit omnes tres morbi causas predictas et ostendit se invenisse iam recuperande salutis ibi sospitatis

ipse satis nosse desiderasti quoque plenissime ut estimatione vel ratione vel aditum reconciliande sospitatis inveni. Nam quoniam tu tui oblivione confunderis et exulem te et expoliatum propriis bonis esse doluisti. Quoniam vero quis sit rerum finis ignoras nequam homines atque nepharios potentes felicesque arbitraris. Quoniam vero quibus gubernaculis mundus regatur oblitus es has fortunarum vices estimas sine rectore fluitare. Magne non modo ad morbum verum interitum quoque cause.

Et sunt cause morbi quod sic oblitus est quis sit rerum finis et dicit quod celerans potentes quibus gubernaculis mundus regatur fortunarum vices

Sed hec sed sospitatis auctori grates quod te nondum totum natura destituit. Habemus maximum tue fomitem salutis veram de mundi gubernatione sententiam quod eam non casuum temeritati sed divine rationi subditam credis. Nil igitur pertimescas iam tibi ex hac minima scintillula vitalis calor illuxerit. Sed quoniam firmioribus remediis nondum tempus est et eam mentium constat esse naturam ut quotiens abiecerint veras falsis opinionibus induantur ex quibus orta perturbationum caligo verum illum confundit intuitum hanc paulisper lenibus mediocribusque fomentis attenuare temptabo ut dimotis fallacium affectionum tenebris splendorem vere lucis possis agnoscere.

habemus non hic contra epicureos qui mundum dicebant a casu regi et non divina providentia

Nubibus atris

Nubibus atris
Fundere possunt
Sidera Lumen
Si mare uoluens
Misceat estum
Par que serenis
Mox resoluto
Visibus obstat
Montibus altis
Sepe resistit
Tu quoque si uis
Cernere uerum
Carpere callem
Pelle timorem
Condita nullum
Sidera nullum lumine

Turbidus auster
Vitrea dudum
Unda diebus
Sordida ceno
Quique uagatur
Defluus amnis
Rupe soluti obice saxi
Lumine claro
Tramite recto
Gaudia pelle
Spem que fugato
Nec dolor adsit
Vincta que frenis
Nubila mens est
Hec ubi regnant

Hic phylosophia dat remedium [illegible]

Post hec paulisper obticuit atque ubi
attentionem meam modesta taciturnitate
collegit sic exorsa est. Si penitus egritudi
nis tue causas habitumque cognovi fortune prioris
affectu desiderioque tabescis. Ea tantum statum animi tui sicuti tu tibi
fingis mutata pervertit. Intelligo multiformes illius prodi
gii fucos et eousque cum hiis quos eludere nititur blandissim
am inducere familiaritatem dum intollerabili dolore con
fundat quos insperata reliquerit. Cuius si naturam pulcrum aliquid
nec amisisse cognosces mores ac meritum reminiscare nec
abuisse te in ea. Sed ut arbitror laboraverim haud multum tibi
hec in memoriam revocare. Solebas enim presentem quoque blandien
tem virilibus incessere verbis eamque de nostro addito prolatis
insectabare sentenciis. Verum omnis mutatio rerum non sine
quadam quasi conflictu contingit animorum. Sic factum est ut tu quoque
paulisper a tua tranquillitate discesseris. Sed tempus est te
aurire aliquid ac degustare molle atque iocundum quod ad i

Margin notes: Fucos amicis [illegible] — Nota — Ubi [illegible] — differencia est inter aurire et gustare [illegible]

teriora trasmissum validioribus haustibus viam fecerit. Adsit
igitur retorice suadella dulcedinis, que tum tantum recto calle proce
dit, cum nostra instituta non deserit. Cumque hac nostri laris ver
nacula nunc leviores nunc graviores modos succinat. Quid est igitur
o homo quod te in mesticiam luctumque deiecit? Novum credo aliquid in
usitatumque vidisti. Tu fortunam putas erga te esse mutatam. Erras.
Hii semper eius mores sunt ista natura est. Servavit circa te propriam
potius in ipsa sui mutabilitate constanciam. Talis erat cum blandie
batur, cum tibi falsae illecebris felicitatis alluderet. Deprehendisti ceci
numinis ambiguos vultus, que sese adhuc velat aliis, tota tibi
prorsus innotuit. Si probas, utere moribus, ne queraris. Si perfidi
am perhorrescis, sperne atque abice perniciosa ludentem. Nam que nunc tibi
est tanti causa meroris, hec eadem tranquillitatis causam esse debu
isset. Reliquit enim te quam non relicturam nemo umquam poterit esse securus.
An vero tu preciosam estimas abituram felicitatem? Et cara tibi
est fortuna presens nec manendi fida, et cum discesserit allatura m
erorem? Quod si nec ex arbitrio retineri potest et calamitosos homines fu

in hoc pareat in boecio quod homo virtuosus non debet multum contristari nec multum delectare de amissione rerum temporalium quia non sunt bona hominis. Job: sic nudus egressus sum et nudus revertar. Ideo stoyci dicebant quod per admissionem talium in sapiente non cadit perturbatio nemens sicut Job

giens facit quod est aliud fusius quod sive quidquid calamitatis indi

cium nec ei quod ante oculos situm est suffecerit intueri rerum exitus

prudentia metitur eademque in alterutro mutabilitas nec formidan

das fortune minas nec exoptandas facit esse blandicias. Postremo

equo animo toleres oportet quidquid intra fortune aream geritur cum se

mel iugo eius colla submiseris. Quod si manendi abeundique scribere legem

velis ei quam tu tibi dominam sponte legisti nonne iniurius fueris et

in pastientia sortem exacerbes quam permutare non possis. Si ventis

vela committeres non quo voluntas peteret sed quo flatus impellerent

promoveres. Si arvis semina crederes feraces inter se annos sterilesque

pensares. Fortune te regendum dedisti domine moribus oportet ob

temperes. Tu vero volventis rote impetum retinere conaris. At omnium

mortalium stolidissime si manere incipit fors esse desinit.

Hec cum superba verterit vices dextra

Et estuantis more fertur euripi

Dudum tremendos seva proterit reges

Humilemque victi sublevat fallax vultum.

Nota quod euripus est ubi quidam amechanerre usque ad medium diem semper atendendo de una parte in aliam et postea detendit ...

Non illa miseros audit haut curat fletus

Ultroque gemitus dura quos fecit ridet.

Sic illa ludit sic suas probat vires

Magnumque suis monstrat ostentum si quis

Visatur una stratus ac felix hora.

Vellem autem pauca tecum fortune ipsius verbis agitare. Tu igitur an postulet ius animadverte. Quid tu o homo ream me cotidianis agis querelis? Quam tibi fecimus iniuriam? Que tua tibi detraximus bona? Quovis iudice de opum dignitatumque mecum possessione contende. Et si cuiusquam mortalium proprium quid horum esse monstraveris, ego iam tua fuisse que repetis sponte concedam. Cum te matris ex utero natura produxit, nudum rebus omnibus inopemque suscepi, meis opibus fovi, et quod nunc te impatientem nostri facit, favore prona indulgentius educavi, omnium que mei iuris sunt affluencia et splendore circumdedi. Nunc mihi retrahere manum libet. Habes graciam velut usus alienis, non habes ius querele tamquam prorsus tua perdideris. Quid igitur ingemiscis? Nulla tibi a nobis est illata

molestia opes honores ceteraque talium mei sunt iuris dominam me fa
mule cognoscunt mecum veniunt me abeunte discedunt. Au
dacter affirmem si tua forent que amissa conqueris nullo modo
perdidisses. An ego sola meum ius exercere prohibebor. Licet celo
proferre lucidos dies eosdemque tenebrosis noctibus conde
re. Licet anno terre vultum nunc floribus frugibusque redim
ere. Nunc nimbis frigoribusque confundere. Ius est mari nunc stra
to equore blandiri nunc procellis ac fluctibus inhorrescere.
Nos ad constantiam nostris moribus alienam inexpleta cupi
ditas hominum alligabit. Hec nostra vis est. hunc continuum ludum ludi
mus rotam volubili orbe versamus infima summis sum
ma infimis mutare gaudemus. Ascende si placet sed
ea lege ne uti cum ludicri mei ratio poscet iniuriam putes
descendere. An tu ignorabas meos mores. Nesciebas tu Cresum
regem Lidorum Ciro paulo ante formidabilem mox de
inde miserandum rogi flammis traditum misso celitus imbre
defensum. Num te preterit Paulum Persi regis a se capti cala

Cresus transgressus Alim perdat plurima regna

nota quod duo reges erant quorum vocabatur Cresus alter Ciro et primus erat rex Lidorum secundus erat rex alium et hii erant in continuo bello seu zizania

mutatibus pias impedisse lacrimas. Quid tragediarum clamor
aliud deflet nisi indiscreto ictu fortunam felicia regna vertentem? Nonne adolescentulus ayo/ po/ cir/ con/ ne/ vleon/ hayo
ne/ tho nathete polza in iovis limine iacere didicisti? Quid
si uberibus de bonorum parte sumpsisti? Quid si a te tota non dum
decesserim? Quid si hec ipsa mei mutabilitas iusta tibi est causa
sperandi meliora? Tamen ne contabescas in animo et ne intra commune
omnibus regnum locatus proprio vivere iure desideres.

Si quantas rapidis flatibus incitus
Pontus versat arenas
Aut quot stelliferis edita noctibus
Celo sidera fulgent
Tantas fundat opes nec retrahat manum
Pleno copia cornu
Humanum miseras haud ideo genus
Cesset flere querellas
Quamvis vota libens excipiat deus

Multi prodigus auri
Et claris auidos ornet honoribus
Nil iam parta uidentur
Sed quesita vorans seua rapacitas
Altos pandit hiatus
Que iam precipitem frena cupidinem
Certo fine retentent
Largis cum pocius muneribus fluens
Sitis ardescit habendi
Numquam diues agit qui trepidus gemens
Sese credit egentem

His igitur si pro se tecum fortuna loqueretur quid profecto contra hisceres non haberes aut si quid est quo querellam tuam iure tuearis proferas oportet dabimus dicendi locum.

Tum ego speciosa quidem ista sunt inquam oblitaque rethorice ac musice melle dulcedinis tum tantum cum audiuntur oblectant sed miseris malorum altior sensus est. Itaque cum hec auribus

---

Glosses: datur largus; nobilis; homines sunt cupidos; diffundat ad modum prodigi multum aurum effundens; dignitatibus; prodigalis; avaritia; cruel; postulat; cupido magis se habet; alta cupiditas; desiderata; reteneatur; abundans; cupiditas magis crescit; dives se meretur; remotus; homines dictis; alloquens; defendas; dictis; pulcras; superdicta; ornatis; manifestat; philosophia

insonare desierint. In situs animum maeror pergravat. Et illa

Ita est inquit. Haec enim nondum morbi tui sunt remedia, sed adhuc

contumacis adversus curationem doloris fomenta quaedam sunt.

Nam quae in profundum sese penetrent, cum tempestivum fuerit

admovebo. Verumtamen ne te existimari miserum velis, an

numerum modumque tuae felicitatis oblitus es? Taceo quod

desolatum parente summorum te virorum cura suscepit, delectusque

in affinitatem principum civitatis, quod pretiosissimum genus

propinquitatis est, prius carus quam proximus esse coepisti. Quis non te fe

licissimum cum tanto splendore socerorum, cum coniugis pudore, cum

masculae quoque prolis opportunitate praedicavit? Praetereo, libet

enim praeterire communia, sumptas in adolescentia negatas senibus dig

nitates; ad singularem felicitatis tuae cumulum venire de

lectat. Si quis ullus mortalium rerum fructus ullum beatitudi

nis pondus habet, poteritne memoria illius lucis quantalibet

ingruentium malorum mole deleri, cum duos pariter consu

les liberos tuos domo provehi sub frequentia patrum

sti plebis alacritate vidisti, cum eisdem in curia curules insidentibus
tu regie laudis orator ingenii gloriam facundieque meruisti,
cum in circo duorum medius consulum circumfuse multitudin
is expectationem triumphali largitione saciasti. dedisti ut
opinor verba fortune, dum te illa mulcet, dum te ut delicias
suas fovet. munus quod nulli umquam privato commodaverat abs
tulisti. vis ne igitur cum fortuna calculum ponere. nunc te primum 3 pr
liventi oculo prestrinxit. si numerum modumque letorum tristiumve con
sideres, adhuc te esse felicem negare non possis. quod si ideo te
fortunatum non existimas, quoniam ea que tunc leta videbantur abie
runt, non est quod te miserum putes, quoniam que nunc creduntur mesta pre
tereunt. an tu in hanc vite scenam nunc primum subitusque hosp
es venisti. ullamne humanis rebus inesse constantiam reris,
cum ipsum sepe hominem velox hora dissolvat. nam etsi rara est
fortuitis manendi fides, ultimus tamen vite dies mors quedam
fortune est et manentis. quid igitur referre putas, tune illam
moriendo deseras, an illa fugiendo.

Cum polo phebus roseis quadrigis
Lucem spargere ceperit
Pallet albentes hebetata uultus
Flammis stella prementibus
Cum nemus flatu zephiri tepentis
Vernis irubuit rossis
Spiret insanum nebulosus auster
Iam spinis habeat decus
Sepe tranquillo radiat sereno
Inmotis mare fluctibus
Sepe feruentes aquilo procellas
Verso concitat equore
Rara si constat sua forma mundo
Si tantas uariat uices
Crede fortunis hominum caducis
Bonis crede fortunis fugacibus
Constat eterna positumque lege est

Ut constet genitum nichil.

Tum ego vera inquam commemoras o virtutum om-
nium nutrix nec infitiari possum felicitatis meae velocissimum cursum
sed hoc est quod recolentem me vehementius coquit. Nam in omni adversit-
ate fortunae infelicissimum est genus infortunii fuisse fe-
licem. Sed quod tu inquit falsae opinionis supplicium luis id rebus iu-
re imputare non possis. Nam si te hoc inane nomen fortuitae
felicitatis movet quam pluribus maximisque abundes mecum reputes
licet. Igitur si quod in omni fortunae tuae censu pretiosissimum possidebas
id tibi divinitus illaesum adhuc inviolatumque servatur poteris ne
meliora quaeque retinens de infortunio iure causari. Atqui viget
incolumis illud pretiosissimum generis humani decus Symma-
chus socer et quod vitae pretio non segnis emeres vir totus ex sa-
pientia virtutibusque factus suarum securus tuis ingemiscit iniuriis.
Vivit uxor ingenio modesta pudicitiae pudore praecelle-
ns et ut omnes eius dotes breviter includam patri similis. Vivit
inquam tibique tantum vitae huius exosa spiritum servat quoque uno feli-

civitatem minui tuam vel ipsa concesserim tui desiderio lacrimis etiam
vestit ac dolore. Quid dicam liberos consulares quorum iam ut in id
etatis pueris vel paterni vel avitii specimen elucet ingenii. Cum igitur pre
cipua sit mortalibus vite cura retinende, o te si tua bona
cognoscas felicem cui suppetunt etiam nunc que vita nemo
dubitat esse cariora. Quare sicca iam lacrimas. Nondum est ad unum
omnes exosa fortuna nec tibi nimium valida tempestas incub
uit quando tenaces herent anchore que nec presentis solamen nec
futuri spem temporis abesse patiuntur. Et hereant inquam precor
illis, namque manentibus ut cumque res sese habeant enatabimus.
Sed quantum decesserit nostris ornamentis vides. Et illa promovimus
inquit aliquantum si te nondum totius tue sortis piget. Sed delici
as tuas non possum ferre qui abesse aliquid tue beatitudini tam
luctuosus atque anxius conqueraris. Quis est enim tam compositae
felicitatis ut non aliqua ex parte cum status sui qualitate
rixetur. Anxia enim res est humanorum condicio bonorum et que vel numquam
tota proveniat vel numquam perpetua subsistat. Hinc census

superabundat

erubescat / sed est pudori degener sanguis / Hunc nobilitas notum

facit / sed angustia rei familiaris inclusus esse mallet ig

notus / felix orbus liberis alieno censum nutrit heredi alius prole

laetatus filii filiaeve delictis maestus illacrimat / idcirco nemo fa — concludit

cile cum fortunae suae condicione facile concordat / inest enim sin

gulis quod inexpertus ignorat et expertus exhorreat / quod adde quod fe — 2 ratio

licissimi cuiusque delicatissimus sensus est / et nisi ad nutum cun

cta superat omnis adversitatis insolens est minimis quibusque pro

sternitur / adeo perexigua sunt quae fortunatissimis beatitu

dinis summam detrahunt / Quam multos esse coniectas qui sese cae — 3 ratio

lo proximos arbitrentur si de fortunae tuae reliquiis pars eis min

ima contingat / hic ipse locus quem tu exilium vocas inco — parva erat civitas ubi erat boetius

lentibus patria est / adeo nihil est miserum nisi cum putes Con

tra quod beata sors omnis est aequanimitate tolerantis / Quis est — 4 ratio

ille tam felix qui cum dederit impatientiae manus statum suum mu

tare non optet / Quam multis amaritudinibus humanae feli

citatis dulcedo respersa est / quae si etiam fruenti iocunda videatur

22

p̄ur p̄nō ·/· nō recedat
ēē / tn̄ / quo minimus / cū uelit abeat, retineri nō possit / li
claru ē

felicitas
quet g̃ q̃ sit mortaliū rer̄ misera beatitudo / que nec ap
hoīe eq̄les · ımmutabiles ·/· parietes
ımpaciencia

ud equanimos ꝑpetua pdurat nec anxios tota delectat / Quid
p̄dictis / uos hoīes · ꝗ̄ ıng adcorp̄ꝫ

g̃ / o / mortales ext̄ petitis / int̄ uos ꝛ felicitatē positā
·/· ignoracia · eternali beatitudine

error uos inscicia q̃ cōfundit / ostendā t̄ breuit̄ sūme car
·/· ꝑuitꝫ · ·/· q · d · dic q̃ nō
·/· hoīeꝫ · ꝯinuit · b · ni · b ·

dinē felicitatꝭ / est ne aliq̄ t̄ te ipō p̄ciosius / nichil inq̄es
simul potes · ·/· delectacōnem sic

t · b · g̃ns · ne · b · ·/· ılla ·b·
/ igit̄ si tu fueris ꝯpos · possidebis quod nec tu amitte

re unq̄ uellis / nec fortuna posit auferre / atq̄ ut ag
estare
ni · b ·
noscas in hijs fortuitꝭ ꝛ rebꝫ beatitudinē constare
ın illa g̃ sit p̄ rōnes
ınferiꝰ ponēdas · ꝑ q̄

p̄m̄ rō̄ nō posse : sic collige / Si beatitudo ē summū nat̄e racō
uiuentꝭ · ·/· abs̄q̄
uiuētꝭ

ne degentꝭ / Nec ē summū bonū / qd̄ eripi ullo modo pōt
ē p̄cellēs · felicitado · ·/· manifestum ē
illa

qm̄ p̄cellit id qd̄ neq̄at auferri / manifestū est qm̄ ad bea
·/· aneyre · mutabilitas

titudinē ꝑcipiendā fortune instabilitas aspirare nō po
·/· ad alia rōnē · ·/· transitōriā · ·/· portat · ·/· supa

2m̄ rō sit / Ad hec quē caduca ista felicitas uehit ut scit eā ut
si · ꝑ que · ın rentate

nescit que nam bāta sors ēē p̄ ignorācie cecitate / Si scit
pur · illa

metuat necesse ē ne amittat quod amitti posse nō dubit
·/· non penitit · ꝯ̄tuꝰ · sic

at / Quare ꝯtinuus dollor nō sinit ēē felicē / Aut si amisit

neglegendum putat. Sic quae per se ille bonum est, quae quo animo precaria amissum. Et quoniam tu idem es cui persuasum atque insitum permultis demonstrationibus scio mentes hominum nullo modo esse mortales cumque clarum sit fortuitam felicitatem corporis morte finiri dubitari nequit si haec afferre beatitudinem potest quin omne mortalium genus in miseriam finis labatur. Quod si multos scimus beatitudinis fructum non morte solum verum etiam doloribus suppliciisque quaesisse, quonam modo praesens facere beatos potest quae miseros transacta non efficit.

Quisquis volet perennem
Cautus ponere sedem
Stabilisque nec sonori
Sterni flatibus euri
Et fluctibus minantem
Curat spernere pontum,
Montis cacumine alti
Bibulas vitet arenas.
Aliud protervus auster
Totis viribus urget,
Haec pendulum solutae
Pondus ferre recusant.
Fugiens periculosam
Sortem sedis amenae

corruptum sanitas a supra abundancia et defectu salvatur a medio ipse errore

medium tenuere beati

Humili domum memento certus figere saxo
Quamvis tonet ruinis miscens equora ventus
Tu conditus quieti felix robore valli
Duces serenus evum ridens etheris iras

Sed quoniam rationum iam in te mearum fomenta descendu-
nt paulo validioribus remediis utendum puto. Age enim si iam ca-
duca et momentanee fortune dona non essent quid in eis est quod
aut vestrum umquam fieri queat aut non perspectum consideratumque vile-
scat. Divicie vestra vel sui natura preciosa sunt. Quid earum potius au-
rumne an vis pecunie. Atqui hec effundendo magis quam
coacervando melius nitent. Siquidem avaricia semper odiosos cla-
ros vero largitas facit. Quod si manere apud quemque non potest
quod transfertur in alterum tunc est preciosa pecunia cum translata
in alios largiendi usu desinit possideri. At eadem si unum quanta
est ubique gentium congeratur non ceteros sui inopes fecerit. Et
vox quidem tota pariter multorum replet auditum. Vestre divi-
cie nisi comminute in plures transire non possunt. Quod cum factum

est pauperes necesse est faciat quos relinquit. O igitur angustas

inopesque divitias quas nec habere totas pluribus licet et ad

quemlibet sine ceterorum paupertate non veniunt. An gemmarum

fulgor oculos trahit? Sed si quid est in hoc splendore praecipui gemma

rum est illa lux non hominum quas quidem homines mirari vehementer

admiror. Quid est enim carens animae motu atque compage quod animatae

rationabili que naturae iure pulchrum esse videatur. Quae tametsi conditoris

opera suique distinctione postremae aliquid pulchritudinis trahunt

infra vestram tamen excellentiam collocatae admirationem vestram nullo modo

merebantur. An vos agrorum pulchritudo delectat? Quidni? Est enim pulcherri

mi operis pulchra portio. Sic quondam sereni maris facie gaudemus,

sic caelum sidera lunam solemque miramur. Num te horum aliquid attin

git? Num audes alicuius talium splendore gloriari? An vernis floribus

ipse distingueris aut tua in aestivos fructus intumescit uber

tas? Quid inanibus gaudiis raperis? Quid externa bona pro tuis amp

lexaris? Numquam tua faciet esse fortuna quae a te natura rerum fecit

aliena. Terrarum quidem fructus animantium procul dubio

vltima perfectio est causa 22 vivere z sentire quam intelligere

debent alimenta. Sed si quid nature satis est replere indigentiam
velis, nichil est quod fortune affluentiam petas. Paucis enim
minimisque natura contenta est, cuius sacietatem si superfluis urgere
velis, aut iniocundum quod infuderis fiet aut noxium. Iam
vero pulchrum variis vestibus fulgere putas, quarum si grata in
tuitu species est, aut naturam materie aut ingenium artificis
mirabor. An vero te longus ordo famulorum facit esse felicem? Qui
si viciosi moribus sint, perniciosa domus sarcina et ipsi domino vehe
menter inimica; sin vero probi, quonam modo in tuis opibus aliena
probitas numerabitur? Ex quibus omnibus nichil horum que tu in tuis com
putas bonis tuum esse bonum liquido demonstratur. Quibus si nichil in
est appetende pulchritudinis, quid est quod vel amissis sic doleas ut le
teris retentis? Quod si natura pulchra sunt, quid id tua refert? Nam hec
per se a tuis quoque opibus sequestrata placuissent. Neque enim idcirco
sunt preciosa quod in tuas venere divicias, sed quoniam preciosa videbantur, tu
is ea annumerare diviciis maluisti. Quid autem tanto fortune stre
pitu desideratis? Fugare credo indigentiam copia queritis. At

qui vobis in omnium locum cedit pulchritudo que ad miraculis opus est ad ru
endum pretiose supellectilis varietate verum quod illa et permultis eos
indigere qui permulta possident. Contraque minimo quam abundanti
am suam nature necessitate non ambitus superfluitate metiatur. Itane
autem nullum est proprium vobis atque insitum bonum ut in exterioribus ac se
positis rebus bona vestra queratis. Sic rerum versa condicio est ut divi
num merito rationis animal non aliter sibi splendere nisi inanimate supelle
ctilis possessione videatur. Et alia quidem suis contenta sunt. Vos autem
mente deo consimiles ab rebus infimis excellentis nature ornam
enta captatis. Nec intelligitis quantam conditori vestro facia
tis iniuriam. Ille genus humanum terrenis omnibus prestare voluit vos vo
luit dignitatem vestram infra queque infima detruditis. Na
m si omne cuiusque bonum eo cuius est constat esse pretiosius cum vilissima rerum
vestra esse bona iudicatis eisdem vos met ipsos supponitis estim
atione vestra. Hoc quidem autem inmerito cadit humane quippe nature ista
est condicio ut tum ceteris rebus se cognoscit excellat eadem tamen in
fra bestias redigatur si se nosse desierit. Nam ceteris anima

ntibus se se ignorare naturale est, ceteris vitio venit. Quam vero la-
te patet videtur hic error qui ornari posse aliquid ornamentis exi-
stimat alienis. At id fieri nequit. Nam si quid ex appositis luceat
ipsa quidem que sunt apposita laudantur. Illud vero his tectum atque vela-
tum in sua nichil hominus feditate perdurat. Ego vero nego
illud esse bonum quod noceat habenti. Num id mentior? minime inquis.
Atqui divitie possidentibus persepe nocuerunt cum pessimus quisque
eoque alieni magis avidus quicquid usquam auri gemmarumque est se
solum qui habeat dignissimum putat. Tu igitur qui nunc contum gla-
dium que sollicitus pertimescis, si vite huius callem vacuus viator
intrasses, coram latrone cantares. O preclara opum mortalium
beatitudo, quam cum adeptus fueris securus esse desistis.

Felix nimium prior etas
Contenta fidelibus arvis
Nec inerti perdita luxu
Facili que sera solebat
Ieiunia solvere glande.
Non bachica munera norant
Liquido confundere melle
Nec lucida vellera serum
Tirio miscere veneno.
Sompnos dabat herba salubres

dicit quod divitie sepe possiden-
tibus nocuerunt

etiam propter anxietatem

Potum quoque lucidus amnis,
Umbras altissima pinus.
Nondum maris alta secabat,
Ac mercibus undique lectis
Nova litora viderat hospes.
Tunc classica seva tacebant,
Odiis neque fusus acerbis
Cruor horrida tinxerat arva.
Quid enim furor hosticus ulla
Vellet prior arma movere,
Cum vulnera seva videret
Nec premia sanguinis ulla?
Utinam modo nostra redirent
In mores tempora priscos.
Sed sevior ignibus ethne
Fervens amor ardet habendi.
Heu primus quis fuit ille
Auri qui pondera tecti
Gemmas latere volentes
Preciosa pericula fodit?

Quid autem de dignitatibus potentiaque disseram, quas vos vere dignitatis ac potestatis inscii exequatis celo? Que si in improbissimum quemque ceciderunt, que incendia flammis ethne eructantibus, quod diluvium tantas strages dederit? Certe, uti meminisse te arbitror, consulare imperium, quod libertatis principium fuerat, ob superbiam consulum vestri veteres abolere cupierunt, qui ob eandem superbiam prius regium de civitate nomen abstulerant. At si quando quod perrarum est

prius dignitates deferat? quod in eas aliud quam probitas utentium
placet. Ita fit ut non ex dignitate virtutibus sed ex virtute di-
gnitatibus honor accedat. Sed que est ista vestra expectabilis ac
preclara potentia? Nonne o terrena animalia consideratis quibus presi-
dere videamini? Si nunc inter mures videres aliquem murem
ius sibi ac potestatem pre ceteris vindicantem quanto moveris cachinno?
Quid vero si corpus spectes imbecillius homine reperire queas? Quos
sepe muscularum quoque morsus vel in secreta loca reptantium necat
introitus. Quo vero quisquam ius in aliquem nisi in solum corpus et quod infra
est corpus loquor fortunam possit exercere? Num quicquam imperabis animo
libero? Num mentem firmam sibi ratione coherentem de statu proprie quietis
amovebis? Cum liberum quendam virum suppliciis se tyrannus adacturum
putaret ut adversum se facte coniurationis conscios proderet linguam
ille momordit atque abscidit et in os tyranni sevientis abiecit. I-
ta cruciatus quos putabat tyrannus materiam crudelitatis vir
sapiens fecit esse virtutis. Quid autem est quod in alium facere quisque possit
quod sustinere ab illis ipse non possit? Busiridem accepimus neca-

re hospites solitum ab hercule hospite fuisse mactatum / Reg
ulus plures penorum bello captos in vincula coniecerat
sed mox ipse manus victorum catenis prebuit / ullam ne
igitur potentiam hominis putas / qui quod ipse in alium possit. ne
id in se alter valeat efficere non possit / Adhuc si ipsis di
gnitatibus et potestatibus inesset aliquid naturalis ac propri
boni. Numquam pessimis provenirent / neque enim sibi solent adver
sa sociari. Natura respuit ut contraria queque iungantur. Ita
quod cum pessimos plerumque dignitatibus fungi dubium non sit
illud etiam liquet natura sui non esse bona que se pessimis here
re patiantur. Quod quidem de cunctis fortune muneribus dignius ex
istimari potest que ad improbissimum quemque uberiora perveniunt
De quibus illud etiam considerandum puto quod nemo dubitat esse fortem
cui fortitudinem inesse conspexerit et cuicumque velocitas
adest manifestum est esse velocem. Sic musica quidem musicos
medicos medicina rectorica rethoricos facit. Agit enim
cuiusque rei natura quod proprium est nec contrariarum rerum miscetur

Effectibus

i. corporibus i. sexualis et actio i. expellit i. ere insaciabilitatem

effectibus ul(ter)a que sunt ad ista depellit. At qui non opes inexple-

tam rest(inguere) restingere avariciam queunt. nec potestas sui compotem fe-

i. concupiscencias carnales / quando non possunt exire / ab eis / involuunt / i. eum

cerit quem viciose libidines insolubilibus astrictum retinet cathenis. Et

mala / i. non solum / i. probos esse indignos / manifestat

collata improbis dignitas non tamen modo non efficit dignos sed prodit po-

propter

cius et ostentat indignos. cur ita provenit. Gaudetis enim res esse

i. nominare

aliter habentes falsis copulare nominibus que facile ipsarum rerum redar-

non potest / ere

guntur effectu. Itaque nec ille divicie nec hec dignitas nec illa po-

i. firmatur

tencia iure appellari potest. postremo idem de tota concludere fortuna

placere / fortuna / i. nec oportendum

licet. in qua nichil est apetendum nec nature ne bonitatis inesse manifest-

fortuna / illos sunt

estum est. Que non se bonis semper adiungit et bonos quibus fuerit

adiuncta non efficit;

nos. p. / nero sit

Novimus quantas dederit ruinas

i. combusta / i. senatoribus / ac tristis

Urbe flamata patribusque cesis

crudelis / i. nero / nero / i. mortem

Fratre qui quondam ferus interempto

multo se

Matris effuso maduit cruore

matris / i. pingues

Corpus et visu gelidum pererrans

i. facias / i. non maduit / i. quod. non abluit dolore de morte matris eius / nec fleuit

Ora non tinxit lacrimis sed esse

Sensor extincti potuit decoris.

Hic tamen sceptro populos regebat,

Quos videt condens radios sub undas

Phebus extremo veniens ab ortu,

Quos premunt septem gelidi triones,

Quos notus sicco violentus estu

Torret ardentes recoquens arenas.

Celsa num tandem valuit potestas

Vertere pravi rabiem Neronis?

Heu grave sortem, quociens iniquus

Additur sevo gladius veneno. Ista est septima prosa

Tum ego: Scis, inquam, ipsa minimum nobis ambicionem mortalium rerum fuisse dominatam. Sed materiam gerendis rebus optavimus, quo ne virtus tacita consenesceret. Et illa: Atqui hoc unum est quod prestantes quidem natura mentes sed nondum ad extremam manum virtutum perfectione productas allicere possit, gloria scilicet cupido et optimorum in rem publicam meritorum fama. Que quam sit

eius q3 quam cuiuslibet multiplex ad inestimabile diuturnitatem nec quidem cõp
mensa
ari potest. Et enim finitis ad se inuicem finitur quedam comparacio. In
i. ita concludere
finiti uero atque finiti nulla umquam poterit esse collacio. Ita fit ut quamlibet (concludit)
non comparabilis
prolixi temporis fama, si cum inexhausta eternitate cogitetur, non parua
ex se ipse
sed plane nulla esse ~~feratur~~ uideatur. Uos autem nisi ad populares aures (g. ~~~~) — q[uod] uirtuosi non debent famam optare
i. nobilitas — i. honor — alicuius notacionibus
inanesque rumores recte facere nescitis, et relicta consciencie uirtutisque
uide
prestancia, de alienis premia sermunculis postularis. Accipe in
uana glorie — arenensis — meretrix
huius arrogancie leuitate, quam festiue aliquis illuserit. Nam cum quedam ador
i. cum primis inuitans
turpatus
hominem contumeliis (qui non ad uere uirtutis usum sed ad superbam gloriam)
disputaret
falsum sibi philosophi nomen induerat. Adiecisset quam iam se sciturum
datas
uerum
an ille philosophus esset. Si quidem illatas iniurias leniter, pacienter que tollerasset.
i. gloriam uoluntate
Ille pacienciam paulisper assumsit, acceptaque contumelia uelut in
gaudens sine meditacione — arenensis
sultans iam tandem inquit intelligis me esse philosophum? Tum ille nimium
acute
mordaciter intellexeram inquit si tacuisses. Quid autem est quod ad precipuos (acuo)
uiros, de his enim sermo est, qui uirtute gloriam petunt, quid inquit quod ad hos de fa
ma post resolutum morte suprema corpus attineat. Nam si quod nostre
raciones credi uetant toti moriuntur homines nulla omnino gloria cum

is eo/ ea esse dicitur non exterior otio/ Si non bene mens sibi conscia [sapiens] terreno

carcere/ resoluta/ celum libera petit nonne omne terrenum negocium

spernit/ que se celo fruens terrenis gaudet exemptam

Quicumque solam mente [ytm] precipiti [quexada] petit

Summumque [pet] credit [id est] gloriam

Late patentes etheris cernat plagas

Artumque terrarum situm

Brevem replere non valentem ambitum

Pudebit aucti nominis.

Quid o [peter] superbi colla mortali iugo

Frustra levare gestiunt [cupiunt]

Licet remotos fama per populos means [a]

Diffusa linguas [ylingue] explicet

Et magna titulis fulgeat clarus domus

Mors spernit altam gloriam

Ao Involvit humile pariter et celsum caput

Equatque summa infimis

Ubi nunc fidelis ossa fabricii manent

Quid brutus aut rigidus cato

Signat superstes fama tenuis pauculis

Inane nomen litteris

Sed quod decora vocabula novimus

Num scire consumptos datur

Iacetis ergo prorsus ignorabiles

Nec fama notos efficit

Quod si putatis longius vitam trahi

Mortalis aura nominis

Cum sera vos rapiet hoc etiam dies

Iam vos secunda mors manet.

Sed ne me inexorabile contra fortunam gerere bellum putes est aliquando cum de hominibus illa fallax nihil bene mereatur, tum scilicet cum se aperit cum frontem detegit, moresque profitetur. Nondum forte quid loquar intelligis. Mirum est quod dicere gestio, eoque sententiam verbis explicare vix queo. Etenim plus hominibus reor adversam

fabricius
brutus
cato

Nota quod fabricius fuit princeps romanus qui cum haberet magnum exercitum quod tacitum hostes et timeret eos populus misit sibi magnas divitias quas contempsit dixit nec te populus romanus ... dominari habentibus aurum et argentum

tas quia prosperitas pellere fortunam. Illa enim specie felicitatis cum videtur blanda mentitur, hec semper vera cum se instabilem mutatione demonstrat. Illa fallit, hec instruit. Illa mendaciam specie bonorum mentes fruentium ligat, hec cognitione fragilis felicitatis absolvit. Itaque illam videas ventosam fluentem suique semper ignaram, hanc sobriam succinctamque et ipsius adversitatis exercitatione prudentem. Postremo felix a vero bono devios blanditiis trahit, adversa plerumque ad vera bona reduces unco retrahit. An hoc inter minima extimandum putas quod amicorum tibi fidelium mentes hec aspera, hec horribilis fortuna detexit, hec tibi certos sodalium vultus ambiguosque secrevit, et discedens suos abstulit, tuos reliquit? Quanti hoc integer et ut videbaris tibi fortunatus emisses. Nunc et amissas opes querere desine, quod preciosissimum divitiarum genus est amicos invenisti.

Quod mundus stabili federe
Concordes variat vices,
Quod pugnantia semina
Phebus perpetuum tenet,
Quod phebus roseum diem
Curru provehit aureo

Ut quas duxerit hesperus
Phebus noctibus imperet
Ut fluctibus avidum mare
Certo fine coerceat
Nec terris liceat vagis
Latos tendere terminos
Hanc rerum seriem ligat
Terras ac pelagus regens
a Et celo imperitans amor
Hic si frena remiserit
Quicquid nunc amat invicem
Bellum continuo geret
Et quas nunc socia fide
Pulcris motibus incitant
Certent solvere machinam
Hic sanctos populos quoque continet
Iustos federe continet
Hic coniugii sacrum
Castis amoribus nectit
Hic fidis etiam sua
Dictat iura sodalibus
O felix hominum genus
Si vestros animos amor
Quo celum regitur regat

b

Iam cantum illa finierat, cum me audiendi avidum stupentemque arrectis adhuc auribus carminis dulcedo defixerat. (liber) Itaque paulo post: O inquam summum lassorum solamen animorum, quam tu me vel sententiarum pondere vel canendi etiam iocunditate

refovisti. Q[uod] deo ut p[ost] me hec imparem fortune ictibus esse non arbitrer. Itaque remedia que paulo ante acriora esse dicebas non modo non p[er]horresco sed audiendi avidus vehementer efflagito. Tum illa sensi inquit cum verba nostra tacitus attentusque rapiebas eumque tue mentis habitum vel expectavi vel quod est verius ipsa perfeci. Talia quippe sunt que restant ut degustata quidem mordeant interius autem recepta dulcescant. Sed quod tu te audiendi cupidum dicis quanto ardore flagrares si quonam te ducere aggrediamur agnosceres. Quonam inquam. Ad veram inquit felicitatem quam tuus quoque somniat animus sed occupato ad imagines visu ipsam illam non potest intueri. Tum ego fac obsecro et que illa vera sit sine cunctatione demonstra. Faciam inquit illa tui causa libenter. Sed que tibi causa notior est eam prius designare verbis atque informare conabor ut ea perspecta cum in contrariam partem flexeris oculos vere specimen beatitudinis possis agnoscere.

dat preceptum in metro quod ...

Qui serere ingenuum volet agrum

Liberat arva prius fruticibus

Falce rubos filicemque resecat

Ut noua fruge grauis ceres eat
Dulcior est apium mage labor
Si malus ora prius sapor edat
Gracius astra nitent ubi notus
Desinit imbriferos dare sonos
Lucifer ut tenebras repulerit
Pulchra dies roseos agit equos
Tu quoque falsa tuens bona prius
Incipe colla iugo retrahere
Vera dehinc animum subierint;

Tum defixo paululum in terra visu, et veluti in angustissimam sui mentis sedem recepta sic cepit. Omnis mortalium cura quam multiplicium exercet studiorum labor calle procedit ad unum tamen beatitudinis finem nititur pervenire. Id autem est summum bonum quo quis adepto nichil ultra desiderare queat. Quod quidem est omnium summum bonorum cunctaque intra se bona continens. Cui si quid abforet summum esse non posset quoniam relinqueretur ex

quid ipa beatudo sit

termis ut extrinsec9 qd posset optari · liquet g ee beatitudiez
statuz oim bonoz ggregacoe pfcuz · huc uti dixim9 diu
s tramite mortales omes cognatur adipisci · // Est n. menti
b9 hoiz ui boni nr insecta cupiditas // Sz ad falsa nos deuius
error abducit // Quoz quidā alij summu bonuz ee nichilo indig
ere credentes · ut diuiciis affluāt elaborāt // Alij uo qz dignissim
uz uenacoe iudicantes adepti honoribz reuerēdi suis ciuibz
ee nituntr · Sūt q summu bonuz i suma potēcia ee gstituunt
hij ut regnare uolūt · ut regnātibz adherere conātr · Sed
quibz optimu qd daz claritas uidetr // hij ut belli ut pacis
artibz gloriosuz nomē ppagare festināt · Sūt i qui hoz fines cās
gralitutr festināt · plurimuz u boni fructū gaudio leticia
metiūtr · hij felicissimu putāt uoluptate diffluere // Sūt

demostrat qm ad falsa deuius error ad ducit 2s boys

i qui hoz fines cās i altrutr pmutāt · ut q diuicias ob p
otēciaz uoluptates qz desiderāt · ut qui potēciaz seu pecu
nie seu proferēdi nois taz petūt · Ins hus ceteris gtalibz No
humanoz actuū uotoz qz u̅sat intēcio / ueluti nobilitas

favor quoque popularis que videtur quandam claritatem comparare. uxor ac
liberi que iocunditatis gratia petuntur. amicorum vero quod sanctissimum genus
est non in fortuna sed in virtute numeratur. Reliquum vero vel po
2a pars tencie causa vel delectacionis assumitur. Iam vero bona corporis promp
tum est ut ad superiora referantur. Robur enim magnitudoque videtur
prestare valenciam (vel potentiam) pulcritudo atque velocitas celebritatem (famam). sal
ubritas voluptatem. Quibus omnibus solam beatitudinem liquet deside
rari. Nam quod quisque pre ceteris petit id summum iudicat esse bonum.
Sed summum bonum esse beatitudinem diffinivimus. Quare beatum
iudicat statum esse quem pre ceteris quisque desiderat. Habes igitur propositam
ante oculos fere formam felicitatis humane. honores. opes. pote
nciam. gloriam voluptatem. Que quidem sola considerans epicurus consequenter
sibi summum bonum voluptatem esse constituit. quod cetera omnia iocunditatem
animo videntur afferre. Sed ad hominum studia revertor quorum animus
et si caligante memoria tamen summum bonum repetit. sed velut eb
rius domum quo tramite revertatur ignorat. Nunquid videntur errare
hii qui nichillo indigere nituntur. atqui non est aliud quod

eque perfecte beatitudinem possit quod congregacione omnium bonorum statum.
Hii alieni egentes sibi subicientes. // Nonnulli vero laborant quisque sic optimum
id esse reverencie cultu dignissimum putant adepta minime. Neque
in ulle gradum contempnendum est. quod adipisci omni fere mortalium
laborat intencio. // An in bonis non est annumeranda potencia. //
Quid quod nunquam imbecillum ac sine viribus estimandum est quod omnibus [vel nobilitas] [quod dando est richgeda]
rebus constat esse prestancius. An claritudo nichil pendenda
est. Sed sequestrari nequit quin omne quod excellentissimum est id etiam videatur
esse clarissimum. // Nam non esse anxiam tristemque beatitudinem nec
doloribus molestiisque subiectam quid attinet dicere, cum in minimis
minus quoque rebus id appetitur quod habere fruique delectet. Sed que
sunt que adipisci homines volunt eaque de causa divicias dignitates
regna gloriam voluptates que desiderant quod per hec sufficienciam reu
enciam potenciam celebritatem leticiam quod credunt esse venturam
. bonum est igitur quod tam diversis studiis homines petunt. In quo quanta sit
nature facile monstratur. Cum licet sint varie dissidentes que
sententie tamen in fine boni consenciunt.

inclina riendas
Quantas rerum flectat habenas

dea
Natura potens. quibus immensum

sapiens conserbet
Legibus orbem provida servet

gobierne insoluble
Stringatque ligans inresoluto

lago sonoro
Singula nexu placet argutis

cuerdas retinentes dulce
Fidibus lentis promere cantu

africani
iii m ex Quamvis poeni pulchra leones

fecerat
Vincla gestant manibusque datas

crudelez
Captent escas metuantque trucem

Solitum verbera ferre magistrum

sangris
Si cruor horrida tinxit ora

ad naturam suam
Resides olim redeunt animi

regemyto
Fremituque gravi meminere sui

ligas fractis
Laxant nodis colla solutis

lacerat ensangrentado
Primusque lacer dente cruento

dedit
Domitor rabidas imbuit iras

2 m ex Que canit altis garrula ramis

i. auis · i. tanaro · i. spelunca
Ales caveae clauditur antro
i. auis · mixta
Huic licet illita pocula melle
Largasque dapes dulci studio
Ludens hominum cura ministret
i. tela · i. auis
Si tamen arto saliens texto
Nemorum gratas viderit umbras
i. spargit
Sparsas pedibus proterit escas
i. pariter
Silvas tantum mesta requirit
susurrando petit
Silvas dulci voce susurat
3m exemplum · placata
Validis quondam viribus acta
mettinada · altitudo
Pronum flectit virga cacumen
i. virgam suam · manus dextra
Hanc si curvans dextra remisit
aspicit
Recto spectat vertice celum
4m exemplum · occidentales · ille deus
Cadit hesperias phebus in undas
secreto per la carrera
Sed secreto tramite rursus
Currus solitos vertit ad ortus
i. currus petunt · omnia
Repetunt proprios quaeque recursus

Redituque suo singula gaudent

Nec manet ulli traditus ordo

Nisi quod fini iunxerit ortum

Stabilemque sui fecerit orbem

Vos quoque o terrena animalia tenui licet imagine vestrum tamen principium somniatis verumque illum beatitudinis finem licet minime perspicaci qualicumque tamen cognitione prospicitis eoque vos et ad verum bonum naturalis ducit intentio et ab eodem multiplex error abducit. Considera namque an per ea quibus se homines adepturos beatitudinem putant ad destinatum finem valeant pervenire. Si enim vel pecunias vel honores ceteraque tale quid afferant cui nihil bonorum abesse videatur, nos quoque fateamur fieri aliquos horum adeptione felices. Quod si neque id efficere valent quod promittunt bonisque pluribus carent, nonne liquido falsa in eis beatitudinis species deprehenditur? Primum igitur te ipsum qui paulo ante divitiis affluebas interrogo: inter illas habundantissimas opes numquamne animum tuum concepta ex qualibet iniuria confudit anxietas? At quam numquam libero me fuisse animo

demonstrare quod intendit quod nullus potest resistere nature

quod ponit transitum et est 3a prosa

verum primum prime partis

q̄m ad ſpargere reminici. no. q̄. no ne q̄r ut aberat q̄d ab ēē

preſenꝯ erat

no uelles ut aderat q̄d ad ēē voluiſſes. Ita ē inq̄. Illius g̃

abſenciaz huius pſenciaz deſiderabas. Confiteor inq̄. Eget

ꝑha eget totaliter

v̄ inq̄ eo q̄ q̄ſq; deſiderat. eget inq̄. Q ū aliq̄ no ē uſq; q̄

ſuſtinebas

ſuficiens ſibi ipi minime inq̄. Tu itaq; iſtaz inſuficienci

geludir

am plenꝰ inq̄ opibꝰ ſuſtinebas. Quid inq̄. opes g̃ nich

ꝗer

llo indigētē ſuficietēz q; efice neq̄unt. et h̄ erat q̄ promitte

videbāt. atq̄ h̄ q; maxie ɔſideradū puto. q̄ nich haueat ſua

pe natā pecūia ut hiis aquibꝰ poſſidet̄ i uit̄ neq̄at auferri

fateor inq̄. Quid infateare. cū eaz valecior cotidie erip

cōtra ꝑcedunt

iat aliq̄s inuito. vnde. n. forenſes q̄rimoīe ſꝫ niſi q̄ ui ut

frande nolētibꝰ pecūie repetūt̄ erepte. Ita ē inq̄. Egebit

extrinſecus

g̃ inq̄ petito auxilio quo ſuaz pecūiaz q̄ſq; tueat̄. Quis

inq̄ neget. atq̄ no egeret eo niſi poſſideret pecūiaz quaz

poſſet amittere. Dubitari inq̄ nequit. In cōtrariū g̃ relap

ſa res ē. Naz q; ſuficiētes ſibi face putabāt̄ opes alie

no pocius pſidio faciūt indigētes. Quis aūt modus 3 20

est quo appellatur diviciis indigencia. Num enim divites esurire nequeunt. Num sitire non possunt. Num frigus hibernum pecuniosorum membra non senciunt. Sed adest inquies opulentis quo famem saciet, quo sitim frigusque depellat. Sed hoc modo consolari quidem diviciis indigencia potest, auferri penitus non potest. Nam si hec hyans semper atque aliquid poscens opibus expletur, maneat necesse est que possit expleri. Taceo quod nature minimum, quod avaricie nichil satis est. Quare si opes nec submovere indigenciam possunt et ipse suam faciunt, quid est quod eas sufficienciam prestare credatis.

Nam vis ~~fluere~~ dives auri gurgite
Non expletas querat avarus opes
Oneretque bachis colla rubri litoris
Ruraque centeno scindat opima bove
Nec cura mordax deseret superstitem
Defunctumque leves non comitantur opes

Et dignitates honorabilem reverendumque cui provenerint reddunt. Num vis ea est magistratibus ut utencium

3

mentibus virtutes inserat et vicia depellat. Atqui non fu
gare. Sed illustrare pocius nequiciam solet. Quo fit ut indign
emur eas sepe nequissimis hominibus contigisse. Unde catullus li
cet in curuli nonium sedentem strumam tamen appellat. Vides ne
quantum malis dedecus adiciant dignitates. Atqui minus eorum
patebit indignitas si nullis honoribus inclarescant. Tu quoque num
tandem tot periculis adduci potuisti ut cum decorato gerere
magistratum putares et cum in eo mentem nequissimi scurre delato
risque respiceres. Non enim possumus ob honores reverencia
dignos iudicare. Quos ipsis honoribus iudicamus indign
os. At si quem sapiencia preditum videres posses eum non reverencia
vel ea qua est preditus sapiencia non dignum prestare putare. Mini
me. Inest enim propria dignitas virtuti quam protinus in eos qui
bus fuerit adiuncta transfundit. Quod quia populares fa
cere nequeunt honores liquet eos propriam dignitatis pul
critudinem non habere. In quo illud magis est advertendum. Nam
si abiectior est eo quo magis a pluribus quisque contempnitur

cu͡z reuere͡dos face͡ nequeat quos plurib⁹ ostentat/ despectiores

potius improbos dignitas facit// Verum no͡ impune. Reddunt namque

improbi pare͡ dignitatib⁹ vicem/ quas sua contagione comma

3o culant/. Atque ut agnoscas illam vera͡m reuerentiam per has um

bratiles dignitates no͡ posse contingere sic collige// Si quis mul

tiplici consulatu functus in barbaras nationes forte deuener

it veneradu͡m ne barbaris honor faciet// Atqui hoc naturale

mun⁹ dignitatib⁹ foret ab officio suo// Quoquo gentium nullo

modo cessaret// Sicut ignis ubique terrarum numquam tamen calere de

sistit// Sed quoniam id eis no͡ propria vis sed hominum fallax adnectit op

inio vanescunt illico cu͡m ad eos venerint qui dignitates eas esse no͡

4o stimant/ Sed hoc apud exteras nationes/ Inter eos vero apud quos

orte sunt nu͡m perpetuo durant// Atqui praetura [quondam] [dignitas que erat antiquitus] olim magna po

testas/ Nunc inane nomen et senatorii census grauis sarcina [aliquo tempore] [exactiones populi] [magno honore]

est// Si quis quondam populi curasset annonam magnus habebatur [illius dignitatis] [populi] [in suo libro] [in hoc exemplo]

Nunc ea praefectura quid abiectius// Ut enim paulo ante diximus quod [dignitates] [illa per se aliquid] [aliquid] [nunc]

nil habet proprii decoris opinione utentium// Nunc splendorem accipit

Quorum studium erat consulere rei publice et nunc corruptum ob reges volunt pecunias in suas utilitates publice

nūc admitti / Si q̄ reuerendos face nequiūt dignitates si ultᵒ imp

boꝝ cōtagione sordescūt si mutatione tꝑoꝝ splēdore desinūt //

Si gētiū estimatōe vilescūt q̄d ē q̄d i se expetēde pulcritu

dinis habebant ;

E duz alijs psit

    nero   panno   imperiali

Quāuis setiuo supbus ostro

hornaret

Comeret et niueis lapillis

odiosus

Inuisus tamē oībus vigebat

Luxurie nero seuient /

Sed q̄ndaz dabat impbus uerēdis

    las cadiras

Patribus idecores curules

Quis igitur illos putet beatos

Quos miseri tribuūt honores ;

An vero regna regū q̄ familiaritas efice potētez

q̄ in dignitatibus nō ē ponēda felicitas nec in familiaritate regum et ē hic prosa 3 libri

    quidni   quando

ualet // Quid ni quādo eoꝝ felicitas ꝑpetuo pdurat. At

    scriptura antiqua   et etiam scriptura presens

q̄ plena ē exēploꝝ vetustas plena etiaz p̄sens etas qui

    quasi dicat multi immutauerūt felicitatem oratio loquitur

reges felicitatem calamitate mutauerit. // O p̄clara potēcia p

sufficiens e

Que ū ad ꝯgruā̄dumq̄ reoꝝ quidē sui satis efficere ibi vent. Qz — 2ᵘᵐ 10

faciens

si h̄ regnoꝝ potestas beatitudinis auctor est. No ne si qua

potestas regnorum simple — q ds — q ds

pte defuerit felicitatem minuat miseriā q̄ importet. Sz quā — argumentum posita causa ponitur effectus et remota removetur cum sit quo relatiua et sit posito regno

ample / humana — in

vis late humane tēdant̄ i pia ptes necesse est gētes relinq̄ qbz

qui — in — rete

regum q̄sq̄ no imperet. Qua u̇ pte b̄tos faciēs desinit pot

estas. hac i potēcia sub intr̄ q̄ miseros facit. hoc g̃ m̄ maio — concludit

alia nona — ꝯt

rez regibus in ēē nēce ē miserie porcōm. Expt̄s sortis sue — dionisius erat quidam tirapnus qui bi dominabat̄ super magnam terram die quadam anniis eius ey accedens cum tristis esset cum non laetabat̄ q̄ … sit … ey fecit

pictoꝝ tyrannus regni metus pēdentis sup̄ uticem gladi

fingit — anxietatum

terore simulauit. Q̄ ē g̃ h̄ potestas q̄ sollicitudinū mor

neque simple — anxietatum — tormentos

sus expellere. que formidinum aculeos uitare nequit

/ / certe — / / in … securi …

q ds fer no possunt — atqui uellet ipsi reges vixisse securi. Sz nequīt. De — … loq̄

exp̄ securi ēē nō possunt

iudices — illū

hinc ipsi de potestate glāt. / / An tu potētem cēses q̄m uide — ut pz de domino rege q̄ … nam

effice — q dn

as uelle quod nō posit effice. An tu potētem illū cēses

/ / circumferens — / / circumdat — / / … esset

q̄ latus satellite ambit qui ꝓnos terret ipse plus metuit. / /

/ / servorum — positus e — cur

2ᵘᵐ p̄s — Q̄ ut potēs ēē videat̄ in seruiciū manu situs ē. Nam q̄d ego — q̄ felicitas non ponenda in his q̄ … familiaris regi et argumentum a maiori ad minus

q d no posuit — declarabo — / reges

de regū familiaribus dissera cum regna ipsa tante imbillitatis ple

familiares — multos — p̄ … — … tiens

na demonstrem. / / Quos quidē regia potestas sepe i colum

is. Sepe aut lapsa prostravnt. Nero seneca familiare at
qȝ preceptorem suu ad eligende mortis cogit arbitriu. papinia
nu diu int aulicos potentem gladiis militu anthonius obiecit
atqui ut qȝ renunciare potencie su voluerunt. Quin seneca
opes i suas tradere neroni seqȝ in ociu conferre conatus
est. sȝ du ruituros moles ipa trahit neut qd voluit effi
cit. Que e igit ista potecia qua ptimescut habentes
qua nec cu hre velis tutus sis. z cu deponere cupias vita
re no possis. An psidio st amici qs no virt sȝ fortuna conciliat
Sȝ que felicitas amicu fecit infortuniu faciet i inimicu.
Que u pestis efficacior ad nocendu qua familiaris inimicus
est

Anthonius aurelius

quasi ex quo fortuna erat eis quare in vanu laborabant

Qui se volet ee potentem — Tellus tua iura tremiscat
Aios domet ille feroces — Et serviat ultima tyle
Nec victa libidie colla — Tame atras pellere curas
Fedis submittat haueis — Miseras qȝ fugare querellas
Et n licet i dia longe — No posse potecia no est.

Gloria vero quam fallax saepe quam turpis est. Unde non iniuria
tragicus exclamat: o doxa doxa, myrioisi de broton oudenge-
gosi biotos oncosas megan. Plures enim saepe nomen magnum
falsis opinionibus vulgi abstulerunt. Quo quid turpius excogi-
tare potest? Nam qui falso praedicantur, suis ipsi necesse est laudibus
erubescant. Quae si etiam meritis conquisita sit, quid tamen sapie-
ntis adiecerit conscientiae, qui bonum suum non populari rumore sed
conscientiae veritate metitur? Quod si hoc ipsum propagasse nomen pulchrum
videtur, consequens est ut foedum non extendisse iudicetur. Sed cum, uti
paulo ante disserui, plures gentes esse necesse sit ad quas unius
fama hominis nequeat pervenire, fit ut quem tu aestimas esse glo-
riosum pro maxima parte terrarum videatur inglorius. Inter haec vero
popularem gratiam ne commemoratione quidem dignam puto, quae nec iu-
dicio provenit nec umquam firma perdurat. Iam vero quam sit
inane quam futtile nobilitatis nomen quis non videat?
Quae si ad claritudinem refertur, aliena est. Videtur namque esse
nobilitas quaedam de meritis veniens laus parentum. Quod si cla-

Nota quod gloria que sectatur non est ponenda in fama seu gloria mundana ... gloria mortalibus ... aliud facta ... inflatio magna

[famam]

ritudiez p̄dicacō facit illi sint clari n̄cc̄ ē q̄ p̄dicant̄ / Et v

splendidū te si tuā nō h̄s alienā claritudo nō efficit / Quod

si q̄ ē in nobilitate bonū id eē arbitror soluz ut imposita

nobilib9 necessitudo videat̄ ne a maioꝝ v̄tute degenerent;

hꝯ pbat p ꝯm — Omne hominū g[pater]enus i terris simili surgat ab ortu

Vnus .n. pat̄ ē rez vn9 cūta[q] ministrat

h' febes g' hyng febos — Ille dedit [a sol] phebo radios dedit & cornua [y lune] phebe

Ille hoīes etiaz terris dedit & sidera celo

Hic clausit mēbris aīos celsa de sede petitos

Mortales g' cūtos edit [deus] nobile germē

Ad' — Quid genus & proauos strepit9 si p̄mordia [v̄ra] spectos

Ita qꝫ respectu principii omēs sumus nobiles — Auctorē q3 deuz [considerens] sp̄tes null9 degen̄ extat

Ni [ꝯmissi] vicijs [malo] peiora fouēs p̄piū deserat ortū

Quid aūt de corporis uoluptatib9 loq̄r q̄rꝫ appet

// — encia q̄dē plena ē anxietatis / sacietas v̄o penit̄e / Quan

tos ille morbos q̄z i tollerabiles dolores q̄si q̄ndaz fruc

[malicie] [vtentium] tuz neq̄cie fruētiuz solēt referre corporib9 / Quarū

motus quod habet iocunditatis ignoro. Tristes vero esse voluptatum

3o exitus quisquis reminisci libidinum suarum volet intelliget. Que
fortasse
si beatos explicare possunt, nichil cause est quin pecudes quoque beate esse

dicantur. Quarum omnis ad explendam corporalem lacunam festinat
studium
intencio. Honestissima quidem coniugis foret liberorumque iocunditas

sed nimis e natura dictum est nescio quem filios invenisse

tortores, quorum quam sit mordax quecumque condicio neque alias exper

tum te nunc ante necesse est admonere. In quo euripidis mei senten

ciam probo. Qui carentem liberis infortunio dixit esse felicem.

Habet hoc voluptas omnis
nexerat
Stimulis agit fruentes

Apiumque par volantum
de ramo
Ubi grata mella fudit

Fugit et nimis tenaci

Ferit icta corda morsu.
y nullum nostrum
Nichil igitur dubium est quin hee ad beatitudinem vie de
ad illum
via quedam sint. Nec perducere quemquam eo valeant ad quod

se producturas esse promittunt. Quantis vero implicite malis
sint breuissime monstrabo. Quid enim pecuniamne congregare
conaberis? Sed eripies habenti. Dignitatibus fulgere velis?
Danti supplicabis. Et qui preire ceteros honore cupis pos-
cendi humilitate vilesces. Potenciamne desideras? Subiectorum in-
sidiis obnoxius periculis subiacebis. Gloriam petis? Sed per aspera que-
que districtus securus esse desistis. Voluptariam vitam degas? Sed quis
non spernat atque abiciat vilissime atque fragilissime rei cor-
poris seruum? Iam vero qui bona pre se ferunt corporis quam exigua quam
fragili possessione nituntur. Num enim elefantes mole tau-
ros robore superare poteritis? Num tigres velocitate preib-
itis? Respice celi spacium firmitudinem celeritatem et aliquando
desinite vilia mirari. Quod quidem celum non his pocius est
quam sua qua regitur racione mirandum. Forme vero nitor ut rapi-
dus est ut velox et vernalium florum mutabilitate fuga-
cior. Quod si ut aristotiles ait linceis oculis homines ute-
rentur ut eorum visus obstacia penetraret nonne in-

Marginal glosses: et per consegnes lazro; et per consegnes indigens; le bons corpors

Interlinear glosses: tu te ensignaras; plens myseys; parba; qdn; albeiano

introspectis visceribus illud alcipiadis superficie pulcherrimum corpus

turpissimum videretur. Igitur te pulchrum videri non tua natura

sed oculorum spectancium reddit infirmitas. Sed estimate quam

nimio vultis corporis bona, dum sciatis hoc quodcumque miramini

per fuego

triduane febris igniculo posse dissolui. Ex quibus omnibus illud redi — no alfoceа

gere in summam licet. Quod hec que nec prestare que pollicentur bona po

ssunt, nec omnium bonorum congregacione perfecta sunt, nec ad beatitudinem

quasi quidam calles ferunt, nec beatos ipsa perficiunt.

pecoros por camino

Heu me que miseros tramite devios

y primi

Abducit ignorancia

nos homnes

Non aurum in viridi queritis arbore

la bjna lapidez preciosas

Nec in vite gemmas carpitis

lazos escondez

Non altis laqueos montibus abditis

y en piscados las viandas

Ut pisce ditetis dapes

nos benados

Nec vobis capreas si libeat sequi

en la parte pennas ribas

Tirrena captatis vada

y cierto y en mares escondidos

Ipsos quin in fluctibus abditos

Norunt recessus equoris

quasi dicat quod homines tenuerunt mare quod est habundans lapidibus preciosis

Que gemmis niveis unda feracior

Vel que rubet purpure

Nec non que tenero pisce vel asperis

Prestat echinis litora

Sed quonam lateat quod cupiunt bonum

Nescire ceci sustinent

Et quod stellifer transabit polum

Tellure demersi petunt

quasi dicat precabor ut non [illegible] bono [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

Quid dignum mentibus stollidis imprecer

Opes honores ambiant

Et cum flausa gravi mole paraverint

Tum vera cognoscat bona.

Hactenus mendacis formam felicitatis ostendisse suffecerit quam si perspicaciter intueris ordo est deinceps que sit vera monstrare. Atqui video inquam nec opibus sufficienciam nec regnis potenciam nec reverenciam dignitatibus nec celebritatem

glia. Nec leciciam voluptatibus posse contingere. Admodum inquis
cur ita sic respondisti. Tenui quidem velut rimula mihi vi
deor intueri, sed ex te cognoscere malim apercius. Atqui promti
ssima racio est. Quod enim simplex est indiuisumque natura
id error humanus separat et a vero atque perfecto ad fa
lsum et inperfectum traducit. An tu arbitraris quod nichilo i
ndigeat egere potencia. Minime inquam. Recte tu quidem. Nam
si quid est quod in ulla re inbecillioris valencia sit, in hac presidio
necesse est egeat alieno. Ita est inquam. Igitur sufficiencia po
tencieque una est eademque natura. Sic videtur. Quod vero huiusmodi sit
spernendumne esse censes an contra rerum omnium veneracione dignissimum.
At hoc ne dubitari quidem potest. Addamus igitur sufficiencie
potencieque reverenciam, ut hec tria unum esse iudicemus. Adda
mus igitur si quidem vera volumus confiteri. Quid vero inquam obscurumne
hoc atque ignobile esse censes an omni celebritate clarissimum.
Considera vero ne quod nichilo indigere, quod potentissimum,
quod honore dignissimum esse concessum est, egere claritudine

quod sibi praestare non possit. atque quod ob id [pro hac causa] aliqua ex parte videatur abiectum [esse vile]
non possum [se ob] inquam. Quod huiusmodi est ita [tale] celeberrimum [nobilissimus] esse confitear. Con-
sequens [necesse est] igitur est ut claritudinem superioribus tribus [sufficientia potentia longe] nichil differre fate-
amur. Consequitur inquam. Quod igitur nullius egeat alieni. quod suis cuncta
viribus possit. quod sit clarum atque reverendum. Nonne hoc etiam con-
stat esse letissimum. Ita est inquam. Sed huic unde inquam talis meror ul-
lus [meror] obrepat nec cogitare quidem possum. Ergo quod plenum
leticie esse si quidem superiora manebunt necesse est confiteri. Atque
illud quoque per eadem necessarium est sufficiencie potencie clarit-
udinis. reverencie iocunditatis nomina quidem esse diversa nullo modo
vero discrepare substanciam. Necesse est inquam. Hoc igitur quod est unum simplexque
natura pravitas humana dispertit et dum rem que partibus caret
partiri conatur nec porcionem que nulla est nec ipsam quam mi-
nime affectat assequitur. Quonam inquam modo. Qui divicias in-
quit petit penurie fuga. de potencia nichil laborat
vilis obscurusque [innobilis] mavult esse multas etiam naturales quoque sub-
trahit voluptates ne pecuniam quam paravit amittat.

(i[n] xpo)
Sed hic in ea nec sufficiencia quidem contingit ei quem valencia de-
serit quem molestia pungit quem vilitas quidem abicit quem
recondit obscuritas. Qui vero solum posse desiderat profliga- (neclegit opes)
vat opes, despicit voluptates, honorem quoque potencia ca-
rentem gloriam quoque nichil pendit. Sed huic quoque quam multa (neglegit)
deficiat vides. Fit enim aliquando ut necessariis egeat, ut anxiet-
atibus mordeatur, cumque hec depellere nequeat, et id quod ma-
xime petebat potens esse desistit. Similiter racionari de hono-
ribus gloria voluptatibus licet. Nam cum unumquodque horum idem
quod cetera sit, quisquis horum aliquid sine ceteris petit, ne illud
quidem quod desiderat apprehendit. Quid igitur? Si quis simul cuncta cu- — Si quis simul cupiat …
piat adipisci, summam quidem ille beatitudinis velit. Sed num in (compleat)
his eam reperiet que demonstravimus id quod pollicentur non (beatitudinem, compromittit)
posse conferre? Minime. Nullo modo igitur in hiis que singula quedam
expetendorum prestare creduntur beatitudo ullo modo vestiganda (expetendorum)
est. Fateor inquam et hoc nichil dici verius potest. Habes igitur inquit
et formam false felicitatis et causas. Deflecte nunc in adversum — 2a pars metri … philosophia monet ipsum boecium

sed mentis intuitum ibi enim veram quam promisimus statim videbis

Atqui hec est inquam vel ceco perspicua eamque tu paulo ante mo

strasti, dum false causas aperire conaberis. Nam nisi fallor ea vera

est et perfecta felicitas que sufficientem, potentem, reverendum,

celebrem letumque perficiat. Atque ut me interius animadvertere cognosc-

as. Que unum horum quoniam idem sunt cuncta prestare veraciter potest

hanc esse plenam beatitudinem sine ambiguitate cognosco.

O te alumne hac opinione felicem si quidem inquit hoc adie

ceris. Quidnam inquam. Essene aliquid in his mortalibus cad

ucisque rebus putas quod huiusmodi statum possit afferre. Mi

nime inquam puto idque a te nichil ut amplius desideretur ostensum

est. Hec igitur vel imagines veri boni vel imperfecta bona quedam mo

rtalibus dare videntur. Verum autem atque perfectum bonum conferre non

possunt. Assentior inquam. Quoniam igitur agnovisti que vera illa sit

que autem beatitudinem mentiantur. Nunc superest ut unde veram

hanc petere possis agnoscas. Id quidem inquam iam dudum vehemen

ter expecto. Sed cum ut in thimeo platonis inquit nostro placet i

h' declarat quod bonum

minimis quoque rebus divinum auxilium debeat implorari presidium. Quid nunc faciendum censes ut illius sedem summi boni reperire mereamur. Invocandum inquit rerum omnium patrem quo pretermisso nullum rite fundatur exordium. Recte inquit ac simul ita modulata est;

O qui perpetua mundum ratione gubernas
Terrarum celique sator qui tempus ab evo
Ire iubes stabilisque manens das cuncta moveri
Quem non externe pepulerunt fingere cause
Materie fluitantis opus verum insita summi
Forma boni livore carens tu cuncta superno
Ducis ab exemplo pulcrum pulcerrimus ipse
Mundum mente gerens similique in ymagine formans
Perfectasque iubes perfectum absolvere partes
Tu numeris elementa ligas ut frigora flammis
Arida conveniant liquidis ne purior ignis
Evolet aut mersas deducant pondera terras

Tu t'plic' mediā natē cūta mouētez

assyans

a Con nectēs aiaz p cōsona mēbra resoluis

ensi mesma

In semet redita meat mētez q pfūdaz

comutens — y adrellaz

Circuit et simili cōūtit ymagīe celuz

aia dupsa

b Que cōsecta duos motū glomerauit ī orbes

Tu causis paribꝫ aīas uitas qꝫ minores

engendres

Prouehis et leuibꝫ sublimes currbꝫ aptas

semnas

In celuz terraz qꝫ seris / quas lege benigna

a quas lege benigna — canys — protesplanonez

Ad te cōūsas reduci facis igne reūti

streyta

2a p's — aphrat — Da pater augustaz mēti cōscendere sedem

bidere

Da p fontem lustrare boni / da lucez repta

arutos — mety

In te cōspicuos aī defigere uisꝫ

si

Disice t'ree nebulas / et pōdera mollis

Mumyna

Atqꝫ tuo splēdore mica / tu nāqꝫ serenū

parsifen

Tu requies tranquilla piis / te c'ne finis — c suple

Principiuz uector dux semita t'mi⁹ idez ;

Quoniaz ig' que sit i pfecti / que eciaz pfecti

xo p'sa

(cogito idest)
boni formam vidisti. Nunc demonstrandum reor quonam
haec felicitatis perfectio constituta sit. In quo illud primum arbi-
tror inquirendum esse, an aliquod huiusmodi bonum quale paulo
ante finisti in rerum natura possit existere, ne nos praeter rerum
subiectam veritatem cassa cogitationis ymago decipiat.
Sed quin existat sitque hoc veluti quoddam omnium fons bonorum ne-
(diminucione)
gari nequit. Omne enim quod imperfectum esse dicitur, id minucione per-
fecti imperfectum esse perhibetur. Quo fit ut si in quolibet genere imperfectum — opposita nata sunt fieri circa idem
quid esse videatur, in eo perfectum aliquid esse necesse sit. Etenim
perfectione sublata unde illud imperfectum perhibetur extiterit ne
(ab imperfecto)
fingi quidem potest. Neque enim ab diminutis inconsumatis que natura
rerum cepit exordium, sed ab integris absolutisque procedens
(in) (decurrit)
in extrema haec atque effeta dilabitur. Quod si, uti paulo ante mo-
stravimus, est quaedam boni fragilis imperfecta felicitas, esse
aliquam solidam perfectamque non potest dubitari. Firmissime inquit verissi-
2a pars me que conclusum est. Quo vero habitet ita considera. Deum rerum
omnium principem bonum esse communis humanorum conceptio

probat animorum. Nam cum deo nichil melius excogitari queat
id quo nichil melius est bonum esse quis dubitet? Ita deum vero
bonum esse ratio demonstrat, ut perfectum quoque in eo bonum esse convincat. Nam ni tale sit rerum omnium princeps esse non poterit. Erit enim
praestantius aliquid perfectum possidens bonum, quod hoc prius atque antiquius
esse videatur. Omnia namque perfecta minus integris priora esse claruerunt. Quare ne in infinitum ratio prodeat, confitendum summum

quod summum bonum est in deo

deum summi perfectique boni esse plenissimum. (vel perfectum) Sed perfectum bonum veram esse beatitudinem constituimus; veram igitur beatitudinem in summo deo sitam esse necesse est. Accipio, inquit, nec
est quod contradici ullo modo queat. Sed quaeso, inquam, te vide quam id sancte
atque inviolabiliter probes (apposuit) quod summi boni summum deum diximus esse
plenissimum. (vel perfectissimum) Quonam, inquit, modo? Ne hunc rerum omnium patrem illud summum bonum quo plenissimus esse perhibetur vel extrinsecus accepisse vel ita naturaliter habere praesumas, quasi habentis dei habitaeque beatitudinis diversam cogites esse substantiam. Nam
si extrinsecus acceptum putes, praestantius id quod dederit eo quod

accep̄ extimare posit. Sz hūc ēē om̄ rez̄ p̄cellē
tissimū dignissimū ꝯfitem̄. Sz si nā quid' inē illd
bonū Sz est rōe diu̇sūz cuz de rēr p̄ncipe loqm̄ur
deo. fingat q̄ pōt qs h̄ diu̇sa ꝯiūxit / post'mo q̄d aq̄lz
re diu̇suz ē id nō ē illd aq̄ intligit' diu̇suz ēē. Quare
qd asūmo ē diu̇sūz bono suī nā id sūmū bonū nō est.
Qd nefas ē cogitare de deo quo michi ꝯstat ēē p̄stā-
tius. omnio .n. nullis rez̄ nā suo p̄ncipio melior pot-
erit existe. Quare q̄ om̄iz p̄ncipiū sit id ē sui sba-
ueru ēē bonū uissima rōe ꝯcludim. Rectissime
inq̄. Sz sūmū bonū beatitudiez ēē ꝯcessūz ē. Ita
est inq̄. Igit' inq̄t deū ēē ipaz beatitudiez nēce ē ꝯfi-
teri. Nec p̄posita inq̄ p̄oribus refragari queo, et cōl
lis h̄ illatū ꝯnū p̄spicio ēē. Respice igt, an huic q̄s
idez firmi aprouet' q' duo suma bōa q̄ a se diu̇sa sint
ēē nō possut. Et .n. q̄ discrepāt bona nō ēē alt'uz qr
sit alterz liqt, qr neutrū p̄ot ēē p̄fcūz cū alt'm alt'i

deest. Sed quod praestantissimum non sit id summum non esse manifestum est. Nullo
modo igitur quae sunt summa bona ea possunt esse diversa. Atqui et beatitu-
dinem et deum summum bonum esse collegimus. Quare ipsam necesse est sum-
mam esse beatitudinem quae sit summa divinitas. Nihil inquit nec re
ipsa verius nec ratione firmius nec deo dignius concludi potest.
Super haec inquit igitur veluti geometrae solent demonstratis propositis aliquid
(corolaria)
inferre quae porismata ipsi vocant, ita ego quoque tibi veluti corolla-
(inferam)
rium dabo. Nam quoniam beatitudinis adeptione fiunt homines beati,
beatitudo vero est ipsa divinitas, divinitatis adeptione beatos fie-
(fieri simpliciter)
ri manifestum est. Sed uti iustitiae adeptione iusti, sapientiae sapien-
tes fiunt, ita divinitatem adeptos deos fieri simili ratione necesse est.
Omnis igitur beatus deus, sed natura quidem unus; participatione vero nihil
prohibet quam plurimos esse. Et pulcrum inquam hoc atque pretiosum
(magis)
sive porisma sive corollarium vocari mavis. Atqui hoc quoque — 2m dubium
(demostrat)
pulcrius nihil est quod his annectendum esse ratio persuadet. Quid
inquam. Cum multa inquit beatitudo continere videatur, utrumne haec omnia unum
veluti corpus beatitudinis quadam partium varietate

congregat. an sit eorum aliquid quod beatitudinis vel substanciam compleat ad hoc bonorum summam
quidem cetera referantur. Vellem inquit ut id ipsarum rerum commemoratio
ne patefaceres. Nonne beatitudinem bonum esse censemus
Ac summum inquit. Addas inquam hoc omnibus licet. Nam eadem sufficiencia su
ma potencia reuerencia quoque claritas ac uoluptas beatitudo
esse iudicatur. Quid igitur. Hecine omnia bona sufficiencia potencia ceteraque
ut veluti quedam membra sunt beatitudinis an ad bonum velud ad verticem
cuncta referuntur. Intelligo inquit quod investigandum proponas.
Sed quid constituas audire desidero. Cuius discretionem rei sic acci
pe. Si hec omnia beatitudinis membra forent a se quoque invicem
discreparent. Hec est enim partium natura ut unum corpus diversa compo
nant. At quia hec omnia idem esse monstrata sunt minime igitur membra sunt
alioquin ex uno membro beatitudo videbitur esse coniuncta quod fi
eri nequit. Id quidem inquit dubium non est. Sed quod restat expecto.
Ad bonum vero cetera referri palam est. Idcirco enim sufficiencia pe
titur quod bonum esse iudicatur. Idcirco potentia quoniam id bonum esse cre
ditur. Idem de reuerencia claritudine iocunditate coniectare

licet. Omnium g̃ expectendorum summa atque causa bonum est. Quod.
enim neque re neque similitudine ullum in se retinet bonum. id expeti
nullo modo potest. Contra quoque que natura bona non sunt si tamen esse videantur quasi uere
bona sint appetuntur. Quo fit uti summa cardo atque causa expe
tendorum omnium bonitas esse iure credatur. Cuius uero causa quid ex
petitur id maxime uidetur optari ueluti si salutis causa quis equi
tare uelit exoptare. Non causa equitandi motum desiderat. quam sal
utis effectum. Cum igitur omnia boni gratia petantur non illa potius
quam bonum ipsum desideratur ab omnibus. Sed propter quod cetera optantur beat
itudinem esse concessimus. Quare sic quoque sola queritur beatitudo. Ex
quo liquido apparet ipsius boni et beatitudinis unam candemque esse substantiam
Nichil uideo cur dissentire quis possit. Sed deum ueram quoque be
beatitudinem. unum atque idem esse monstrauimus. Ita est inquit.
Securo igitur concludere licet dei concludere quoque in ipso bono
nisi usquam alio sitam esse substantiam;

ad summi bonum
Huc omnes pariter uenite capti

homines
Quos fallax ligat improbis catenis

prope par

Terrenas habitans libido mentes
Hic erit vobis requies laborum
Hic portus placida manens quiete
Hoc patens unum miseris asylum
Non quicquid Tagus aureis harenis
Donat aut Hermus rutilante ripa
Aut Indus calido propinquus orbi
Candidis miscens virides lapillos
Illustret aciem magis et caecos
In suas condit animos tenebras
Hoc quicquid placet excitatque mentes
Infimis tellus aluit cavernis
Splendor quo regitur vigetque caelum
Vitat obscuras animae ruinas
Hanc quisquis poterit notare lucem
Candidos Phoebi radios negabit

vndecima a

Assentior inquam cuncta nam firmissimis nexa rationibus

ſtūm p vquātꝫ

cōſtat. tum illa. quāti inqꝫ eſtimabis ſi bonū qđ ſit agno

ūis. Infinito inqꝫ ſi quidē m̄ pariter deū qꝫ q̄ bonū eſt cōtigerit

agnoſcē. Atq̄ h̄ uerissima rōe igꝫ patefaciā. Maneāt aūt

tm̄ q̄ paulo añ cōcluſa ſūt. Manebūt. Nōne mōſtrauīmꝰ

id ea q̄ appetūt̄ a plibꝫ idc̄o uā pfcāqꝫ bona nō eē

Qm̄ a ſe inuicē diſcreparēt. Cūqꝫ alti abeēt alt̄ī plē

nū abſolutūqꝫ bonū nō poſſe afferre. Cū aūte ūū bonū

bonū fieri cū in unā ueluti formā atqꝫ ſufficiēciā col

ligūt̄. ut qꝫ ſufficiēcia eſt eadē ſit potēcia reuerēcia ad

qꝫ iocūditas. Niſi ū unū adqꝫ idē ſint nł h̄re quo inter

expetēda numerēt̄. Demōſtratū eſt igꝫ nͨ dubitari ullo

m̄ poteſt. Q̄ ū cū diſcrepāt minime bona ſunt cū ū̄ u

nū eē ceperint bona fiūt. Nōne h̄ ut bona ſint unitatis

fieri adepcōe cōtingit. Ita inqꝫ uidet̄. Sꝫ oē qꝫ bonū

eſt boni participacōe bonū ē cōcediſſe neꝫ an mini

me. Ita ē. Igitur oportet idē eē unū atqꝫ bonū ſimili

rōne cōcedas. eadē nāqꝫ ē ſbā eoꝝ quoꝝ nālr̄ nō eſt Nō

diuersus hec perfectus./// Negare inquam nequeo.// Nostine igitur
inquit omne quod est tamdiu manere atque subsistere quamdiu sit unum
// Sed interire atque dissolui pariter postquam unum esse desisteret
// Quonam modo. Ut in animalibus inquit cum in unum coeunt ac permanent
anima corpusque . id animal vocatur . cum vero hec unitas utriusque
separatione dissoluitur interire nec iam esse animal liquet . ipsum quoque
corpus cum in una forma membrorum coniunctione permanet huma
na visitur species . at si distributae segregataeque partes corporis
distraxerint unitatem desinit esse quod fuerat / eoque modo percurrenti
cetera procul dubio patebit subsistere unumquodque dum unum est //
// Cum vero unum esse desinit interire . // Consideranti inquam plu
ra minime aliud videtur . /// Estne igitur inquit quod in quantum
naturaliter agat relicta subsistendi appetentia venire ad interitum
corruptionemque desideret . Si animalia inquam considerem que habent ali
quam volendi nolendique naturam nichil invenio . // Que nullis
extra cogentibus abiciant manendi intentionem et ad interitum
sponte festinent . // Omne namque animal tueri salutem

laborat mortem uel perniciemque deuitat. // Quid quod de herbis arb
oribusque. // Quid de inanimatis omnino consentiam rebus persuadere du
bito. // Atqui non est quod de hoc quoque possis ambigere, cum herbas
atque arbores intuearis primum sibi conuenientibus nasci locis. //
Ubi quantum natura earum queat cito exarescere atque interire
non possint. // Nam aliae quidem campis aliae montibus oriuntur
aliae paludes, aliae saxis haerent, aliarum fecunde sunt steril
es harene. // Quas si in alia quispiam loca transferre conetur
arescunt. // Sed dat unicuique natura quod conuenit et ne dum manere
possunt intereant elaborat. // Quid quod omnes uelut in terras ore
demisso trahunt. // Alimenta radicibus ac per medullas robur
corticemque diffundunt. // Quid quod mollissimum quodque sicut med
ulla est interiore semper sede reconditur extra uero quadam ligni
firmitate habitans defenditur. // Ultimus autem cortex ad
uersus celi intemperiem quasi mali paciens defensor oppon
itur. Iam uero quanta est nature diligencia ut cuncta semine mult
iplicato propagentur. /// Que omnia non modo ad tempus manendi

uim generandi quoque qua in perpetuum permanendi utuntur quasi
[mutabilitates]
machinas esse quis nesciat. Quae etiam quae inanimata esse creduntur [de inanimatis]
nonne quod suum est quaeque simili ratione desiderant. Cur enim flammas
levitas sursum vehit terras vero deorsum pondus deprimit nisi
quod haec singulis loca motionesque conveniunt. porro autem quod
cuique consentaneum est id unumquodque conservat sicuti ea quae sunt in
imica corrumpunt. Iam vero quae dura sunt ut lapides adhaerent tena
cissime partibus suis et ne facile dissolvantur resistunt. Quae vero
liquentia ut aer atque aqua facile quidem dividentibus cedunt.
Sed cito in ea rursus a quibus sunt abscisa relabuntur. Ignis vero refu
git omnem sectionem. Neque nunc nos de voluntariis animae cog
noscentis motibus sed de naturali intentione tractamus sicuti est quod accep
[deglutimus]
tas escas sine cogitatione transigimus. Quod in somno duci
mus spiritum nescientes. Nam ne in animalibus quidem manendi am
or ex animae voluntatibus verum ex naturae principiis venit.
[timet]
Nam saepe mortem cogentibus causis quam natura reformidat vo
luntas amplectitur. contraque illud quo solo mortalium rerum durat

diuturnitas gignendi opus quod natura semper appetit / interdum coh
ercet uoluntas. Adeo hec sui caritas non ex animali mocione // Sed
ex naturali intencione procedit. // Dedit enim prouidencia creatis
a se rebus hanc ut maxiam manendi causam ut quoad possunt naturaliter
manere desiderent. // Quare nichil est quod queas ullo modo dubitare cuncta
motem
tamen que sunt naturaliter appetere constanciam permanendi deuitare perniciem // Con
l' sine dubio
fiteor inquam nunc me indubitanter cernere que dudum incerta uidebantur
/// Quod autem inquit subsistere ac permanere appetit id unum esse desiderat
hoc enim sublato ne esse quidem cuiquam permanebit / uerum est inquam / Omnia igitur inquit
unum esse desiderant // Consensi // Sed id ipsum monstrauimus esse quod bo
num. Ita quidem. // Cuncta igitur bonum petunt quod quidem ita describas licet ipsum
bonum esse quod desideretur ab omnibus / nichil inquam uerius excogitari potest
// Nam uel nichil referuntur cuncta et uno ut uertice destituta
sine rectore fluitabunt aut si quid est ad quod uniuersa festinent / id
pha
omnium summum bonorum / Et illa inquit. Nimium / o alumpne letor
met'
ipsam enim medie ueritatis notam mente fixisti / Sed in hoc patuit tibi
quod ignorare te paulo ante dicebas. Quid inquam dicebam. Quis esset

Quis esset

ipsa rerum omnium finis. Is enim quod desideratur ab omnibus // Quod quia bonum esse collegimus oportet rerum omnium finem bonum esse fateamur;

Quisquis profunda mente vestigat verum
Cupit que nullis ille devijs falli
In se revolvat intimi lucem visus
Longosque in orbem cogat inflectens motus
Animumque doceat quicquid extra molitur
Suis retrusum possidere thesauris
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipso perspicacius phebo
Non omne namque mente depulit lumen
Obliviosam corpus invehens molem
Heret profecto introrsum semen veri
Quod excitatur ventilante doctrina
Nam cur rogati sponte recta censetis
Ni mersus alto viveret fomes corde
Quod si platonis musa personat verum

et bene dicit quia philosophus tenet quod anima est tanquam tabula rasa in qua nihil est depictum contra platonem

Quod quisque discit immemor recordatur

p v Tum ego platoni inquam vehementer assencior. Nam me horum

iam secundo commemoras primum quod memoriam corporea contagione de

hinc cum meroris mole pressus amisi. Tum illa si priora inquit concessa

respicias nec illud longius quidem aberit quin recorderis quod te dudum

nescire confessus es. Quid inquam. Quibus ait illa gubernaculis mun

dus regatur. Memini inquam me inscienciam meam fuisse confessum.

Sed quid afferas licet iam prospiciam planius tamen ex te audire desidero.

Mundum hunc inquit deo regi paulo ante minime dub

itabas. Ne nunc quidem arbitror nec umquam dubitandum puto. Quibus

que in hoc racionibus accedam breviter exponam. Mundus hic ex tam diversis contrariis

que partibus in unam formam minime convenisset. Nisi unus esset qui

tam diversa coniungeret. Coniuncta vero naturarum ipsa diversitas invicem

discors dissonaret atque divelleret nisi unus esset qui quod nexuit

contineret. Non tam vero certus ordo nature procederet nec tam

dispositos motus locis temporibus efficiencia spaciis qualita

tibus explicaret nisi unus esset qui has mutacionum varietates

manes ipa disponeret h' qd qd e q codita manent adq3 agi

tat° usitato cuct' vocabulo deu3 nomio. tu3 illa cu3 h' igr illa

sencias parua3 in restare opa3 puta. ut felicitat' copos patr3

sospes reuises. s3 q ppositu3 itueam'. Ndo ne i beatitudie su

ficiecia3 numerauim' deu3 q3 beatitudie3 ipi3 ccessim' ita

qt e't ad mudu3 igr q3 istu3 regedu3 nl'lis extrisecq admi

nictis i digebit alioqn si q3 egeat plena sufficiecia ne aba

bit id i q3 ita e necem pse sicut a disponit negari igr neq3 ad

q3 deus ipi3 bonu3 ee monstrat e meminimi igr q3 p bonu q3 cuncta

disponit. siqde3 p se regit oia que bonu ee cessim'. h' e ut

uti qdam clauo ad q3 gubnaculu3 q3 mudana machina sta

bilis ad q3 icorupta suat uehemet assentior igr. id te

paulo ante dicturam tenui licz suspicacde pperic'. redo i qt

iam n' ut arbitror uigilanci' ad cerneda uera occlos dedu

cis. s3 q3 dicta no mi' ad cotuend' p3 qt igr cu ds i q3 oia

bonitat' clauo gubernare edat' cadez q oia sicuti docui

ad bonu nali itencode festinet no dubitari potest qn bo

luntaria regantur seque ad disponentis nutum veluti convenientia temperata
rectori sponte convertant. Ita inquit necesse est. Nec beatum regimen esse
videretur si quidem detractantium iugum foret non obtemperantium salus. Nichil
est igitur quod naturam servans deo contraire conetur. Nichil inquam. Quod si conetur
ait. Num tandem proficiet quicquam adversus eum quem iure beatitudinis
potentissimum concessimus. Prorsus inquam nichil valebit. Non est igitur aliquid
quod summo huic bono vel velit vel possit obsistere. Non inquam
arbitror. Est igitur summum inquit bonum quod regit cuncta fortiter suaviterque
disponit. Tum ego inquam me non modo ea que conclusa est summa rationum
verum multo magis hec ipsa quibus uteris verba delectant ut tandem aliquando
stulticiam magna lacerantem sui pudeat. Accepisti inquit in fabulis
lacessentes celum gigantes sed illos quoque uti condignum fuit benigna
fortitudo deposuit. Sed visne rationes ipsas invicem colli
damus forsitan ex huiusmodi conflictatione pulchra quedam veritatis scintilla
dissiliat. Tuo inquam arbitratu. Deum inquit esse omnium potentem nemo dubita
verit. Qui quidem mente consistat nullus prorsus ambigat. Qui vero est
omnium potens nichil est quod ille non possit. Nichil inquam. Num deus igitur facere malum potest

ubi est magis

obviamenta manifestos

dat exemplum de gigantibus qui fecerunt filios

Minime inquam malum nichil est quod cum ipse id facere non possit qui nichil non
potest. Ludisne inquam me inextricabilem labirinthum rationibus texens que
nunc quidem qua egrediaris introeas nunc vero quo introieris egredi
are an mirabilem quendam simplicitatis divine complicas. Etenim pau
lo ante a beatitudine incipiens eam summum bonum esse dicebas quam
in summo deo sitam loquebare ipsum quoque deum summum esse bonum plenamque
beatitudinem disserebas ex quo neminem fore beatum nisi qui pariter
deus esset quasi munusculum dabas. Rursus ipsam boni formam dei atque bea
titudinis loquebaris esse substantiam ipsumque unum id esse bonum docebas quod ab omni
um rerum natura peteretur. Deum quoque bonitatis gubernaculis universitatem
regere disputabas volentiaque cuncta parere nec esse ullam naturam mali
Atque hec nullis extrinsecus sumptis sed ex altero altero fidem trahente insi
tis domesticisque probationibus explicabas. Tum illa inquit minime lu
dimus remque omnium maximam dei munere quem dudum deprecabamur exegimus
ea enim est divine forma substantie ut neque in externa dilabatur nec in se externum
nichil aliquid ipsa suscipiat. Sicut de ea Parmenides ait. Pantoten
hy ayot q emice hagy. tiymo ytcs. Rerum orbem mobilem

rotat dum se immobilem ipsa conservat. Rationes quas non extra petitas sed intra rei quam tractamus ambitum collocatas agitavimus. Nichil est quod admirere cum Platone sanciente didiceris cognatos de quibus loquuntur rebus oportere esse sermones.

Felix qui potuit boni fontem visere lucidum.

Felix qui potuit gravis
Terre solvere vincula.
Quondam funera coniugis
Vates Threicius gemens
Postquam flebilibus modis
Silvas currere mobiles
Amnes stare coegerat,
Iunxitque intrepidum latus
Sevis cerva leonibus,
Nec visum timuit lepus
Iam cantu placidum canem,
Cum flagrantior intima
Fervor pectoris ureret,
Nec que cuncta subegerat
Mulcerent dominum modi,
Immites superos querens
Infernas adiit domos.
Illic blanda sonantibus
Cordis carmina temperans
Quicquid precipuis dee
Matris fontibus hauserat,
Quod luctus dabat impotens,
Quod luctum geminans amor,
Deflet Tenara commovens.

Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat.
Stupet tergeminus novo
Captus carmine ianitor,
Quae sontes agitant metu
Ultrices scelerum deae
Iam maestae lacrimis madent.
Non Ixionium caput
Velox praecipitat rota
Et longa site perditus
Spernit flumina Tantalus.
Vultur dum satur est modis,
Non traxit Tityi iecur.
Tandem vincimur arbiter
Umbrarum miserans ait,
Donamus comitem viro
Emptam carmine coniugem.
Sed lex dona coerceat,
Ne dum Tartara liquerit
Fas sit lumina flectere.
Quis legem det amantibus?
Maior lex amor est sibi.
Heu noctis prope terminos
Orpheus Euridicen suam
Vidit, perdidit, occidit.
Vos haec fabula respicit
Quicumque in superum diem
Mentem ducere quaeritis.
Nam qui Tartareum in specus
Victus lumina flexerit,
Quidquid praecipuum trahit
Perdit dum videt inferos.

Glosses: rogaria; infernorum; rogando perit; est quidam canis qui stat in ianua inferni et habet tria capita; portero; peccatores; commovet; afferre terrorem; iste madent; id est illius hominis qui habebat ... capitis in rota; non movebat; los ryos; quidam homo qui occidit filios suos; saciatus; id est non traxit; alecto; determinator; iudex; deus infernalis; mercado; id est voluere oculos; quod dicitur nullus; sic contigit orpheo; inferni; mulierem suam; id est mortua fuit; id est ad nostram instructionem inducta; in superna die que est superna contemplacio in vita eterna; id est frena dona; cupiditatem terrenorum; nobile.

Margin: 2m monstrum; tesifon alecto megera; 3 monstrum; 4 monstrum; 5 monstrum; deus infernalis; Et tres agitant meretrices furie carcerorum ... alecto ... megera ... tesifone ...; boecius loquitur; id est phylosophia loquitur admonens nos.

Hic incipit 4us liber in quo phia intendit remouere quasdam ignorancias

Hec cuz phia dignitate vult9 et oris
grauitate s'uata leniter suauit' q3 cecin
isset. tu ego nōduz penit9 insiti meroris
oblitus / intencōnez illi9 dice' adhuc ad parātis abrupi // Et i
quaz o pruia luminis / que usq3 nūc adhuc tua fudit orō
et u sui spectacōe diuina et n tuis et rōib9 inuicta patuerūt / ea
que m si ob iniurie dolorez nup oblita sint nō tn ante h' prorsus
ignorata dixisti. / Sed ea ipa ut ē maxia cā nri moris / s' qd cu rex
bonus rector existat // ut ee ōio possint / mala ul impunita pt'eant /
quod solu cāta sit dignu ad miracōe pfecto ōsiderat / at huic
ad maius adiungit' // Naz i pante florēte q3 nequicia / uirt9 non
soluz pmis caret / uez etiā sceleratoz pedib9 subiecta calca
tur / in locu' facinoz supplicia luit. / q fieri in reg no sciēt ōia po
tetis ōia s3 bona tantuz uolent' dei / nemo satis potest nec adm
irari nec cōqueri / tunc illa h' eet inqt infiniti stuporis ōib9 qz horri
bilius monstris / si uti tu extimas / in tanti ut ut uti pris familias
dispositissima domo vilia vasa colerent' p'ciosa sordescerent.

2a pars hic respondit phia

Sed non ita est / nam si ea que paulo ante conclusa sunt inconvulsa servantur / ipso

de cuius nunc regno loquimur auctore / cognosces semper quidem potentes

esse bonos / malos vero abiectos semper atque inbecillos / nec sine pena

umquam esse vicia nec sine premio virtutes / et cognosces bonis felicia

malis semper infortunata contingere / multaque id genus que sopitis querellis

3ᵃ pars firma soliditate corroborent / Et quoniam vere formam beatitudinis me

dudum monstrante vidisti / quo etiam sita sit agnovisti / decursis

omnibus que premittere necessarium puto viam tibi que te domum revehat ostendam

Pennas etiam tue menti / quibus se in altum tollere possit affigam

ut perturbatione depulsa sospes in patriam meo ductu / mea semita / meo duceu ab in pedientibus defendente ab errore excludendo / mea fragilitatem sustinendo

meis vehiculis revertaris /

metrum ymnus quatuor liberis — Sunt et enim penne volucres mihi /

Que celsa conscendant poli.

2ᵐ Quas sibi cum velox mens induit /

Terras perosa despicit.

Aeris inmensi superat globum /

Nubesque post tergum videt.

Quique agili motu calet etheris
(i. veloci) (celi) (calentura esperam)

Transcendit ignis verticem
(i. sobrepuja) (i. excedit) (i. celos)

Donec in astriferas surgat domos
(i. ajusta)

Phoeboque coniungat vias
(i. soli) (i. vero) (saminus)

Aut comitetur iter gelidi senis
(ala dico) (i. iter) (i. saturni)

Miles corusci sideris
(resplandeciente) (i. se picrate)

Vel quocumque micans nox pingitur
(i. ad spacium celi)

Recurrat astri circulum
(ad) (per) (proposito) (i. grep la coc)

Atque ubi iam exhausti fuerit satis
(i. celu) (i. celum) (i. supremum)

Polum relinquat extimum
(i. celi)

Dorsaque velocis premat etheris
(i. tocia) (i. dei)

Compos verendi luminis
(i. domyniu)

Hic regum sceptrum dominus tenet
(i. rendas)

Orbisque habenas temperat
(i. motu) (i. inmobile)

Et volucrem currus stabilis regit
(i. splendidus) (i. judex) (i. deus)

Rerum coruscus arbiter
(i. qui cognoscere dat)

Huc te si reducem referat via
(i. vie in vestigna tua per quas deveniat ad deum cognoscere sic ... redir ... ad locum que diligis)

Panredar

3

Quã nunc requiris imemor.
Hec dicis meminis patria e mi
Hic ortus hic sistaz gradũ.
Quod si terras placeat t
Noctẽ relictaz visere.
Quos miseri torvos ppli metuũt
Cernes tirãnos exules.

Tum ego pape inquam ut magna promittis nec dubito
quin possis efficere tu modo quem excitaveris ne moreris. Primum
igitur bonis semper adesse potentiam malos cunctis viribus esse desertos agnoscas licebit quorum quidem
alterum demonstratur ex altero. Nam cum bonum malum que contraria sint si bo-
num potens esse constiterit liquet inbecillitas mali ac si fragilitas
clarescat mali boni firmitas nota est. Sed uti nostre sententie fides
abundancior sit alterutro calle procedam nunc hinc nunc inde proposita
confirmans. Duo sunt quibus humanorum actuum constat effectus voluntas
scilicet ac potestas quorum si alterum absit nichil est quod explicari queat.
Deficiente enim voluntate ne aggreditur quidem quisque quod non vult.

omnes res gestae ... [illegible] ... potestas

ac si potestas absit voluntas frustra sit. quo fit ut si quem videas ade
pisci velle quod minime adipiscatur huic obtinendi quod voluerit defuisse va
lenciam non dubitare possis. perspicuum est inquit nec ullo modo negari potest
quem vero effecisse quod voluerit videas num eciam potuisse dubitabis
minime. quod vero quisque potest in eo validus quod vero non potest in hoc imbecillis esse censen
dus est. fateor inquit. meministine igitur inquam superioribus racionibus esse colle
ctum intencionem omnem voluntatis humane que diversis studiis agitur
ad beatitudinem festinare. memini inquit illud quoque esse demonstratum
num recordaris beatitudinem ipsum esse bonum. eoque modo cum beatitudo pe
titur ab omnibus desiderari bonum. minime inquit recordor quoniam id me
morie teneo fixum. omnes igitur homines boni pariter ac mali indiscreta in
tencione ad bonum pervenire nituntur. ita inquit consequens est. sed certum est adep
tione boni bonos fieri. certum. adipiscuntur igitur boni quod appetunt
sic videtur. mali vero si adipiscerentur quod appetunt bonum mali esse non po
ssent. ita est. cum igitur utrique bonum petant sed hi quidem adipiscantur illi vero
minime non dubium est bonos quidem potentes esse qui vero mali sunt
imbecilles. quisquis inquit dubitat nec rerum naturam nec consequenciam potest

considerare tamen. Vt ergo si duo sint quibus idem secundum naturam propo

situm sit eorumque unus naturali officio id ipsum agat atque perficiat.

alter vero naturale illud officium minime administrare queat. alio vero quam

nature convenit sed non impleat propositum suum sed imitetur implentem quemnam

horum valentiorem esse decernis. Etsi coniecto inquam quid velis plani

us tamen audire desidero. ambulandi igitur motum secundum naturam

esse hominibus num negabis. minime inquam. eiusque rei pedum offici

um esse naturale num dubitas. ne hoc quidem inquam. Si quis igitur pedibus valens

incedere ambulet aliusque cui naturale pedum desit officium mani

bus nitens ambulare conetur quis horum iure valentior extimari

potest. contexe inquam cetera. nam quin naturalis officii potens eo qui idem nequeat

valentior sit nullus ambigat. Sed summum bonum quod eque malis bo

nisque propositum esse boni quidem naturali officio virtutum petunt. mali vero

variam per cupiditatem quod adipiscendi boni naturale officium non

est idem ipsum conantur adipisci. an tu aliter existimas. minime

inquam. nam etiam quod est consequens patet. ex his enim que concesserim bonos quidem

esse potentes malos vero esse necesse est inbecilles. recte igitur precurris

113°

pⁱcⁱ
ceris. idqꝫ vti medici sꝑare solēt indiciuz ē erecte iaz resistētes

/·/ mitros
ꝯmuas
qꝫ nāle. // Set qm̄ te ad īītlligēduz ꝓmtissimū ēē ꝯspicio. crebras
/·/ onjaz

demostrare
p
coacꝰbabo rōnes. vide. n. qāta viciosoꝝ hoīuz pateat infir

mitas q̄ ne ad h̄ q̄dez ꝑuenire q̄unt. ad qꝫ eos nāles intēcō duc

per /·/ figistiruz b p
it. ac pene ꝯpellit. ꝛ q̄d / si h̄ tā magno ac pene iuicto pr
/·/ dimjtereta

p
euntis nē deserentur auxilio. // ꝯsidera u̾ q̄nta celeratos hoīes
/·/ flabilia

hēat i potēcia neqꝫ. n. leuia ac ludicra ꝓmia petūt q̄ ꝯse

quī atqꝫ obtinere nō posūt set c̄ca ipaꝝ reꝝ sumā verticēz defici
ſ. bono /·/ p labor dicz p nocte /·/ ad gerere nistura

ūt. nc ī eo miſis ꝯtingit effc̄s. qꝫ solū noctes ꝑdies qꝫ moliūtᵃ
pares

ambulans
ēe
i q̄ce bonoꝝ vires emīnet // sic. n. euz q̄ pedibꝰ i cedēs ad euz
/·/ p terraz

locū vsqꝫ ꝑuenire potuiset q̄ nᵉ vltꝰ ꝑuiū iacēt icessū an
/·/ desidrabiliu

bulandi potentissimū ēē cēses. ita. n. q̄ expetēdoꝝ fine q̄ n̄ vl

tra ē appn̄dit potentissimū nēce ē iudices. ex q̄ fit q̄ huic ꝯcludit
/·/ celeran

desempazatos
obiacet. vt idez celesti vibus oībꝫ videant̾ ēē deserti. cur eiz
/·/ inutilis

relicta vtute uicia sectāt̾ i scīcia ꝗ bonoꝝ. nē ꝟ qt enbācig
/·/ uemeda /·/ ꝯpositos

ignorācie cecitate. an sectāda nouīnt. ꝟ trāsuersos eos li
/·/ empiditas / mandar virosi /·/ nō ēē constans ꝯdire

ꝯ 20
bido p̾cipiat. sic qꝫ itēpācia fragile q̄ resiste obluctā vicō neq̄.

unt. Sin scientes volentes que bonum deserunt. et vicia deflectunt
sed hoc modo non solum potentes esse sed omnino esse desinunt naz qui communem omnium que
sunt finem relinquunt pariter quoque esse desistunt. Quod quidem cuipiam mirum
forte videbatur. ut malos qui plures hominum sunt eosdem non esse iudica
mus. sed ita sese res habet naz qui mali sunt eos malos esse non abnuo
sed eosdem pure esse atque simpliciter. naz ita cadaver hominem mortuum dixeris
simpliciter vero hominem appellare non possis / ita viciosos malos quidem
esse concesserim / sed esse absolute nequeam confiteri: est enim non solum quod ordinem
retinet servatque naturam. quod vero ab hac deficit esse et quod in sua natura situm
est derelinquit. Sed possunt inquies mali / nec ego quidem negaverim. sed hec
horum potencia non a viribus sed ab imbecillitate descendit. possunt enim
mala que minime valerent si in bonorum efficiencia manere potuisset
Que possibilitas eos evidencius nichil posse demonstrat. naz sic uti pa
ulo ante demonstravimus. malum nichil est cum mala tantum possint
nil posse improbos liquet / perspicuum. atque ut intelligas que na
sit huius potencie vis. Summo bono nichil potencius esse paulo an
te diffinimus / ita est inquit. Sed idem inquit facere malum nequit. minime

me ne q i q alis q oia posse hominez putet nisi qs insaniat

nemo ad q possent mala vt igr quidez n posent / cu g bonoz tan

modo potes oia posit bonoz nō u qant oia potetes eciaz mal

oz eosdez q mala posut mi9 posse mif e accedit huc q omez

potecia it expecteda numandaz / oia q expecteda referri ad bon

uz (ut uti ad quodaz ne sue cacume) ostedim9 s patradi cele

ris posibilitas referri ad bonu nō p ex peteda posibilitate

nō ee poteciaz / ex qb9 oib9 bonoz qdez potecia malorum

v minime dubitabilis aparet i firmitas / vaz q illa platois

ee snaz liqt solos posse q desiderat face sapietes improbos u

excere qdez q libeat q u desiderat explere nō posse faciut

n q libet / duz p ea qb9 delectat id bonu q desiderat ee adop

turos putat s minime adepiscut qm ad btitudiez probra

non veniunt;

Quos uides sede celsos

Soli culmie reges

Purpura claros nitete

Septos tristibus armis

Ore toruo comminates

Rabie cordis anelos

Detrat siquis supbis

Quam tegis [illegible] cultus,
Iam videbit intus arctas
Dominos ferre catenas.
Hinc enim libido versat
Avidis corda veneris,
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens,
Meror aut captos fatigat
Aut spes lubrica torquet.
Ergo cum caput tot unum
Cernas ferre tyrannos,
Non facit quod optat ipse
Dominis pressus iniquis.

Vides ne igitur quanto in ceno probra volvantur, qua probitas luce resplendeat? In quo perspicuum est numquam bonis premia numquam sua sceleribus deesse supplicia. Rerum etenim que geruntur illud propter quod unaqueque res geritur, idem cuiusque premium esse non iniuria videri potest, uti currendi in stadio propter quam curritur iacet premium corona. Sed beatitudinem esse id ipsum bonum propter quod omnia geruntur ostendimus. Est igitur humanis actibus ipsum bonum veluti premium commune propositum. Atqui hoc a bonis non potest separari. Neque enim bonus ultra iure vocabitur qui careat bono; quare probos mores sua premia non relinquunt. Quantumlibet igitur seviant mali, sapienti tamen corona non decidet, nec

arescet. neqz n probis animis ppriuz decus aliena decerpit improbitas

Quod si extrinsecus accepto lateretur. potrat hoc uel alius quispiam uel

ipse eciaz qui contulisset auferre. Sz qm id cuiqz probitas co

fert, tu suo pmio carebit cu probus ee desierit. Postremo cuz

omne pmiuz idcirco appetatur qm bonu ee creditur quis boni co

potez pmii iudicet expertem. At cuius pmii omiuz pulche

rimi iudicet maximiqz. memento n. corralarii illius qd paulo

ante pcipuu dedi ac sic collige. cu ipsu bonu btitudo sit bon

os omes eo ipso qd boni sint fieri btos liqt. Sz q btissunt deos ee

qucit. Est g pmiuz bonor qd nullus deterat dies nullius minuat

potestas nullius fuscet improbitas deos fieri. Que cu ita sit de m

alorz quoqz iseparabili pena neqat sapies dubitare naz cuz bon

uz maluz qz ite pena adqz pmiuz adusa fronte dissideat q i boni

pmio videmus accedere eadz necesse e i mali pena pria pte

respodeat. Sic g probis probitas ipa fit pmiuz ita im

probis neqcia ipa supliciu e iaz u qs qs afficitur pena mal 3 20

ose afectuz ee no dubitat. Si g sese ipi extimare vellit pos

unt ne sibi supplicii ex partes videri quos hominu(m) malor(um) ext(re)ma

neq(ui)cia no(n) afficit m(od)o v(er)u(m) et(iam) uehem(en)t(er) inficit. Vide au(tem) ex

adu(er)sa p(ar)te bonor(um) q(ue) i(m)p(ro)bos pena comitet(ur). Omne na(m)q(ue) q(uod) sit

bonu(m) e(ss)e ip(s)u(m)q(ue) bonu(m) paulo ante bonu(m) e(ss)e didicisti. cui (con)seq

ue(n)s e(st) ut o(mn)e q(uod) sit id et(iam) bonu(m) e(ss)e uideat(ur). H(oc) ig(itur) m(od)o q(ui)d

q(ui)d a bono deficit e(ss)e desistit quo fit ut mali desina(n)t e(ss)e q(uo)d fuerant.

S(ed) fuisse homi(n)es ad huc ip(s)a hu(m)ani corporis species ostendat

Quare u(er)si i(n) malicia(m) humana(m)q(ue) amisere na(tura)m. S(ed) cu(m) ult(ra) ho(m)i(n)es

que(m)q(ue) p(ro)ue(he)re solo p(ro)bitas possit nec(ess)e est ut quos ab hu(m)a

na (con)dicione deiecit i(n)fra ho(m)i(n)es meritu(m) detrudat i(m)p(ro)bitas. Eu

uenit ig(itur) (ut que(m) t(ra)nsformatu(m) vicis videas) ho(m)i(n)e(m) estimare

no(n) possis. Auaricia feruet alienar(um) opu(m) violent(us) ereptor.

lupo simile dixeris. Ferox atq(ue) i(n)quies lingua(m) i(n) lit(ig)iis exceret

cani(bus) (com)parabis. Insidiator occult(us) subripuisse fraudib(us) gau

det. vulpe talis exequit(ur). Ire i(n)te(m)p(er)ans fremit. leonis a(n)i(mu)m ge

stare credat(ur). Pauid(us) hac fugax no(n) metue(n)di formidat.

ceruis similis habeat(ur). Segnis ac stupidis torpet asinu(m)

vivit/ levius ad que in gestans studia permutat. nichil avibus differt sed

is in mundis que lebidinibus miner g(ra) sorti de sua voluntate detine

tur ita fit ut qui probitate deserta homo esse desierit, cum in divinam condi

cionem transire non possit, vertatur in beluam;

mer(it)o q(ui)a p(er)ere(?) et h(abe)re animam bestialem q(uam) corpus

Vela naritii ducis
Et vagas pelago rates
Eurus appulit insule
Pulcra qua residens dea
Solis edita semine
Miscet ospicibus novis
Tacta carmine pocula
Quos ut in varios modos
Vertit erbipotens manus
Hunc apri facies tegit
Ille mar(ma)ricus leo
Dente crescit et unguibus
Hic lupis (nuper) additus
Flere dum parat ululat
Ille tigris ut indica
Tecta mitis obambulat
Set licet variis malis
Numen arcadis alitis
Obsitum miserans ducem
Pestes solvit ospitis
Iam tamen mala (remiges)
Ore pocula traxerant
Iam sues cerealia
Glande pabula verterant
Et nichil manet integrum
Voce corpore perditis

Sola mens stabilis super
Monstra que patitur gemit.
O levem nimium manum
Ac potencia gramina
Membra que valeant licet
Corda vertere non valent
Intus est hominum vigor
Arce conditus abdita.
Hec venena potencius
Detrahunt hominem sibi
Dira que penitus meant
Nec nocencia corpori
Mentis vulnere seviunt

Tum ego fateor inquam nec iniuria dici video viciosos tametsi humani corporis speciem servent in beluas tamen animorum qualitate mutari sed quorum atrox scelerataque mens bonorum pernicie sevit id ipsum eis licere noluissem. Nec licet inquit uti convenienti monstrabitur loco. Sed tamen si id ipsum quod eis licere creditur auferatur magna ex parte sceleratorum hominum pena relevetur. Tum illa. Minus id incredibile cuiquam forte videatur infeliciores esse necesse est malos cum cupita perfecerint quam si ea que cupiunt implere non possint. Nam si miserum est voluisse prava potuisse miserius est sine quo voluntatis misere langueret effectus. Itaque cum sua singulis miseria sit triplici infortunio necesse est urgeantur quos videas sce

lus uelle posse perficere. Accedo inquam. Sed uti hoc infortunio cito careant pat
randi sceleris possibilitate deserti uehementer exopto. Carebunt inquit ocius
quam uel tu forsitan uelis uel illi sese estiment esse carituros. Neque enim est ali
quid in tam breuibus uite metis ita serum quod expectare longum inmortalis presertim
animus putat. quorum magna spes et celsa facinorum machina
repentino atque insperato fine destruitur. Quod quidem illis miserie mo
dum statuit. Nam si nequicia miseros facit miserior sit necesse est diu
turnior nequam. quos infelicissimos esse iudicarem si non eorum malic
iam saltem mors extrema finierat. Et enim si de prauitatis infortunio
uera conclusimus. infinitam liquet esse miseriam quam esse constat eternam.
Tum ego mira quidem inquam et concessu difficilis illacio. Sed hiis eam que prius concessa
sunt nimium conuenire cognosco. Recte inquit estimas. Sed qui conclusioni ac
cedere durum putat. equum est ut falsum aliquid precessisse demonstret
uel collacionem proposicionum non esse efficacem necessarie conclusionis ostendat. al
ioquin concessis proposicionibus nichil prorsus est quod de illacione causetur. Nam hoc
quoque quod dicam non minus mirum uideatur. Sed ex hiis que sumpta sunt hec
que est necessarium. Quid nam inquam. Feliciores inquit esse improbos supplicia

lucentes quod si eos nulla iusticie pena coerceat. Neque id nunc
molior quod cuivis veniat in mente corrigi ulcione pravos
mores et ad rectum supplicii terrore deduci ceteris quoque exemplum
esse culpanda fugiendi. Sed alio quodam modo infeliciores esse in-
probos arbitror impunitos tametsi nulla racio correctionis nullus
respectus habeatur exempli. Et quis erit inquam preter hos alius modus. Et
illa bonos inquit esse felices malos vero miseros nonne concessimus.
Ita est inquam. Si igitur inquit miserie cuiuspiam bonum aliquid addatur
nonne felicior est eo cuius pura ac solitaria sine cuiusquam boni
admixtione miseria est. Sic inquam videtur. Quid si eidem misero qui cunctis
careat bonis preter ea quibus miser est malum aliud fuerit additum.
Nonne multum infelicior eo censendus est cuius infortunium boni
participacione relevetur. Quid ni inquam. Habent igitur improbi cum puniuntur
quiddam boni aliquid adnexum penam ipsam scilicet que racione iusticie bo-
na est idemque cum supplicio carent inest eis aliquid ulterius mali ipsa impunitas
quam iniquitatis merito malum esse confessus es. Negare non possum.
Multo igitur infeliciores improbi sunt iniusta impunitate donati quam ius-

ti ultione puniti. Et puniri improbos iustum est, impunitos
vero elabi iniquum esse manifestum est. Quis id neget. Sed ne illud quidem
aut quisquam negavit bonum esse omne quod iustum est contraque iniustum est
malum liquere. Tum respondi ego. Ista quidem consequentia sunt eis que
paulo ante conclusa sunt. // Sed quaeso inquam te nulla animarum supplicia 3 9
post defunctum morte corpus relinquis. Et magna quidem inquit. Quo-
rum penali alia acerbitate, alia vero purgatoria clementia
exerceri puto. Sed nunc de his disserere consilium non est. Id vero acte-
gimus ut que indignissima tibi videbatur malorum potestas eam
nullam esse cognosceres, quosque impunitos querebare videres numquam
improbitatis sue carere suppliciis, licentiam quam cito finiri preca-
baris nec longam esse disceres, infelicioremque fore si diuturnior, in-
felicissimam vero si esset eterna. Post hec miseriores esse improbos iniu-
sta impunitate dimissos quam iusta ultione punitos. Cui se-
ntentie consequens est ut tunc demum gravioribus suppliciis ur-
geantur cum impuniti esse creduntur. Tum ego cum tuas inquam ra-
tiones considero nichil dici verius puto. At si ad hominum

Iudicia rerum

iudicia revertatur. quos ille est cui hec non credenda nec sed saltem
audienda videantur. Ita est inquit. illa nequeunt enim oculos tenebris
assuetos ad lucem perspicue veritatis attollere. similes que avibus sunt in- Nō
tuitum quarum nox illuminat dies cecat. dum enim non rerum ordinem
sed suos intuentur affectus. vel licentiam vel impunitatem scelerum putant esse
felices. Vide autem quid eterna lex sanciat. melioribus animum si
conformaveris nichil opus est iudice premium deferente. tu te ipse excel-
lentioribus addidisti. si studium ad peiora deflexeris. extra ne quesieris
ultorem. tu te ipse in deteriora trusisti. veluti si vicibus sordidam 2 m q̃
humum celum que respicias. cunctis extra cessantibus ipsa cernendi
ratione. nunc ceno nunc sideribus interesse videaris. at vulgus ista
non respicit. quid igitur his ne accedamus quos beluis similes
3 m esse monstravimus. quid si quis amisso penitus visu ipsum etiam se habuis-
se oblivisceretur intuitum nichil que sibi ad humanam perfectionem
deesse arbitraretur. num videntes eadem cecos putaremus.
9 nam ne illud quidem adquiescent quod eque validis rationum
nititur firmamentis. infeliciores esse eos qui faciunt iniuriam quam qui pa-

ciatur iniurias / velles igitur has ipsas audire rationes / Omne igitur improbum

num supplicio dignum negas // Minime nego. Infelices vero esse qui sunt

improbi multipliciter liquet. Ita inquam / Qui igitur supplicio digni sunt miseros

esse non dubitas / Convenit inquit / Si igitur cognitor ait resideres cui sup

plicium inferendum putares / eine qui fecisset an qui pertulisset iniuriam

/ Nec ambigo inquam quin perpesso satisfacerem dolore facientis / Miserior

igitur tibi iniurie illator quam acceptor esse videretur / Consequitur inquam

/ Hac igitur aliisque de causis ea radice nitentibus / Quod turpitudo suapte

natura miseros faciat / apparet illatam cuilibet iniuriam non accipientis

sed inferentis esse miseriam / Atqui nunc ait contra faciunt oratores /

Pro his enim qui grave quid acerbumque perpessi sunt miserationem iudicum ex

citare conantur / cum magis admittentibus iustior miseratio debeatur / Quos

non ab iratis sed a propitiis potius miserantibus que accusatoribus ad iudi

cium velut aegros ad medicum duci oportebat / ut culpe morbos

supplicio resecarent / Quo pacto defensorum opera aut tota frigeret

ut si prodesse hominibus mallet in accusationis habitum verteretur // Ipsi

quoque improbi si eis aliqua rimula virtutem relictam fas esset aspi

ere. victorum quod sordes penarum cruciatibus se dispositi viderent, compensatione adepte probitatis nec hos cruciatus esse ducerent. Defensorumque operam repudiarent ac se totos accusatoribus iudicibusque permitterent. Quo fit ut apud sapientes nullus prorsus odio locus relinquatur. Nam bonos quis nisi stultissimus oderit? Malos vero odisse ratione caret. Nam sicuti corporum languor ita vitiositas quidam est quasi morbus animorum. Cum egros corpore minime dignos odio sed potius miseratione iudicemus, multo magis non insequendi sed miserandi sunt quorum mentes omni languore atrocior urget improbitas.

15 — scilicet esset perfecta siquidem et qualis est mulier... [partly illegible margin note]

Quid tantos iuvat excitare motus
Et propria fatum sollicitare manu?
Si mortem petitis, propinquat ipsa
Sponte sua volucres nec remoratur equos.
Quos serpens leo tigris ursus aper
Dente petunt, idem se tamen ense petunt.
An distant quia dissidentque mores
Iniustas acies et fera bella movent

Altius quod voluit parare telis

Non est iusta satis sevicie ratio

Vis aptam meritis vicem referre

Diligite iure bonos et miserere malis

postea audivi consolacionis scripta

hic prosa — Hic ego video inquam que sit vel felicitas vel miseria in ipsis
proborum meritis constituta. Sed in hac ipsa fortunam popularem non
nichil boni mali ve inesse perpendo. Neque enim sapientum non mavult
quisque exul inops ignominiosusque esse malit potius quam pollens opibus
honore reverendus potencia validus in sua permanens urbe flore-
re. Sic enim clarius testatiusque sapiencie tractatur officium cum in contin-
gentes populos regentium quodammodo beatitudo transfunditur, cum maxime pro-
pter carcer, lex ceteraque legalium tormenta penarum perniciosis po-
cius civibus propter quos eciam constitute sunt debeantur. Cur hec igitur versa
vice mutentur scelerumque supplicia bonos premant premia virtutum ma-
li rapiant vehementer admiror, que que tam iniuste confusionis ratio vi-
deatur ex te scire desidero. Minus enim mirarer si misceri omnia fortu-
itis casibus crederem. Nunc stuporem meum deus exaggerat rector

quietem sepe bonis iocunda malis aspera contra quae bonis dura tribuat ma
lis optata concedat / nisi causa deprehendatur. quid quod a fortuitis casibus dif
ferre videatur. Nec mirum inquit. si quid ordinis ignorata ratione temera
rium confusumque credatur. Sed tu quamvis causam tante dispositionis ign
ores. tamen quoniam bonus rector bonus mundum temperat / recte fieri cuncta
ne dubites

Si quis arcturi sidera nescit
Propinqua summo cardine labi
Cur legat tardus plaustra boetes
Mergatque seras equore flamas.
Cur nimis celeres explicet ortus
Legem stupebit etheris alti.
Palleant plene cornua lune
Infecta metis noctis opace
Queque fulgenti texerat ore
Confusa phebe detegat astra
Commovet gentes publicus error

Lassant crebris pulsibus era

Nemo miratur flamina chori

Litus frementi tundere fluctu

Nec nivis duram frigore molem

Fervente phebi solvier estu

Hic enim causas cernere promptum est

Illic latentes pectora turbant

Cunctaque rara provehit etas

Stupetque subitis mobile vulgus

Cedat inscicie nubilus error

Cessent profecto mira videri

[illegible] 4 libri

Ita est inquam. Sed cum tui muneris sit latentium rerum causas evolvere velatasque caligine explicare rationes quaeso uti hinc decernas

sermones parabolarum sapientum

quoniam hoc me miraculum maxime perturbat edisseras. Tum illa paulisper arridens ad rem me inquit omnium quaesitu maximam vocas cui

Nota

vix exhausti quicquam satis est. Talis namque materia est ut una dubitatione succisa innumerabiles aliae velut ydre capita succrescant

cuit. Nec ullius fuerit modi nisi quis eas vivacissimo mentis
igne coerceat. In hac enim de providentie simplicitate, de fati
serie, de repentinis casibus, de cognitione ac predestinatione divina, de ar
bitrii libertate queri solet. Que quanti honeris sit ipse perpendis. Sed quoniam
hoc quoque te nosse quedam medicine tue porcio est, quamquam angusto li
mite temporis septi tamen aliquid deliberare conabimur. Quod si te mu
sici carminis oblectamenta delectant, hanc oportet
paulisper differas voluptatem dum nexas sibi ordine contexo
rationes. Et velut ab alio orsa principio ita disseruit.
Omnium generatio rerum cunctusque mutabilium naturarum progres
sus et quidquid aliquo movetur modo causas ordinem formas ex divine
mentis stabilitate sortitur. Hec in sue simplicitatis arce composita
multiplicem rebus regendis modum statuit. Qui modus cum in ipsa di
vine intelligencie puritate conspicitur providencia no
minatur; cum vero ad ea que movet atque disponit refertur fatum a ve
teribus appellatum est. Que diversa esse facile liquebit si quis utriusque vim me
nte conspexerit. Nam providencia est illa ipsa divina ratio in summo omnium

principe constituta cuncta disponit. Fatum vero inherens rebus mobi-
libus disposicio per quam [dispositiones] providencia suis queque nectit ordinibus. Provi-
dencia namque cuncta pariter quamvis diversa quamvis infinita comple-
ctitur. Fatum vero singula digerit in motum locis formis ac temporibus di-
stributa, ut hec temporalis ordinis explicacio in divine mentis
adunata prospectu providencia sit. Eadem vero adunacio diges-
ta atque explicata temporibus fatum vocetur. Que licet diversa sit
alterum tamen pendet ex altero. Ordo namque fatalis ex providencie sim-
plicitate procedit. Sicut enim artifex faciende rei formam mente
percipiens movet effectum operis et quod simpliciter presentarieque prospexerat
per temporales ordines ducit ita deus providencia quidem singulariter sta-
biliterque facienda disponit fato vero hec ipsa que disposuit multipliciter
ac temporaliter administrat. Sive igitur famulantibus quibusdam provi-
dencie divinis spiritibus fatum exercetur seu anima famulante seu
tota inserviente natura seu celestibus siderum motibus seu angeli-
ca virtute seu demonum varia sollercia seu aliquibus horum seu omni-
bus fatalis series texitur illud certum manifestum est immobilem sim-

plicem quod generandarum formam rerum esse providentiam, fatum vero
eorum quae divina simplicitas generanda disposuit mobilem nexum atque
ordinem temporalem. Quo fit ut omnia quae fato subsunt providentiae
quoque subiecta sint cui ipsum etiam subiacet fatum, quaedam vero quae sub pro
videntia locata sunt fati seriem superant. Ea vero sunt quae primae propinqua
divinitati stabiliter fixa fatalis ordinem mobilitatis excedunt.
Nam ut orbium circa eundem cardinem sese vertentium qui est intimus
ad simplicitatem medietatis accedit ceterorumque extra loca
torum veluti cardo quidam circa quem versentur exsistit, extimus vero ma
iore ambitu rotatus quanto a media puncti individuitate dis
cedit tanto amplioribus spatiis explicatur, quicquid vero illi se medi
o conectat et societ in simplicitatem cogitur diffundique ac diffluere
cessat, simili ratione quod longius a prima mente discedit maioribus
fati nexibus implicatur ac tanto aliquid fato liberum est quanto illum
rerum cardinem vicinius petit. Quod si supernae mentis haeserit firmi
tati, motu carens fati quoque supergreditur necessitatem. Igitur uti est ad
intellectum ratiocinatio, ad id quod est id quod gignitur, ad aeternitatem

.i. ordo fatalis

tp9 ad mediu pũctũ circul9 ita e fati series mobilis ad prouiden

esta ordenança d dad

cie stabilez simplicitatez. Ea series celu ac sidera mouet, elemen

ta in se uicez tempat. Et alt̃na comutacōe trãsformat. eandz

generabilia — corruptibilibꝫ

nascencia accidenciaqꝫ oia p similes fetuũ seminũqꝫ renouat

.i. eadz series fatalis — .i. p danyo

progressus. Hec actꝫ fortunas q oiũz indissolubili causaꝝ conexioe

.f. causas fatales ut series — .i. nascatur

cõstringit. Que cũ ab inmobilis prouidencie proficiscatur

.f. oes

exordiis. ipsas qꝫ inmutabiles ee nece e. Ita. n. res optime re

gũtur. si manẽs i diuina mẽte simplicitas indeclinabilez causa

.i. alit̃ — .i. p aue

ruz ordinẽ pmat. hic ũ ordo res mutabiles ꝛ alioqn temere flu

qnabis

ituras ppia i comutabilitate cohoerceat. Quo fit ut taz et si

nobꝫ huc ordinez minime cõsiderare ualentibꝫ cõfusa oia ptbata ui

deat͛ nichil omnꝰ tn̄ suꝰ modꝰ ad bonũ diriges cũcta disponat.

Nichil est naz qꝫ mali cã ne ab ipis qdez i probis fiat qs ut ubiu

berrime demonst̃ra bonũ querẽtes prauꝰ error auertit nedũ

.i. fatalis — .i. ordes — .i. ab ipso do

h ordo de summi boni cardine proficisces a suo qqꝫ deflectat exor

dio. Q ũ iq̃es p̃t ulla iniqor ee cõfusio qꝫ ut bois tuz aduersa

tuz prospa malis eciaz obtata tuz odiosa cõtingãt. Nũ

qui ea mentis integritate homines degunt ut quos probos vel improbos

No[ta] censuerit eos quoque ut estimat esse necesse sit. at qui hominum iudi

batalan

cia depugnant ut quos alii premio alii supplicio dignos arbitran

tur. sed concedamus ut aliquis possit bonos malosque discernere. num igitur

poterit intueri illam intimam temperiem velut in corporibus dici so

let animorum. non enim dissimile est miraculum nescienti cur sanis cor

poribus his quidem dulcia illis vero amara conveniant. cur egris etiam

lenibus quibusdam quibusdam vero acribus adiuvantur. at hoc medicus sa

nitatis ipsius atque egritudinis modum temperamentumque dignoscit

minime miratur. quid vero aliud animorum salus videtur esse quam probit

as. quid egritudo quam vicia. quis autem alius vel servator bono

rum vel malorum depulsor quam rector ac meditator mentium

deus. qui cum ex alta providentie specula respicit. quid unicu

ique conveniat agnoscit. et quod convenire novit accomodat. hic iam // Unde impe[r]at homini

acientifico

fit illud fatalis ordinis insigne miraculum cum ab sciente geri

frer

tur quod stupeant ignorantes. nam ut pauca que ratio valet hum

restringam homine

ana de divina profunditate perstringam de hoc quem tu iustissi

mu et equi s(er)uatissimu(m) putas. Dia ce(n)ti p(ro)uidencia diuine

videt(ur). Et victrice(m) q(ui)de(m) ca(usa)m diis victa(m) u(ero) catoni placuisse famili

aris n(oste)r lucanus admonuit. H(ic) (igitur) q(ui)dq(ui)d c(it)ra spe(m) videas geri reb(us) q(ui)de(m)

rect(us) ordo e(st) opinioni u(ero) tue p(er)u(er)sa (con)fusio. S(ed) sit a(liqu)is ita bene

morat(us) ut de eo diuinu(m) iudiciu(m) pari(te)r (et) humanu(m) (con)senciat.

S(ed) e(st) animi virib(us) i(n)firm(us). Cui si q(ui)d eue(n)it adu(er)si desinet co

lere forsita(n) i(n)nocencia(m) p(er) q(ua)m n(on) p(otu)it potuit retinere fortu

na(m). Parcit itaq(ue) sapiens dispe(n)sacio ei q(ue)m deteriore(m)

facere possit adu(er)sitas ne cui n(on) (con)uenit laborare paciatur.

Est ali(us) cu(n)ct(is) v(ir)tutib(us) absolut(us) s(an)c(tu)sq(ue) ac deo p(ro)xim(us). Huc

(con)tigi q(ui)b(us)lib(et) adu(er)sis nefas p(ro)uidencia iudicat adeo ut ne

corporeis q(ui)de(m) morbis agitari sinat. Na(m) ut q(ui)da(m) me q(uo)q(ue)

excellencior ait/ naptati/ ipei/ aniiato/ epocoi/ th(e)o/ aa/ vta/ Fit

aut(em) sepe uti bo(n)is su(m)ma re(rum) rege(n)da deferat(ur). Ut exub(er)ans

retu(n)dat(ur) i(m)probitas. Aliis mixta q(uae)da(m) p(ro) a(n)i(m)o(rum) q(u)alitate dis

t(ri)buit. Q(uo)sda(m) remordet ne longa felicitate luxurie(n)t

duris malis agitari ut virtutes animi paciencie usu adq(ue)

Margin: p(ri)mo c(aus)a cur de(us) dat bonu(m) (et) bonu(m) re(rum) p(ro)porcio ad p(ri)mu(m) ... ; 2 c(aus)a cur de(us) dat bonu(m) bonis ... in fide

Margin (right): po(n)it c(aus)a(m)

multo magis timent qua possunt supportare propter debilitate animi

exercitacione confirmet. Alii plus equo metuit quod ferre non possunt
hos in experimentum sui tristibus ducit. Non nulli venerandum seculi
nomen gloriose preciose precio mortis emunt. Quidam sup
pliciis Inexpugnabiles exemplum ceteris protulerit invictam malis
esse virtutem. Que quam recte atque disposite et ex eorum bono quibus
accedere videntur fiant nulla dubitacio est. Nam illud quoque quod impro
bis nunc tristicia nunc optata proveniunt ex eisdem ducitur cau
sis. ac de tristibus quidem nemo miratur quod eos male meritos omnes
extimant. Quorum quidem supplicia tum ceteros sceleribus deterret
tum ipsos quibus vehementer emendat. leta vero magnum bonis argu
mentum loquitur. Quid de huius modi felicitate debeat iudica
re cum famulari credo. quod est forsitan alicuius tam preceps at
que importuna natura. ut eum in scelera sua pocius exacerbare p
ossit rei familiaris inopia huius morbo providencia collacte
pecunie remedio medetur. hic fedatam probris concienciam exp
ectans. et secum fortunam suam comparans forsitan pertimescit ne
cuius rei iocundus usus est. sit tristis amissio. Mutabit igitur

quod ostendit quare deus

mores ac dum fortuna metuunt amittere nequiciam derelinquunt. // Alios

in cladem meritam precipitavit indigne acta felicitas. // Quibusdam

permissum est puniendi ius. ut exercicii bonis et malis esset causa su

plicii. Nam ut probis atque improbis nullum fedus est. ita ipsi inter

se improbi nequeunt convenire. Quidni. cum a semet ipsis discerpentibus

consciencia viciis quique dissentiant. faciantque sepe que cum gesserint non

fuisse gerenda decernant. Ex quo sepe summa illa providencia pro

tulit insigne miraculum. ut malos mali bonos facerent. Nam

dum iniqua sibi a pessimis quidam perpeti videntur noxiorum odio fla

grantes ad virtutes frugem redierunt. dum se eis dissimiles student esse

quos oderant. Sola est enim divina vis cui mala quoque bona sint. cum

eis competenter utendo alicuius boni elicit effectum. Ordo enim qui

dam cuncta amplectitur ut quod assignata ordinis ratione discesse

rit licet. In alium tamen ordinem relabatur. Ne quid in regno providen

cie liceat temeritati // Sophia / a cos / mus / dei / ex / ov / omnipotens /

Neque enim phas est hominum cunctas divini operis machinas vel in

genio comprehendere vel explicare sermonem. Hoc tamen prospexisse

se sufficiat quod naturarum omnium proditor deus idem ad bonum dirigens cuncta dispoit. dumque ea que protulit in sui similitudinem retinere festinat. malum omne de rei publice sue terminis per fatalis seriem necessitatis eliminet. Quo fit ut que in terris abundare creduntur. si disponentem prouidentiam spectes. nichil usquam mali esse perpendas. Sed video te iam dudum et pondere questionis oneratum. et rationis prolixitate fatigatum. aliquam carminis expectare dulcedinem. Accipe igitur haustum quo refectus firmior in ulteriora contendas;

Si uis celsi iura tonantis — probat quod omnia sunt bene gubernata
Pura solers cernere mente
Aspice celsi culmina celi
Illic iusto federe rerum
Veterem seruant sidera pacem
Non sol rutillo concitus igne
Gelidum phebes impedit axem
Nec que summo uertice mundi

Flectit rapidos ursa meatus
Nunquam occiduo lota in profundo
Cetera cernens sidera mergi
Cupit occeano tingere flamas.
Semper vicibus temporis equis
Vesper seras nunciat umbras
Revehitque diem lucifer almum
Sic eternos reficit cursus
Alternus amor. sic astrigeris
Bellum discors exulat oris
2a pars Hec concordia temperat equis
Elementa modis. ut pugnancia
Vicibus cedant humida siccis
Jungantque fidem frigora flammis
Pendulus ignis surgat in altum
Terreque graves pondere sidant
His de causis vere tepenti

Spirat florifer annus odoris
Estas cererē feruida siccat
Remeat pomis grauis autumnus
Hiemez defluus irrigat imber
3 Hec temperies alit ac profert
Quid uitā spirat in orbe
Eadez rapiens condit et aufert
Obitu mergens orta supremo
2a p[ar]s Sedet interea conditor altus
Rerumq[ue] regens flectit habenas
Rex et dominus fons et origo
Lex et sapiens arbiter equi
Et que motu concitat ire
Sistit retrahens ac uaga firmat
Nam nisi rectos reuocans itus
Flexos iterum cogat in orbes
Que nunc stabilis continet ordo

Dissepta suo fonte fatiscant

Hic est cunctis communis amor

Repetuntque boni fine teneri

Quia non aliter durare queant

Nisi converso rursus amore

Refluant cause que dedit esse

Ultima prosa

Iam ne igitur vides quid hec omnia que diximus consequantur. Quidnam inquam. Omnem inquit bonam prorsus esse fortunam. Et qui id inquam fieri potest. Attende inquit. Cum omnis fortuna vel iocunda vel aspera tum remunerandi exercendive bonos tum puniendi corrigendive improbos causa deferatur. Omnis bona quam vel iustam constat esse vel utilem. Nimis quidem inquam vera ratio. Et si quam paulo ante docuisti providenciam fatumve considerem firmis viribus nixa sententia. Sed eam si placeat inter eas quas inopinabiles paulo ante posuisti numeremus. Qui inquit. Quia id hominum sermo communis usurpat. Et quidem crebro quorundam malam esse fortunam. Visne igitur paulisper vulgi sermonibus accedamus. ne nimium velut

Nota

uid ab humanitatis usu recessisse videant. Ut placeat inquam
(gloss: non iudicas)
p. // Nonne igitur bonum censes esse quod prodest. Ita est inquam. // Que vero aut
(gloss: fortuna)
exercet aut corrigit prodest. Fateor inquam. Bona igitur. Quidni. Sed hec
est eorum qui vel in virtute positi contra aspera bellum gerunt vel a viciis
(gloss: i. suscipiunt)
declinantes virtutis iter arripiunt. Negare inquam nequeo. Quid vero
(gloss: prosperitas; vel iudicat)
iocunda que in premium tribuitur bonis num vulgus malam esse decernit.
(gloss: bona sunt; prosperitas sunt; s. fortuna)
Nequaquam verum uti est ita quoque esse optimam censet. Quid vero reli
(gloss: iusta pena; i. punit)
qua que cum sit aspera iusto supplicio malos coercet num bonam populus
(gloss: prosperitas sunt; ymaginare posit)
putat. Immo omnium inquam que excogitari possunt iudicat esse miserrimam
(gloss: nos; non credibile)
// Vide igitur ne opinionem populi sequentes quiddam valde inopinabile confi — Nota
(gloss: est; abutis; reg.; bene)
cerimus. Quid inquam. Ex his enim ait que concessa sunt evenit eorum quidem
(gloss: i. remuneracio; i. exercicio; correctio; formam)
qui vel sunt in possessione vel in provectu vel in adeptione virtutis omnem
(gloss: tirare)
nem que cumque sit bonam in improbitate vero manentibus omnem pessimam
(gloss: coram vulgo)
esse fortunam. // Hoc inquam verum est tametsi nemo audeat confiteri.
Quare prosa — // Quare inquit ita sapiens vir moleste ferre non debet quociens
in fortune certamen adducitur ut virum fortem non decet indig
(gloss: s. bonum fecit; i. impulit)
nari quociens increpuit bellicus tumultus utrique enim huic

(right margin: o que omnis fortuna est bona)

quidez g[ra]tie propagatio ipi u[est]ri sapiencie conformanda dificult

ctesiphes vires

as ipa mat[er]ia e[st]. ex quo eciaz v[est]r[u]s vocatur qui suis viribus ni

tens no[n] supera[tur] adu[er]sis. // Neqz .n. vos i[n] provectu[m] positi virtut[is]

Nota

abundare

i. debilitare

defluere deliciis marcessere voluptate venistis: p[ro]eliu[m] cu[m] for

i. acter

i. forma adu[er]sa

c[on]s[er]atis

p[er]ut

p[ro]sp[er]a

tuna nimis acre c[on]seritis ne vos aut t[r]istis opp[ri]mat. aut io[cu]nda

i[n]ire

corru[m]pat. Firmis mediu[m] viribus occupate. // Quicq[ui]d aut i[n]fra

modum su[m]

subsistit aut ult[ra] p[ro]cedit: habet c[on]te[m]ptu[m] felicitatis non

h[ab]et p[re]miu[m] laboris. In v[est]ra .n. situ[m] e[st] manu[m] q[u]alez v[ob]is fortuna[m]

i. magis vult

formare malitis. o[mn]is .n. que videtur asp[er]a n[isi] exercet aut cor

rigit punit.

i. decem annis

Bella bis q[ui]nis operat[us] a[n]nis

filius agamenon / atrides / p[ro]p[ter] / de t[r]oia

i. victor

Ultor atrides f[r]igie ruinis

i. a menalau / elena q[ue] g[ra]ta erat i[n] talamis / vindicavit

Frat[r]is amissos talamos piavit

i. agameno / i. grecie / i. vel te navis

Ille du[m] graie dare vella clasi

i. navigiis

Optat et ventos redimit cruore

qui p[ro]sp[er]ent / cum sacrificie

Exuit patrez miseru[m]q[ue] t[r]istis

i. sacrificando / i. ifigenia / i. gladiu[m] / i. ille episcopus / dat / gutture is / colcas

Federat nate iugulu[m] sacerdos.

elena a menalau

agameno[n] rexo

Flevit amissos ytacus sodales — polifemus gigans est

Quos ferus vasto recubans in antro

Mersit immani polifemus alvo

Sed tamen caeco furibundus ore

Gaudium maestis lacrimis rependit.

Herculem duri celebrant labores.

Ille centauros domuit superbos.

Abstulit saevo spolium leoni. — nemea est pars

Fixit et certis volucres sagittis.

Poma cernenti rapuit draconi

Aurea laeva gravior metallo.

Cerberum traxit triplici catena.

Victor immitem posuisse fertur

Pabulum saevis dominum quadrigis.

Ydra combusto periit veneno.

Fronte turpatus achelous amnis

Ora demersit pudibunda ripis.

3 labor Errauit anteum libicis arenis.

10 labor Cacusque euandri saciauit iras.

11 labor Quosque pressurus foret altus orbis

12 labor Setiger spumis humeros notauit.

Ultimus celum labor irreflexo

Sustulit collo pretiumque rursus

Ultimi celum meruit laboris.

Ite nunc fortes ubi celsa magni

Ducit exempli uia cur inertes

Terga nudatis superata tellus

Sidera donat ;

Liber quintus

Dixerat orationisque cursum ad alia quedam

tractanda atque expedienda uertebat. cum e[go]

recta quidem inquam exortacio tua que prorsus actoritate d[ignissima]

[di]gnissima. Sed quod tu dudum de prouidencia questionem plu[ribus]

aliis implicitam esse dixisti re experior. quero enim

aliquid esse omnino et quidnam esse casum arbitrere. Tum illa: Festino inquit debit-
um promissionis absolvere viamque tibi qua [i. ad patriam] patriam revearis aperire.
Haec autem et si perutilia cognitu, tamen a proposito nostri tramite paulisper ad-
versa sunt, verendumque est ne deviis fatigatus ad emetiendum [i. mensurandum]
rectum iter sufficere non possis. Ne id inquam prorsus vereare; nam
quietis mihi loco fuerit ea quibus maxime delector agnoscere.
Simul cum omne disputationis tuae latus indubitata fide constiterit, nihil
de sequentibus ambiguatur. Tum illa: morem tibi inquit geram; simul que
[in progrediendum] sic exorsa est: Si quidem inquit aliquis eventum temerario motu nullaque
causarum connexione productum casum esse definiat, nihil omnino
casum esse confirmo et praeter subiectae rei significationem inanem prorsus
vocem esse decerno. Quis enim coercente in ordinem cuncta deo locus esse
ullus temeritati posset reliquus? Nam nihil ex nihilo existere
vera [est simplex] sententia, cui nemo umquam veterum [qui dixit] refragatus est, quamquam
id illi non de operante principio sed de materiali subiecto hoc omnium de
natura rationum quasi quoddam iecerunt fundamentum. At si nullis ex caus-
is aliquid oriatur, id de nihilo ortum esse videbitur; quod si hoc fieri

neque nec causarum quidem huius esse possibile est pauca aut aequalem
diffiniens. Quid igitur inquam nihilne est quod vel casus vel fortuitum
iure appellari queat an aliquid est tametsi vulgus lateat cui vocabula
ista conveniant. Aristotiles meus id inquid in Fisicis et bre-
vi et veri propinqua ratione diffinivit. Quonam inquam modo. Quo-
tiens aliquid ait cuiuspiam rei gratia geritur aliudque quibusdam de
causis quam quod intendebatur obtingit casus vocatur ut si quis colen-
di agri causa fodiens humum defossi auri pondus inveniat. Hoc igitur for-
tuitu quidem creditur accidisse verum non de nichillo est. Nam proprias
causas habet quarum improvisus inopinatusque concursus casum videtur
operatus. Nam nisi cultor agri humum foderet et nisi eo loco deposi-
tor pecuniam suam obruisset aurum non esset inventum. Hae sunt
igitur fortuiti causae compendii quod ex obviis sibi et confluentibus causis
non ex gerentis intentione provenit. Neque enim vel qui aurum obr-
uit vel qui agrum exercuit ut ea pecunia reperiretur intendit sed uti
dixi quo ille obruit hunc fodisse convenit atque concurrit. Licet
igitur diffinire casum esse inopinatum ex confluentibus causis in his

que ob aliquid geritur, euenientium. Concurrere uero atque confluere causas facit ordo ille inevitabili connexione procedens, qui de prouidencie fonte descendens cuncta suis locis temporibusque disponit.

Rupis achimenie scopulis. ubi uersa sequentum

Tigris et eufrates uno se fonte resoluunt,

Pectoribus figit spicula pugna fugax

Et mox abiunctis dissociantur aquis

Si coeant cursumque iterum reuocentur in unum

Confluat alterni quod trahit unda uadi

Conueniant puppes et uulsi flumine trunci

Mixtaque fortuitos implicet unda modos

Quos tamen ipsa uagos terre decliuia casus

Gurgitis et lapsi defluus ordo regit

Sicque permissis fluitare uidetur habenis

Fors patitur frenos ipsaque lege meat.

Animaduerto inquam idque uti tu dicis ita esse consencio. Sed in hac herentium sibi serie causarum estne ulla nostri arbitrii libertas

An ipsos quoque humanorum motus animorum fatalis illa cathena constringit

Est inquit neque enim fuerit ulla rationalis natura quin eidem libertas ad

sit arbitrii. Nam quod ratione uti naturaliter potest id habet iudicium quo quidque

discernat. Per se igitur fugienda optandave dignoscit. Quod vero quis op

tandum esse iudicat petit, refugit vero quod estimat esse fugiendum.

Quare quibus in ipsis inest ratio inest etiam volendi nolendique libertas. Sed hanc

non in omnibus equam esse constituo. Nam supernis divinisque substan

tiis et perspicax iudicium et incorrupta voluntas et effi

cax optatorum presto est potestas. Humanas vero animas liberiores

quidem esse necesse est cum se in mentis divine speculatione conservant. Mi

nus vero cum dilabuntur ad corpora. Minusque etiam cum terrenis artu

bus colligantur. Extrema vero est servitus cum viciis dedite rationis proprie

possessione ceciderunt. Nam ubi oculos a summe lucis veritate

ad inferiora et tenebrosa deiecerint, mox inscicie nube caliga

tur et perniciosis turbantur affectibus, quibus accedendo consenciendo

que quam invexere sibi adiuvant servitutem et sunt quodam modo propria libertate

captive. Que tamen ille ab eterno cuncta prospiciens providencie cernit

quibus ordinata

intuitus / et suis quaeque meritis praedestinata disponit / Nam deus omnia p

videt omnia gubernat omnia exaudit

solem

P Puro clarum lumine phebum

i. mente solidum · i. ille poeta grecus · i. dulcis per suavis eloquentie

Melliflui canit oris homerus.

scilicet sol

Qui tamen intima viscera terre.

aut profundo · i. maris

Non valet aut pelagi radiorum

i. debilis · i. penetrare

Infirma perrumpere luce.

pro non est subtilis · i. deus

Haud sic magni conditor orbis.

scilicet conditorem

Huic ex alto cuncta tuenti

Nulla terre mole resistit

i. obscura

Non nox atris nubibus obstat.

Que sint que fuerint / veniantque.

deus scit

Uno mentis cernit in ictu

Que quia respicit omnia solus

Verum quem possis dicere solem;

[illegible]

certe

Tum ego en inquam difficiliori rursus ambiguitate

i. magno

confundor / Que nam igitur ista est inquit iam enim quibus perturbare coniecto.

nimium igitur adversari ac repugnare videtur praenoscere universa deum et esse ullum libertatis arbitrium. Nam si cuncta prospicit deus neque falli ullo modo potest, evenire necesse est quod providentia futurum esse providit. Quare si ab eterno non facta hominum modo sed etiam consilia voluntatesque praenoscit, nulla erit arbitrii libertas; neque enim vel factum aliud ullum vel quaelibet existere poterit voluntas nisi quam nescia falli providentia divina praesenserit. Nam si aliorsum quam provisae sunt detorqueri valent, non iam erit futuri firma praescientia sed opinio potius incerta, quod de deo credere nephas iudico. Neque enim illam probo rationem qua se quidam credunt hunc quaestionis nodum posse dissolvere. Aiunt enim non ideo quid esse eventurum quoniam id providentia futurum esse prospexerit, sed e contrario potius, quoniam quid futurum est, id divinam providentiam latere non posse, eoque modo necessarium esse hoc in contrariam relabi partem; neque enim necesse esse contingere quae providentur, sed necesse esse quae futura sunt provideri, quasi vero quae cuius rei causa sit, praescientiane futurorum necessitatis an futurorum necessitas providentiae laboret, ac non illud demonstrare nitamur, quoniam quoquo modo

sese habeat

sese habeat ordo causarum / necessarium esse eventum prescitarum rerum / etiam si
presciencia futuris rebus eveniendi necessitatem non videatur inferre / et
enim si quispiam sedeat / opinionem que eum sedere coniectat veram esse necesse est
/ atque e converso rursus / si de quopiam vera sit opinio / quoniam sedet eum
sedere necesse est / In utroque igitur necessitas inest / in hoc quidem sedendi. At
vero in altero veritatis / set non idcirco quisque sedet quia vera est opinio / set
hec est vera pocius / quoniam quempiam sedere precessit / ita cum causa veritatis ex
altera parte procedit / inest tamen communis in utraque necessitas / Similia de
providencia futurisque rebus raciocinari patet / nam etiam si idcirco quoniam
futura sunt providentur / non vero ideo quoniam providentur eveniunt /
nichilominus tamen ab deo vel ventura provideri vel provisa ne
cesse est evenire / Quamvis divina providencia ullum eis inferat
necessitatem / Quod ad perimendam arbitrii libertatem solum satis est
/ Iam vero quam preposterum est / ut eterne presciencie temporalium rerum eventus
causa esse dicatur / Quid est autem arbitrari aliud ideo deum futura quoniam sunt eventura
providere / quam putare que olim acciderunt / causam summe illius providencie
esse / Ad hec sicuti cum quid esse scio id ipsum futurum esse necesse est / sic sit

id ipsum esse / ita etiam quod futurum novi id ipsum futurum esse necesse est / sic fit igitur ut

eventus praescitae rei nequeat evitari / postremo si quid / quis aliorsum atque sese

res habet existimet / id non modo scientia non est / sed est opinio fallax ab scientiae veritate

longe diversa / quare si quid ita futurum est / ut eius certus ac necessarius

non sit eventus / id eventurum esse praesciri quid poterit / sicut enim scientia

ipsa impermixta est falsitati / ita id quod ab ea concipitur esse aliter atque

concipi nequit / ea namque causa est cur mendacio scientia careat / quod se ita

rem sese habere necesse est / uti eam sese habere scientia comprehendit / Quid

igitur / quonam modo deus haec incerta futura praenoscit / Nam si inevitabiliter eventura

censet / quae etiam non evenire possibile est / fallitur / Quod non sentire modo

nefas est / sed etiam voce proferre / at si ita uti sunt ita ea futura

esse decernit / ut aeque vel fieri ea vel non fieri posse cognoscat / Quae est

haec praescientia quae nihil certum nihil stabile comprehendit / aut quid hoc refert vaticinio

illo ridiculo Tiresiae / Quidquid dicam aut erit aut non erit

Quid etiam divina providentia humana opinione praestiterit / si uti homines

incerta iudicat quorum est incertus eventus / Quod si apud illum rerum omnium

certissimum fontem nihil incerti esse potest / Certus eorum est eventus / quae fu

Nota

Tiresia

3 modis

quod futura firmiter

i. noticias

Veri tectas reperire notas i. indivisa

Scit, neque apertum arripit nosse

q. d. nullus laborat in adiscendo id quod scit

Sed quis nota scire laborat ut dicit aristoteles homines non desiderant

i. ignorans petit

i. cur

Ac si nescit, quid caeca petit

est scitum i. ignorans

Quis enim quicquam nescius optet ut dicit augustinus invisa amare et desiderare possumus incognita minime

i. non intellecta

Aut quis valeat nescita sequi

Quove inveniat, quis repertam

Queat ignarus noscere formam

4a pars

An cum mentem cerneret altam

i. principia i. conclusiones / nobiscum erat

Pariter summam et singula norat

Nunc membrorum condita nube

i. corporis mei

Non in totum est oblita sui

i. noticia principiorum i. scilicet conclusiones

Summamque tenet singula perdens.

cognoscenda

Igitur quisquis vera requirit

q. d. neque scit totaliter nec ignorabit totaliter

Neutro est habitu: nam neque novit ut dicit augustinus quid est quod non videat qui videntem omnia videt

non totaliter

Nec penitus tamen omnia nescit i. noticia principiorum

Sed quam retinens meminit summam

i. actuali cognitione

Contulit alte uisa retractans

coniunxisset suo fuisset oblita

Ut fluat queat oblitas

i. conclusione

Addere partes

questio

Tum illa uetus inquit hec est de prouidencia querella a mar-

multum disputata

cio que tulio cum diuinationem distribuit vehementer agitata tibique

ipsi res diu prorsus multum que quesita sed aut ab ullo uestrum acte-

determinata constitutas

nus satis diligenter ac firmiter expedita. Cuius caliginis causa

est quod humane ratiocinationis motus ad diuine prescientie simpli-

aliquo

citatem non potest admoueri. Que si ullo modo cogitari po-

test nihil prorsus relinquetur ambigui. Quod ita demum pa-

tefacere atque expedire temptabo si prius ea quibus moueris

expediero. Quero enim cur illam soluentium rationem minus effi-

opinio

cacem putes que quia prescienciam non esse futuris rebus causam necessi-

tatis existimat nihil impediri prescientia arbitrii libertatem pu-

tat. Num enim tu aliunde argumentum futurorum necessita-

tis trahis nisi quod ea que presciuntur non euenire non possunt. Si igitur

prenotio nullam futuris rebus adicit necessitatem prout

eciam paulo ante fatebare, quid est quod voluntarii exitus rerum ad eventum cogantur
eventum? etenim posicionis gracia ut quid consequatur advertas, statuamus nullam esse
presciam. Num igitur quantum ad hec attinet que ex arbitrio eveniunt ad necessitatem
coguntur? minime. Iterum statuamus iterum esse, sed nichil rebus necessitatis in-
iungere, manebit ut opinor eadem voluntatis integra atque abso-
luta libertas. Sed presciencia inquies tametsi futuris eveniendi
necessitas non est, signum tamen est necessario ea esse ventura. Hoc igitur modo eciam si pre-
cognicio non fuisset, necessarios futurorum exitus esse constaret. Omne enim sig-
num tantum quid sit ostendit, nichil non ex necessitate contingere, ut non prenocionem
signum esse huius necessitatis appareat; alioquin si hec nulla est, ne illa quidem
eius rei signum poterit esse que non est. Iam vero probacionem firma racione subnixam
constat non ex signis neque petitis extrinsecus argumentis, sed ex con-
venientibus necessariisque causis esse ducendam. Sed qui fieri potest ut ea
non proveniant que futura esse providentur? quasi vero nos ea que providencia futura
esse prenoscit non esse eventura credamus, ac non illud pocius arbitremur, licet
eveniant, nichil tamen ut evenirent sui natura necessitatis habuisse; quod hinc
facile perpendas licebit. Plura enim dum fiunt subiecta oculis intue-

mur ut ea que in quadrigis moderandis atque flectendis facere spectantur auriga
atque adhuc modum cetera. Num igitur quicquam illorum ita fieri necessitas ulla compellit? Minime. Frustra enim esset artis effectus si omnia coacta moverentur. Que igitur cum fiunt carent existendi necessitate, eadem prius quam fiant sine necessitate sunt. Quare quedam eventura quorum exitus ab omni necessitate sit absolutus. Nam illud quidem nullum arbitror esse dicturum, quod que nunc fiunt prius quam fierent eventura non fuerint. Hec igitur etiam precognita liberos habent eventus. Nam sicut scientia presencium rerum nichil hiis que fiunt, ita presciencia futurorum nichil hiis que ventura necessitatis importat. Sed hoc [...] ipsum dubitatur, an earum rerum que necessarios exitus non habent ulla possit esse prenoscio. Dissonare etenim videntur putasque, si provideantur, consequi necessitatem, si necessitas desit, minime presciri, nichil quod presciencia divina comprehendi posse nisi certum. Quod si que incertus sunt exitus ea quasi certa ~~necessitatem~~ providentur, opinionis id esse caliginem non sciencie veritatem. Aliter enim ac sese res habeat arbitrari ab integritate sciencie credis esse diversum. Cuius erroris causa est, quod omnia que quisque novit ex ipsorum tantum vi atque natura cognosci estimat que sciuntur; quod totum contra est. Omne enim quod cognoscitur non secundum sui vim sed

concludit q

sed cognoscencium pocius comprehenditur facultatem / Nam vt hoc breui
liqueat exemplo / eadem corporis rotunditatem partibus comprehendit aliter
visus / aliter tactus / ille eminus manens / totum simul iactis radiis intuetur
/ hic vero coherens orbi atque coniunctus circa ipsum motus ambitum rotundita
tem partibus comprehendit / ipsum quoque hominem aliter sensus aliter ymaginacio aliter
racio aliter intelligencia contuetur / sensus enim / figuram in subiecta materia
constitutam / ymaginacio vero solam sine materia iudicat figuram / racio vero
hanc quoque transcendit / speciemque ipsam que singularibus inest vniuersali conside
racione perpendit / intelligencie vero celsior oculus existit / supergressa namque
vniuersitatis ambitum / ipsam illam simplicem formam pura mentis acie
contuetur / in quo illud maxime considerandum est / nam superior comprehendendi vis
amplectitur inferiorem / inferior vero ad superiorem nullo modo consurgit /
Neque enim sensus aliquid extra materiam valet / vel vniuersales species ymaginacio contuetur
/ vel racio capit simplicem formam / sed intelligencia quasi desuper spectans
concepta forma que subsunt etiam cuncta diiudicat / sed eo formam
modo ipsam que nulli alii nota esse poterat comprehendit / Nam et racionis vniuersitatem
et ymaginacionis figuram et materiale sensibile cognoscit / Nec racione

utens nec ymaginatione nec sensibus / Sed illo uno ictu mentis formata ut ita dicam cuncta prospiciens / Ideo quod cum quid universale respicit / nec ymaginatione nec sensibus utens, ymaginabilia vel sensibilia comprehendit / Haec enim est quae conceptionis suae universale ita diffinit homo est animal rationale bipes / quae cum universales notio sit / tamen ymaginabile sensibilemque esse rem nullus ignorat / quod illa non ymaginatione vel sensu / sed rationali conceptione considerat / Ymaginatio quoque tamen si ex sensibilibus visendi formandique figuras sumpsit exordium / sensu tamen absente sensibilia quaeque collustrat / non sensibili sed ymaginabili / ratione iudicandi / [illegible] Videsne igitur ut in cognoscendo cuncta potius sua facultate quam eorum quae cognoscuntur utantur / Neque id iniuria / nam cum omne iudicium iudicantis actu existat / necesse est ut suam quisque operam non ex alienis sed ex propria potestate perficiat

quondam
Quondam porticus attulit
Obscuros nimium senes
res sensibus
Qui sensus et ymagines
corporibus
Corporis extimis
Credunt mentibus imprimi
Ut quondam celeri stilo
consuetudo
Mos est aequore paginae
Quae nullas habeat notas

Prelas stringere litteras
motibus supple
2m pars Sed mens si propriis vigens
Nichil motibus explicat
Sed tantum paciens iacet
Notis subdita corporum
Cassasque in speculi vicem
Rerum reddit ymagines
Unde hec sic animis viget
Cernens omnia nocio
Que vis singula perspicit
Aut que cognita dividit
Que divisa recolligit
Alternumque legens iter
Nunc summis caput inserit
Nunc decidit in infima
Tum sese referens sibi
Veris falsa redarguit
Hec efficiens magis
Longe causa potencior
Quam que materie modo
Impressas patitur notas
Precedit tamen excitans
Ac vires animi movens
Vivo in corpore passio
Cum ut lux occulos ferit
Vel vox auribus instrepit
Tum mentis vigor excitus
Quas intus species tenet
Ad motus similes vocans
Notis aplicat exteris
Introrsumque reconditis
Formis miscet ymagines

Quod si in corporibus senciendis quamvis aficiant

instrumenta sensuum forinsecus obiecte qualitatis / animique age- Nō
ris vigore passio corporis antecedat / que in se actum men-
tis provocet / excitetque menti quiescentes interim intrinsecus
formas / et si in sentiendis in ipsis corporibus animus non passione in-
signitur / sed ex sua vi subiectam corpori iudicat passionem quan-
to magis ea que cunctis corporum affectionibus absoluta sunt in
discernendo non obiecta extrinsecus sequuntur / sed actum mentis sue
expediunt / hac itaque racione multiplices cognitiones diver-
sis ac differentibus substantiis cessere substantiis itaque / Sensus enim so-
lus cunctis aliis cognitionibus destitutus immobilibus animanti-
bus cessit quales sunt conche maris / quoque alia saxis nutri-
untur herencia ymaginacio vero mobilibus beluis / quibus iam
inesse fugiendi vel appetendi aliquis videtur affectus / racio vero humani tantum generis Nō
est / sicut intelligencia sola divinum (divinum) / quo fit ut ea noticia cete-
ris prestet / que suapte natura non modo proprium sed ceterarum quoque noticiarum
subiecta cognoscit / quid igitur si racioni sensus ymaginacioque refra-
gantur nichil esse id universale dicentes / quod sese intueri racio putat

Quod nisi sensibile vel ymaginabile est id vniuersum esse non posse /
Sicut igitur rationis sit verum esse iudicium / nec quidquam esse sensibile / aut quoniam
sibi notum sit / plura sensibus et ymaginacioni esse subiecta / inanem
conceptionem esse rationis / que quod sensibile sit ac singulare quasi quiddam
vniuersale consideraret / Ad hec si ratio respondeat / se quidem et quod sen
sibile et ymaginabile sit in vniuersitatis ratione conspicere / illa
vero ad vniuersitatis cognitionem aspirare non posse / quoniam eorum notio
corporales figuras non posset excedere / de rerum vero cognitione fir
miori potius quam perfectiori iudicio esse credendum / In huius igitur
lite nos constituti quibus tam ratiocinandi quam ymaginandi etiam
sentiendique vis inest / nonne rationis potius causam probaremus / Simile est
quod humana ratio diuinam intelligenciam futura nisi ut ipsa cognos
cit non putat intueri / nam ita disseris si qua certos ac necessarios habere
non videantur euentus / ea certe euentura presciri nequeunt / harum
igitur rerum nulla est presciencia / quam si etiam in hijs esse credamus / ni
chil est quod non ex necessitate proueniat / Si igitur uti rationis parti
cipes sumus / ita diuine iudicium mentis habere possemus

sic imaginationes sensibus quas rationes cadere oportere iudicamus sic di-
vine sese mentis humana summittere rationem iustissimum censeremus quare
in illius summe intelligentie cacumine si possumus erigamur illic enim ratio
videbit quod in se non potest intueri id autem est quonam modo
etiam certos exitus non habent certa tamen iudicat ac diffinita pre-
notio neque id sit opinio sed summe potius scientie nullis termi-
nis inclusa simplicitas

q Quam variis terras animalia permeant figuris
Namque alia extento sunt corpore pulveremque verrunt
Continuumque trahunt vi pectoris incitata sulcum
Sunt quibus alarum levitas vaga verberet ventos que
Et liquido longi spacia etheris enatet volatu
Hec pressisse solo vestigia gressibusque gaudent
Vel virides campos transmittere vel subire silvas
Que videres licet omnia discrepare formis variis
Prona tamen facies hebetes valet ingravare sensus
Unica gens hominum celsum levat altius cacumen

Atque levis recto stat corpore despicitque terras
Haec nisi terrenus male desipis admonet figura
Qui recto celum vultu petis exerisque frontem
In sublime feras animum quoque ne gravata pessum
Inferior sidat mens corpore celsius levato

Quoniam igitur uti paulo ante monstratum est omne quod scitur non
ex sua sed ex comprehendentium natura cognoscitur intueamur nunc
quantum fas est quis sit divine substancie status ut quenam eius
sciencia sit possimus cognoscere. Deum igitur eternum esse cunctorum ratione
degencium commune iudicium est. Quid sit igitur eternitas consideremus
haec enim nobis naturam pariter divinam scienciamque patefacit. Eternit-
as est igitur interminabilis vite tota simul et perfecta possessio quod
ex collacione temporalium clarius liquet. Nam quidquid vivit in tempore id
presens a preteritis in futura procedit nihilque est in tempore constitutum quod
totum vite sue spacium pariter possit amplecti. Sed crastinum
quidem nondum apprehendit hesternum vero iam perdidit in hodierna
quoque vita non amplius vivitis quam in illo mobili transitorioque

quod omne receptum ad modum recipientis recipitur

quid eternitas sit

quod in diffinicione dei perfecta sit intellecta temporalium rerum

nam presens est eius pars preteriti pars futuri

Ita q data aristotilis posi
cione mundus no esset etern
nus qa no totus simul

monendo / q igitur temporis patitur condicionem / licet id de mundo sicut uti
censuit aristotiles . nec cepit umquam esse nec desinet / uitaque eius cum tempo
ris patitur condicione infinitate tendatur / nondum tamen / tale est ut eter
num esse iure credatur / non enim totum simul infinite licet uite spac
ium comprehendit atque complectitur / sed futura nondum transacta non iam
habet / quod igitur interminabilis uite plenitudinem totam pariter comprehen
dit ac possidet cui neque futuri quicquam absit / nec preteriti fluxer
it / id eternum esse iure perhibetur / idque necesse est et sui compos presens
sibi semper assistere / et infinitatem mobilis temporis habere presentem / unde non
recte quidam aiunt / qui cum audiunt uisum esse platoni / mundum
hunc nec habuisse inicium temporis nec habiturum esse defectum / hoc
modo conditori conditum mundum fieri coeternum putant / aliud est
enim per interminabilem duci uitam / quia mundo plato tribuit / aliud
interminabilis uite / totam pariter complexam esse presenciam / quod diuine
mentis proprium esse manifestum . / Neque enim deus conditis rebus antiqui
or uideri debet temporis quantitate / sed simplicis pocius proprie
tate nature / hunc enim uite immobilis presentarium statum infinitus

Ille temporalium rerum motus imitatur / cumque eum effingere ad
equare non possit / ex inmobilitate deficit in motum / ex simplicita
te presencie decrescit in infinitam futuri ac preteriti quantitatem / et cum totam
pariter vite sue plenitudinem nequeat possidere / hoc ipso quod aliquo
modo numquam esse desinit / id quod implere atque exprimere non potest videtur
aliquatenus emulari alligans se ad qualemcumque presenciam huius exi
gui volucrisque momenti / que quoniam manentis illius presencie quandam
gestat ymaginem quibuscumque contigerit id prestat ut esse videantur.
Quoniam vero manere non potuit infinitum temporis iter arripuit eoque modo
factum est ut continuaret eundo vitam / cuius plenitudinem non com
plecti valuit permanendo / Itaque si digna rebus nomina velimus im
ponere platonem sequentes / deum quidem eternum / mundum vero dicamus esse
perpetuum / Quoniam igitur omne iudicium secundum sui naturam que sibi subiecta sunt compre
hendit / est autem semper deo eternus ac presentarius status / scientia quoque
eius omnem temporis supergressa motionem in sue manet simplicitate pre
sencie / infinitaque preteriti ac futuri spacia complectens / omnia quasi
iam gerantur in sua simplici cognitione considerat / itaque si pre

nciam pensare velis qua cuncta dinoscit / non esse presciencia quasi futuri sed
sciam numquam deficientis instancie rectius estimabis / unde non previde
ncia sed pocius providencia dicitur / quod porro procul a rebus infimis constituta
ab excelso rerum cacumine cuncta prospiciat / Quid igitur postulas
ut necessaria fiant que divino lumine lustrentur / cum ne homines quidem
necessaria faciant esse que videant / num enim que presencia cernis aliquam eis
necessitatem tuus addit intuitus / minime / atqui si est divini humanique
presentis digna collacio / uti vos vestro hoc temporario presenti quedam videtis / ita
ille omnia suo cernit eterno / Quare hec divina prenocio naturam rerum
proprietatemque non permutat / taliaque apud se presencia spectat qualia in
tempore olim futura proveniant / nec rerum iudicia confundit / unoque
sue mentis intuitu tam necessarie quam non necessarie futura dinoscit / sic
vos cum pariter ambulare in terra hominem / et oriri in celo solem videtis
quamquam simul utrumque conspectum / tamen discernitis / et hoc voluntarium illud
esse necessarium iudicatis / ita igitur cuncta despiciens divinus intuitus
qualitatem rerum presencium minime perturbat / apud se quidem presenci
um ad condicionem vero temporis futurarum / quo fit ut hoc non sit opinio

/ scit divinitate potius in ea cognitio / sicut ceterarum que esse cognoscat
quod quidem existimetur necessitatem carere non instat / Si dicas quod eventurum
deus videt id non evenire non posse / quod autem non potest non evenire
id ex necessitate contingere / meque ad hoc nomen necessitatis astringas fa
tebor rem quidem solidissime veritatis / sed cui vix aliquis nisi divini specula
tor accesserit / respondebo idem namque futurum cum ad divinam notionem re
fertur necessarium / cum vero in sua natura perpenditur liberum atque absolutum videri / due
sunt enim necessitates / simplex una ut veluti quod necesse est omnes homines esse
mortales / altera condicionis ut si aliquem ambulare scias / eum
ambulare necesse est / quod enim quisque novit id esse aliter ac notum est nequit /
sed hec condicio minime secum illam simplicem trahit / hanc enim necessitatem non
facit propria natura / sed condicionis adiectio / nulla enim necessitas cogit incedere
voluntate gradientem / quamvis eum tunc cum graditur incedere necessarium
sit / eodem igitur modo si quid providentia presens videt id esse necesse est tametsi
nullam nature necessitatem habeat / atqui deus ea futura que ex arbitrii liberta
te proveniunt presentia contuetur / hec igitur ad intuitum relata divini necessaria
fiunt per condicionem divine notionis / per se vero considerata absoluta sunt

ne sue libertate non deficiunt / fiunt igitur procul dubio cuncta quae fu-
tura deus non praenoscit / sed eorum quaedam de libero proficiscuntur arbi-
trio / quae quamvis eveniant. existendo tamen naturam propriam non amittunt / qua prius
quam fierent non etiam evenire potuissent / quid igitur refert non esse necessaria
cum propter divinae scientiae condicionem modis omnibus necessitatis ad instar eveni-
ant. Hoc scilicet quod propter ea quae paulo ante monstravimus sol oriens et homo gra-
diens quae dum fiunt non fieri non possunt / eorum tamen unum quam priusquam fieret
necesse erat existere / alterum vero minime. Ita etiam quae praesentia deus habet
dubio procul existent. Sed eorum hoc quidem de rerum necessitate descendit / illud
vero de potestate facientium / haud igitur iniuria diximus. Hec si ad divinam no-
titiam referantur necessaria / si per se considerentur necessitatis esse nexibus absolu-
ta / sicuti omne quod sensibus patet / ad rationem si referas universale est / si ad se
ipsa respicias singulare / sed si in mea inquies potestate situm est mutare
propositum evacuabo providentiam / cum quae illa praenoscit forte mutavero
Respondebo quidem propositum te tuum posse deflectere / sed quoniam et id te posse
et an facias quove convertas / praesens providentiae veritas intuetur divinam
te praescientiam non posse vitare / sicut praesentis oculi effugere non

possis intuitum quamuis te in uarias actiones libera uoluntate conuerteris. quid igitur in
quies ex mea dispositione scientia diuina mutabitur ut cum ego nunc hoc nunc illud
uelim illa quoque noscendi uices alternare uideatur. minime. omne namque futurum
diuinus precurrit intuitus et ad presenciam proprie cognicionis retorquet ac reuocat
nec alternat ut estimas nunc hoc nunc illud prenoscendi uices. sed uno ictu
mutaciones tuas manens preuenit atque complectitur. quam comprehendendi omnia
uisendique presenciam non ex futurarum prouentu rerum sed ex propria deus simplicita
te sortitus est. ex quo illud quoque resoluitur quod paulo ante posuisti esse indignum
si scientie dei causam futura nostra prestare dicantur. hec enim scientie uis presentaria notione
cuncta complectens rebus modum omnibus ipsa constituit nichil uero posterioribus debet. que
cum ita sit manet intemerata mortalibus arbitrii libertas nec iniqe leges
solutis omni necessitate uoluntatibus premia penasque proponunt. manet etiam
speculator desuper cunctorum prescius deus uisionisque eius presens semper eternitas
cum nostrorum actuum futura qualitate concurrit bonis premia malis supplicia di
spensans. nec frustra sunt in deo posite spes precesque que cum recte
sunt inefficaces esse non possunt. auersamini igitur uicia colite
uirtutes ad rectas spes animum subleuate humiles preces in excelsa

·i· parate

pongite / Magna .n. vobis est sidissimullare no vultis necit

·i· integros posita — dona

as indita provitas / Cuz ante ocellos agitis iudicis cunta

·i· aspicientis

Cernentis Deo gras.

Ihs xps laudetur qr finis Lib' veter — serebs ...

estos son los libros q quedan en el mjo cofre encomendados a martin mj ermano quando parti pera salamanca anno de lxxj anon de setienbre

pmo el boecio de consollacion
it vn libro pera sermonar q va por abecedario
it el jeha canonge sobre los fisicos
it la lochica efisica de paulo de benecis
it las encas de boecio
it los pchamentes de paulo
it el libro de ara
it vna vectoria de romen
it vna lochica de artes de mo agudo fue dado por vibes y porray a vn vendedor
it vn sermonario
it el de cello e generacione e metanzas dt paulo
it el egidio de regimyne pnrypu
it el conpendio de alexandre dales
it las pistolas de senegua
it los textos dla brexa traslacion
it vn flos santors
it el ognicio
it elos modos significandi e sin lectenza
it los passags de francisco
it la ystronomya de leonardo

[illegible] q de inade q como in sede a mosse cop[illegible]
et 2a que deposse a dlligibus diebus ple quibus beat bo necheeze 87
et dixit q si archiepiscopus deret licencia no ipe ult
3 notarius me fatn teste maestre tamis et libriano quatuor
vocibus fuit bisstrare cum instacione respondit
4a pppppinn
5 non e denaiejod

Ms. Lat. 129

Sede sedens ista iudex inflexibilis esta
sit ÷ lucerno
Lex et lux pellixo q parezno

La despensa del capitol can fraro

pmo ceopa agua sustancioso como dize mi casera
carne. vuy dineros cada dia guevos fiestos
fruyta dos dineros cada dia viernes sabado peces
questo bruto por natas convidar le de toda despensa
possar acomez ante q yo / a la noche quando vienen
de pasien entre nnabe eso sin bino sepo al poco
sin fruyta dura eso collacio fasta las xij oras de meda noche.

54H-89

1959(A6102) BA Gen F

[illegible]
pietro [illegible]

[illegible]

[illegible]

Parma